

สถาบันพระปกเกล้า

การประเมินผล
การดำเนินงานของ
รัฐสภาไทย
(สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)
โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ
Inter-Parliamentary
Union (IPU)

www.kpi.ac.th

ดร.กวีลวดี บุรีกุล
และคณะ

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)
โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary Union (IPU)

สถาบันพระปกเกล้า

รหัสสิ่งพิมพ์ของสถาบันพระปกเกล้า สสว. 63-66-00.0 (ebook)
เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-476-145-2

พิมพ์ครั้งที่ 1 2563

บรรณาธิการ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล
นางสาวธีรพรรณ ใจมั่น
นายณวัฒน์ ศรีปัดดา
ดร.เลิศพร อุดมพงษ์
ประสานงาน นางกัณธรัตน์ ลาเทศ

จัดทำโดย สถาบันพระปกเกล้า
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ฝั่งทิศใต้
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
<http://www.kpi.ac.th>

โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สถานิติบัญญัติแห่งชาติ) โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU)” ซึ่งได้พัฒนาเกณฑ์ชี้วัดจากโครงการวิจัยเรื่องสถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย และนำเสนอผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของรัฐสภาแก่สมาชิกรัฐสภาโดยมุ่งศึกษาเฉพาะสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2557 และสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2562

สถาบันพระปกเกล้า หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะเกิดประโยชน์ต่อรัฐสภาในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อทำหน้าที่ “การเป็นตัวแทนของปวงชน” “การตรวจสอบฝ่ายบริหาร” “การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ” และ “การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ” อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของ “ความสำนึกรับผิดชอบ” และ “ความโปร่งใส และการเข้าถึงได้” สอดรับกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสอดคล้องกับแนวคิด “รัฐสภาที่เป็นประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นคุณค่าที่สหภาพรัฐสภาระบุให้พึงยึดเป็นมาตรฐานสากลสำหรับรัฐสภาทั่วโลก

ทั้งนี้ ผลลัพธ์ (Outcome) ของการปรับปรุงและพัฒนาการทำหน้าที่ของรัฐสภาไทยไม่เพียงแต่จะนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับของนานาชาติที่มีความก้าวหน้าในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุด คือการที่สมาชิกรัฐสภาได้ใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนปวงชนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง อันเป็นเจตนารมณ์สูงสุดของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นหนทางไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

สารบัญ

คำนำสถาบันพระปกเกล้า	III
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
Abstract	5
บทที่ 1 บทนำ	8
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	9
1.2 วัตถุประสงค์	10
1.3 เป้าหมาย	10
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	10
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	11
1.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา	11
1.7 กระบวนการดำเนินงาน	12
1.8 นิยามศัพท์	13
1.9 คณะนักวิจัย	15
บทที่ 2 วรรณกรรมและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	16
2.1 ระบบรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตย	17
2.2 หลักธรรมาภิบาล	21
2.3 กรอบการประเมินการดำเนินงานรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา (IPU) และรัฐสภาต่างประเทศ	26
2.4 การประยุกต์ใช้แบบประเมินสหภาพรัฐสภาของไทย ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา	40
2.5 สถานิติบัญญัติแห่งชาติ	49
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	75
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	76
3.2 การประเมินการดำเนินงานของสถานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยแบบสอบถาม	76
3.3 การประเมินการดำเนินงานของสถานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยการประชุมกลุ่มในรูปแบบ สภากาแฟ (World Cafe)	89
3.4 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	91
บทที่ 4 ผลการประเมินรัฐสภาตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU)	92
4.1 ผลการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมจากแบบสอบถาม	93
4.2 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา แยกตามด้านต่าง ๆ ประกอบความคิดเห็นจาก การประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	98

สารบัญ

4.2.1 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน	98
4.2.2 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ	105
4.2.3 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร	112
4.2.4 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้	120
4.2.5 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านความสำนึกรับผิดชอบ	131
4.2.6 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ	139
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	147
5.1 สรุปผลการศึกษา	148
5.1.1 เกณฑ์และตัวชี้วัดประสิทธิผลและประสิทธิภาพการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา	148
5.1.2 สรุปผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	148
5.2 ข้อเสนอแนะ	158
บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก	169
ภาคผนวก ก.	170
ภาคผนวก ข.	186
ภาคผนวก ค.	188
ภาคผนวก ง.	193

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
Executive Summary

I P U

รายงานการศึกษา เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

การศึกษาโครงการประเมินผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามหลักเกณฑ์และกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU) และเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของรัฐสภา โดยศึกษาผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งปฏิบัติหน้าที่รัฐสภาระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ถึง วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยในการดำเนินการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (in-depth interview) มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วยอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนภาคเอกชน และนักวิชาการด้านต่าง ๆ จำนวน 16 คน และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่ เป็นกลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่กรณีตัวอย่าง ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และ กรุงเทพมหานคร โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) รวมจำนวน 87 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 103 คน

โดยมีกระบวนการศึกษาเชิงปริมาณผ่านการใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากเครื่องมือวิจัยในงานวิจัย เรื่อง สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย : ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามหลักเกณฑ์และกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา (IPU) โดยได้มีการตัด – เพิ่มข้อคำถามในบางประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แบบสอบถามการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ประกอบด้วย 3 องค์กรย่อย รวมจำนวน จำนวน 11 ข้อคำถาม
- 2) ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย 5 องค์กรย่อย รวมจำนวน 17 ข้อคำถาม
- 3) ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ประกอบด้วย 5 องค์กรย่อย รวมจำนวน 13 ข้อคำถาม
- 4) ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา ประกอบด้วย 8 องค์กรย่อย รวมจำนวน 18 ข้อคำถาม

- 5) ด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย รวมจำนวน 8 ข้อคำถาม
- 6) ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย รวมจำนวน 15 ข้อคำถาม

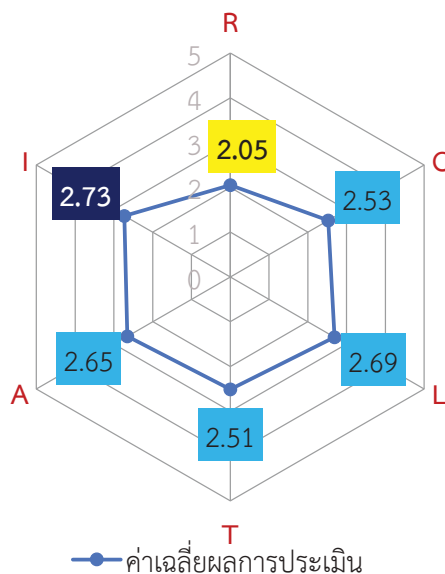
รวมทั้งสิ้น 82 ข้อ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นในรูปแบบการประชุมกลุ่มแบบสภากาแฟ (World Café) จำนวน 4 ครั้งในภูมิภาค และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การประมวลผลวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปความเห็นตามประเด็นการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หลังจากดำเนินการศึกษาแล้ว พบว่าผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในภาพรวม สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
การเป็นตัวแทนของประชาชน (R)	2.05	0.88	ปานกลาง
การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O)	2.53	0.91	ปานกลาง
การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L)	2.69	0.93	ปานกลาง
ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T)	2.51	0.93	ปานกลาง
ความสำนึกรับผิดชอบ (A)	2.65	0.84	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)	2.73	0.89	ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติโดยภาพรวม

ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ด้านความสำนึกรับผิดชอบ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

จากผลดังกล่าว เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย จำนวน 32 องค์ประกอบในรายละเอียด พบว่า มีองค์ประกอบที่ได้ผลการประเมินในระดับสูง จำนวน 8 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบย่อยที่ได้รับผลประเมินเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบย่อย เรื่องขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย = 3.39 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.79) องค์ประกอบย่อยที่ได้ผลการประเมินในระดับปานกลาง จำนวน 29 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อยที่ได้ผลการประเมินในระดับต่ำ จำนวน 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อย เรื่องความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (ค่าเฉลี่ย = 1.81 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.21)

ข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของรัฐสภา (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ในเรื่องการเป็นตัวแทนของประชาชนที่สำคัญ ได้แก่ ควรมีการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำของเพศหญิงในรัฐสภา รวมทั้งควรกำหนดที่มาและสัดส่วนของสมาชิกว่าควรมาจากกลุ่มใดบ้าง และจำนวนเท่าใด เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวแทนของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง มีข้อเสนอว่าควรมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียให้รอบด้านมากขึ้นตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เพื่อให้การพิจารณากฎหมายมีความรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด และในการพิจารณากฎหมายควรกำหนดกรอบเวลาให้ชัดเจนเพื่อให้การพิจารณาเป็นไปอย่างรอบคอบและรวดเร็ว และในการทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหารนั้นควรมีช่องทาง กลไกในการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่หลากหลายมากขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ในการทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และควรมีการสื่อสารให้แก่สาธารณะให้ได้รับทราบถึงผลการติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ มีข้อเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเปิดเผยข้อมูลพื้นฐาน และสารสนเทศต่าง ๆ ด้านนิติบัญญัติที่ถูกต้อง แม่นยำ เป็นปัจจุบัน และองค์กรภาคส่วนต่างๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว อาจอยู่ในรูปของการจัดทำระบบฐานข้อมูลและเปิดเผยข้อมูล การดำเนินงานโดยมีช่องทางที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล รวมทั้งให้มีการทบทวนการได้มาของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ ผู้ช่วยดำเนินงานประจำสมาชิกรัฐสภาเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทั้งในด้านคุณสมบัติ และจำนวน และเห็นควรให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ข้อเสนอแนะด้านสำนึกรับผิดชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น มีข้อเสนอให้มีการตรวจสอบคุณธรรม จริยธรรมของสมาชิกสภานิติบัญญัติอย่างเข้มงวด อาทิ การทุจริตต่อหน้าที่ และความประพฤติที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น สำหรับภารกิจด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศนั้น เห็นควรว่าในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องประเมินผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่มีต่อประชาชนในทุกๆ ระดับ รวมทั้งรัฐสภาควรจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศของสมาชิกทุกคน เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ

Conclusion For Executive

The Study Report on Performance evaluation of the Thai Parliament (the National Legislative Assembly)

This study of the National Legislative Assembly's Performance Evaluation Program aims to assess the performance of the Thai Parliament in accordance with the criteria and conceptual framework of the Inter-Parliamentary Union (IPU) and to make recommendations to the actions of Parliament. The results of the performance of the National Legislative Assembly acted as the Parliament between 31 July 2014 and 21 May 2009 in which the study was to collect and analyze data using qualitative research which consists of documentary research, organizing a focus group, and in-depth interviews with experts. There were two sample groups consisted of: The first group is specialized, consisting of former members of the house of representatives and former senators, senior government officials, the media, civil society representatives, non-governmental organizations, local government representatives, private sector representatives, and academics, a total of 16 people. And the second group is a group of representatives of the people in the area, a group of representatives of the people in the area, examples are Chiang Rai Province, Udon Thani Province, Nakhon Si Thammarat Province, and Bangkok. A total of 87 people were selected for purposive sampling for a total of 103 samples.

This study used a quantitative study process through questionnaires, which the investigators improved from the research tool on the Political Institutions and Democracy Development Research: Case studies of the Parliamentary actions in accordance with the criteria and conceptual framework of the Inter-Parliamentary Union (IPU).

- 1) Representation of the people consists of 3 sub-elements for a total of totaling 11 questions.
- 2) Audit Management consisted of 5 sub-elements for a total of 17 questions.
- 3) Legislative function consists of 5 sub-elements for a total of 13 questions.
- 4) Parliament's transparency and accessibility consisted of 8 sub-elements for a total of 18 questions.
- 5) The accountability of parliament consists of 4 sub-elements for a total of 8 questions.
- 6) Participation in international policy consists of 7 sub-elements for a total of 15 questions.

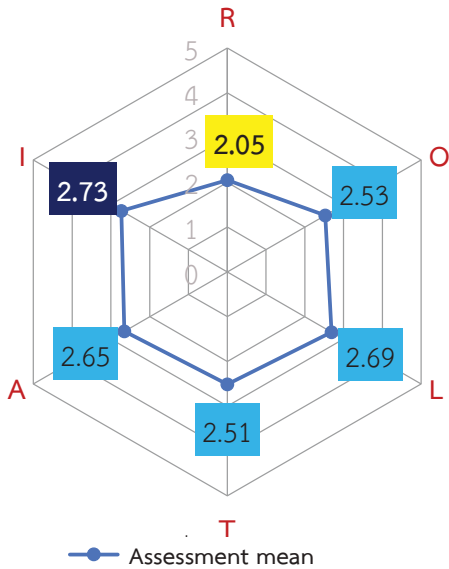
A total of 82 questions were analyzed by the researcher using descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation.

As for the qualitative study process, the researcher organized a brainstorming activity in the form of group meetings, in the form of a world cafe, four times in the region and to analyze qualitative data by processing, analyzing content, and summarizing opinions according to the operational issues of the National Legislative Assembly.

After conducting the study, found that the overall performance evaluation of the National Legislative Assembly can be summarized as follows:

Operational assessment of the National Legislative Assembly	Mean	S.D.	Definition
Representation of the people (R)	2.05	0.88	Moderate
Operational Audit (O)	2.53	0.91	Moderate
Legislature (L)	2.69	0.93	Moderate
Transparency and Accessibility (T)	2.51	0.93	Moderate
Accountability (A)	2.65	0.84	Moderate
Involvement of International Policy (I)	2.73	0.89	Moderate

Overall Assessment Result Mean of Legislative Assembly Operation

As mentioned above, it can be concluded that the operations of the National Legislative Assembly were moderate in all aspects. When considered individually, it was found that the Involvement of International Policy had the highest mean. Followed by the

Legislature, Accountability, Operational Audit, Parliamentary's Transparency and Accessibility, and In terms of Representation of People had the lowest mean.

As a result When analyzed by 32 sub-elements in detail. It was found that 8 components were highly evaluated. The sub-components that received the highest mean assessment were the sub-components of the ability of the commissioners to perform their duties. Legislative aspect (mean = 3.39 points and standard deviation = 0.79). At the moderate level, there were 29 components and one sub-element that received the low-level assessment was the subsection of the acquisition transparency of parliamentarians (mean = 1.81 points and standard deviation = 1.21)

Important Recommendations for Improving Parliamentary Operations (The National Legislative Assembly) on the important representation of people. This means that the minimum proportion of women should be established in parliament, and the origin and proportion of members should be defined, which groups should come from, and how many, in order to be able to perform their duties effectively and really represent different groups of people. There is a suggestion that there should be more openness to the public and stakeholders' opinions according to Article 77 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560. In order for the consideration of the law to be prudent and in the best interest, and when considering the law, the time frame should be clearly defined so that it can be considered prudent and prompt. And in performing administrative scrutiny, there should be more channels, mechanisms to monitor, inspect the operations of the National Legislative Assembly more diverse, promoting the participation of citizens and organizations in conducting public relations. The duties of monitoring, auditing, and should be communicated to the public about the results of regular audits, offers to the National Legislature, disclose accurate background, and various legislative information which is correct, accurate, and up to date. And organizations in various sectors can access information easily, conveniently, and quickly, maybe in the form of database preparation and disclosure of operational information with convenient channels to access information sources. Also, there will be a review of the acquisition of experts, experts, operating assistants to the parliament to make it worthwhile in terms of both qualifications and numbers. And there should be a clear performance evaluation, the recommendation of accountability of the National Assembly. There is a proposal for a rigorous review of the moral and ethical conduct of legislators such as fraud on duty, and improper conduct, etc. As for the mission of international policy participation. It is believed that in establishing legal and financial obligations in the international arena The National Legislature must assess both positive and negative impacts on people at all levels. In addition, the parliament should create a manual to guide all members of the foreign policy engagement to allow members to participate in foreign policy.

ຫນ້າ

1

ຫນ້າ

I P U

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐสภาไทยเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย มีอำนาจหน้าที่หลักในด้านนิติบัญญัติ ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย การดำเนินงานของรัฐสภานั้น โดยหลักต้องดำเนินการตามหน้าที่บนพื้นฐานการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องกับหลักคุณธรรม และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การดำเนินการต้องสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน สำหรับรัฐสภาไทย มีกำเนิดมาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 และในช่วงกว่า 8 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้เกิดเหตุการณ์ที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้ง และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางรัฐสภาไทยเอง อย่างไรก็ตามด้วยบทบาทอำนาจหน้าที่ ที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ได้ทำให้รัฐสภาเป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจสูงและมีเกียรติ เป็นที่ทำงานของผู้ที่จัดว่าเป็นตัวแทนของประชาชน มีภารกิจที่กำหนดให้สมาชิกรัฐสภาต้องสำนึกรับผิดชอบ ในฐานะตัวแทนทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การตัดสินใจและการดำเนินการของพวกเขาล้วนมีผลกระทบต่อประชาชนโดยภาพรวม นอกจากนี้การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนเจ้าของอำนาจ ก็มีความจำเป็นเพื่อให้สมกับการทำหน้าที่รณรงค์ประชาธิปไตยแบบตัวแทนให้มีความเข้มแข็ง ที่ผ่านมามีประชาชนชาวไทยมักไม่ค่อยได้มีโอกาสทราบผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทยมากนัก ด้วยระบบการสื่อสารและช่องทางที่มีจำกัด แต่ในปัจจุบันมีความพยายามที่จะปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดิน ไปสู่ภาวะวิถีปกติใหม่ (New Normal) กลไกในการเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วม การติดตามตรวจสอบการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ต้องใช้เงินภาษีประชาชนจึงมีความจำเป็นมากขึ้น ประกอบกับการมีการประเมินผลการทำงานที่เป็นรูปธรรม มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ช่วยให้ได้ทราบผลการดำเนินงานขององค์กร และมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ดังนั้น เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าการดำเนินงานของรัฐสภาจะต้องตรงตามความประสงค์ของหลักการข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของรัฐสภา ซึ่งสามารถเทียบวัดกับมาตรฐานรัฐสภาของประเทศอื่น ๆ โดยผ่านเกณฑ์และตัวชี้วัดที่สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU) ได้กำหนดไว้ การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภาจึงเกิดขึ้น เพื่อประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามกรอบตัวชี้วัดที่เป็นสากลของสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (Inter-Parliamentary Union : IPU) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นตัวแทนประชาชน การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ความโปร่งใส และการเข้าถึงได้ ความสำนึกรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ซึ่งผลการศึกษาและประเมินดังกล่าวจะนำไปสู่การเปรียบเทียบกับมาตรฐานการดำเนินงานของรัฐสภาสากลและนำไปสู่แนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา

สถาบันพระปกเกล้า ในฐานะองค์กรที่มีพันธกิจในการพัฒนาประชาธิปไตย และการส่งเสริมงานวิชาการ แก่รัฐสภา ได้เคยดำเนินโครงการประเมินผลการดำเนินงานรัฐสภา โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดที่ยึดหลักตามเกณฑ์ของสหภาพรัฐสภา (IPU) มีมาแล้ว 2 ครั้ง เมื่อ พ.ศ. 2555¹ และ พ.ศ. 2558² ซึ่งการประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินรัฐสภาที่มาจาก การเลือกตั้ง ต่อมา หลังการรัฐประหารเมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ นำโดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลง และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยในมาตรา 6 ได้บัญญัติให้มี “**สภานิติบัญญัติแห่งชาติ**” ขึ้นทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2557 และสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เช่นนี้ เพื่อให้มีการประเมินผลของรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนา และสำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา จึงได้จัดให้มีโครงการประเมินผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary (IPU) ที่มีการพัฒนาเกณฑ์และตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับที่มาและอำนาจหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย และนำเสนอผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของรัฐสภาแก่สมาชิกรัฐสภา (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

1.3 เป้าหมาย

ผลผลิตของโครงการได้มีการประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเล่มรายงานการศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้แนวทางการพัฒนากระบวนการนิติบัญญัติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการอ้างอิงการประเมินตามหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดอย่างเป็นระบบ

¹ สถาบันพระปกเกล้า, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU), กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2555.

² สถาบันพระปกเกล้า, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์: การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. 2558.

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

มุ่งศึกษาเฉพาะสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2557 และสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการเมื่อวันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2562

1.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษานี้ คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการประเมินรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา หรือ Inter-Parliamentary Union (2008) เป็นหลัก ประกอบกับกรอบอำนาจหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

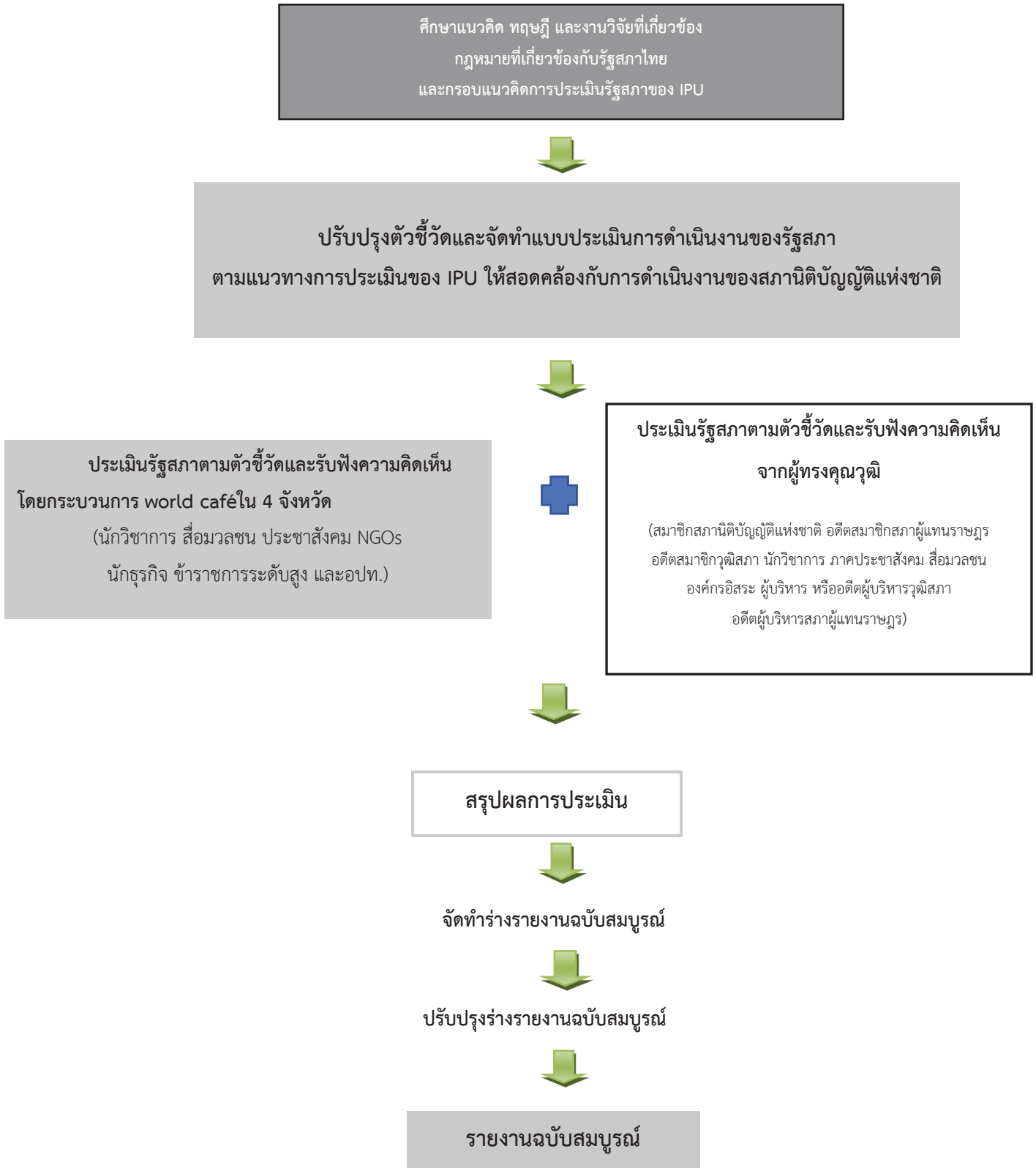
- 1) การเป็นตัวแทนของประชาชน (The representativeness of parliament)
- 2) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (Parliament's legislative capacity)
- 3) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (Parliamentary oversight over the executive)
- 4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (The transparency and accessibility of parliament)
- 5) ความสำนักรับผิดชอบ (The accountability of parliament)
- 6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (Parliament's involvement in international policy)

ทั้งนี้ การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น

1) การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาทั้ง 6 ด้าน ตามกรอบแนวคิดการประเมินของสหภาพรัฐสภา ได้แก่ การเป็นตัวแทนของประชาชน การตรวจสอบฝ่ายบริหาร การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ความสำนักรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ โดยประเมินจากความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา และอาศัยการเก็บข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยใช้แบบสอบถามแบบเดียวกับการประชุมกลุ่ม (World Café)

1.7 กระบวนการดำเนินงาน

1.8 นิยามศัพท์

1. **รัฐสภา** หมายถึง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
2. **สมาชิกรัฐสภา** หมายถึง สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
3. **มติของการประเมิณรัฐสภา (หรือองค์ประกอบหลัก)** หมายถึง หัวข้อที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การประเมิณรัฐสภาไทยเพื่อประมวลผลเป็นตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักมีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นตัวแทนของประชาชน 2) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร 3) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ 4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา 5) ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา และ 6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ
4. **การเป็นตัวแทนของประชาชน** หมายถึง การทำหน้าที่ผู้แทนปวงชนของสมาชิกรัฐสภา อันประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย มีการได้มาอย่างโปร่งใส และมีความเสมอภาคเท่าเทียมในการทำหน้าที่อภิปรายประเด็นความห่วงกังวลของประชาชนและการพิจารณาผลประโยชน์ของชาติร่วมกันในรัฐสภา โดยกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภามีบทบาทสำคัญต่อการสนับสนุนการทำหน้าที่ตัวแทนประชาชนของสมาชิกรัฐสภา
5. **การตรวจสอบฝ่ายบริหาร** หมายถึง การทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยรัฐสภาผ่านกลไกการตั้งกระทู้ถาม กรรมการ โดยการทำหน้าที่ดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน เช่น ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ และผู้เชี่ยวชาญ ระบบสนับสนุนของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา การให้ความร่วมมือด้านข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ จึงจะทำให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. **การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ** หมายถึง การทำหน้าที่ในการตรากฎหมายของรัฐสภา ตั้งแต่กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย ไปสู่ขั้นตอนการพิจารณารับหลักการ แปรญัตติ และลงมติรวมทั้งขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎหมายในชั้นกรรมธิการของทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยเป็นไปตามหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ขอบด้วยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และสนองตอบความต้องการของประชาชน และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายได้
7. **ความโปร่งใสของรัฐสภา** หมายถึง การที่รัฐสภามีการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่อย่างตรงไปตรงมา ด้วยรูปแบบ วิธีการ ภาษาที่เหมาะสมต่อสาธารณชนผ่านช่องทางที่หลากหลาย ครอบคลุม รวมทั้งในการทำงานของรัฐสภาต้องปลอดจากอิทธิพลใด ๆ
8. **การเข้าถึงได้ของรัฐสภา** หมายถึง การที่สื่อและสาธารณชนสามารถรับทราบและทราบข้อมูลข่าวสารของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา รัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาเปิดโอกาสและมีช่องทางให้สาธารณชนสามารถติดต่อให้ข้อมูลต่าง ๆ กับรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาได้โดยตรง
9. **ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา** หมายถึง การที่รัฐสภาตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ไข

ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง

10. การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา หมายถึง การทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลในประเด็นระหว่างประเทศโดยรัฐสภา ตั้งแต่ขั้นตอนการเจรจาไปจนถึงการดำเนินงาน หลังจากการสร้างพันธะผูกพันแล้ว และรัฐสภายังต้องมีบทบาทเชิงรุกทางการทูตรัฐสภาอีกด้วย ทั้งนี้ บทบาทดังกล่าวเป็นไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ

11. ความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

12. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

13. ข้าราชการระดับสูง หมายถึง ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูงขึ้นไป

14. ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

15. ผู้แทนจากองค์กรอิสระ หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรอิสระและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

16. นักวิชาการ หมายถึง ผู้ที่มีองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานรัฐสภา ได้แก่ อาจารย์ด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ จากสถาบันอุดมศึกษา

17. สื่อมวลชน หมายถึง ผู้สื่อข่าว ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เช่น ผู้สื่อข่าวสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นต้น

18. ผู้แทนจากภาคประชาสังคม หมายถึง ผู้ที่ทำงานในองค์กรเครือข่ายทางสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ เช่น คณะทำงานเครือข่ายองค์กรพัฒนาชุมชน กรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองประจำจังหวัด

19. ผู้แทนจากองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หมายถึง ผู้ที่ทำงานในองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ และไม่ใช่ภาคธุรกิจที่แสวงหากำไร ก่อตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคล ที่มีความมุ่งมั่นในอันที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น นายกสมาคมเยาวชนประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย ประธานมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย

20. ผู้แทนจากภาคเอกชน หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานในภาคเอกชน ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว หรืออยู่ในหน่วยงานทางธุรกิจ เช่น ประธานหอการค้าจังหวัด

21. ข้าราชการรัฐสภา หมายถึง ข้าราชการรัฐสภาสามัญตำแหน่งประเภทอำนาจการขึ้นไปปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

22. เขตเมือง หมายถึง พื้นที่ในเขตเทศบาลทั้งหมด

23. เขตชนบท หมายถึง พื้นที่นอกเขตเทศบาลทั้งหมด

1.9 คณะนักวิจัย

1. ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	ที่ปรึกษา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถัย ก๊กผล	ที่ปรึกษา
3. ดร.ถวิลวดี บุรีกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานวิภา อินทรทัต	นักวิจัย
5. นางศรีสุวรรณ พยอมยงค์	นักวิจัย
6. นายณวัฒน์ ศรีปัดถา	นักวิจัย
7. ดร.เลิศพร อุดมพงษ์	นักวิจัย
8. นางกันธรัตน์ ลาเทศ	ผู้ช่วยนักวิจัย

บทที่
2

วรรณกรรมและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

I P U

2.1 ระบบรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตย

2.1.1 หลักพื้นฐานของการจัดระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย: หลักการแบ่งแยกอำนาจ

ประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของฝรั่งเศส (Déclaration des droits de l'homme et du citoyen) ข้อ 16

**“สังคมใดไม่มีการให้หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพหรือไม่มีการแบ่งแยกการใช้
อำนาจอธิปไตยที่แน่ชัด สังคมนั้นไม่มีรัฐธรรมนูญ”**

ข้อความในเอกสารข้างต้นเกิดขึ้นภายหลังปฏิวัติครั้งใหญ่ของฝรั่งเศส โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสได้ลงมติรับเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ. 1789 แนวคิดของการร่างประกาศนี้มาจากหลักปรัชญาและการเมืองของยุคแห่งความสว่างไสวหรือยุคแห่งการรู้แจ้ง (les lumières) โดยนับแต่ศตวรรษที่ 16 ถึงศตวรรษที่ 18 การเกิดความเคลื่อนไหวทางความคิดในทุกแขนงวิชา โดยการเคลื่อนไหวทางความคิดดังกล่าวมีลักษณะเป็นการตั้งคำถาม การวิพากษ์วิจารณ์ การสงสัยต่อสิ่งที่ต้องยอมรับเด็ดขาดเป็นยุดิ ห้ามโต้แย้ง ห้ามคิดต่าง เช่น ต้องยอมรับระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือคำสอนทางศาสนาคือคำอธิบายความจริงของโลก เป็นการประสานแนวคิดเรื่องการสร้างหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและหลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดกลุ่มการจัดการอำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในกำหนดกรอบแห่งกฎหมายแห่งกฎหมายสูงสุดที่จะใช้ในการปกครองรัฐ คือรัฐธรรมนูญ แนวคิดดังกล่าวมีสาระสำคัญคือ ไม่ต้องการให้อำนาจรวมอยู่ที่บุคคลคนเดียวหรือองค์กรเดียวกันเพราะบุคคลหรือองค์กรเดียวผูกขาดการใช้อำนาจไว้ อาจทำให้เกิดการใช้อำนาจตามอำเภอใจ ซึ่งจะทำให้ผู้อยู่ใต้ปกครองถูกกดขี่ หากมีการแยกอำนาจให้ผู้อธิปไตยแต่ละฝ่ายต้องพึ่งพาอาศัยและควบคุมซึ่งกันและกันในลักษณะถ่วงดุลอำนาจ ประชาชนผู้อยู่ใต้อำนาจ จะได้รับการคุ้มครองจากการใช้อำนาจในทางมิชอบ³

เมื่อแนวคิดประชาธิปไตย หลักนิติรัฐ และหลักรัฐธรรมนูญนิยม ได้รับการยอมรับ การก่อกำเนิดรัฐสมัยใหม่ในเวลาต่อมา แนวทางการแบ่งแยกอำนาจก็ได้กลายเป็นเทคนิคในรัฐธรรมนูญที่ทรงอิทธิพลรอบำการจัดการจัดระบบการเมืองของรัฐสมัยใหม่ที่ยึดถือหลักนิติรัฐ-ประชาธิปไตย ผ่านการจัดทำรัฐธรรมนูญตามหลักรัฐธรรมนูญนิยมอย่างมาก เพราะในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าอำนาจในการก่อตั้งระบบการเมืองจะมาจากประชาชนหรือไม่ การแบ่งแยกการใช้อำนาจของผู้ปกครอง โดยมีกลไกถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างกัน เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น จะทำผู้ทรงสิทธิที่สำคัญที่สุดในระบบการปกครองเป็นประชาชนเสมอ รัฐธรรมนูญที่ยึดถือในหลักการนี้ย่อมจะได้รับการยอมรับในฐานะกฎหมายสูงสุดไปโดยปริยาย นอกจากนี้การจัดระบบรัฐที่สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครองและมีการวางกลไกการตรวจสอบอำนาจรัฐที่เหมาะสม จะเป็นการขจัดอันตรายจากการใช้อำนาจรัฐให้มีประสิทธิภาพได้ในตัวเอง

³ จาก “ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับวิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญในอังกฤษและฝรั่งเศส” โดย วรวิทย์ กนิษฐะเสน, 2524 วารสารนิติศาสตร์, 9(3), น.4 , ลิขสิทธิ์ 2524 โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องมีการแบ่งแยกอำนาจโดยค้ำึงถึงการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญเสมอ⁴ จนอาจกล่าวได้ว่าการจัดระบบการใช้อำนาจรัฐให้มีการแบ่งแยกอำนาจนั้น เป็นมาตรวัดสำคัญในการที่จะชี้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนั้นเป็นไปตามหลักรัฐธรรมนูญนิยมหรือไม่

2.1.2 ฝ่ายนิติบัญญัติในระบบประชาธิปไตย

แม้ฝ่ายนิติบัญญัติในรัฐที่ปกครองตามหลักนิติรัฐ-ประชาธิปไตย อาจมีความแตกต่างกันในด้านองค์ประกอบ ที่มา คุณสมบัติ จำนวนสมาชิก วิธีการเข้าสู่ตำแหน่ง วาระการดำรงตำแหน่ง แต่เมื่อพิจารณาตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ ลักษณะสำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติในระบบประชาธิปไตย คือ

ประการแรก ฝ่ายนิติบัญญัติจะสะท้อนความเป็นตัวแทนของประชาชน โดยสืบเนื่องจากทฤษฎีสัญญาประชาคม (social contract) ที่ถือว่าคนแต่ละคนมีเสรีภาพและสิทธิอยู่ตามธรรมชาติ แต่ยอมสละสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาตินั้นบางส่วนเมื่อเข้ามารวมเป็นสังคม เพื่อให้เกิดความผาสุกร่วมกันของสังคม⁵ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรนิติบัญญัติต้องมีความเป็นตัวแทนของประชาชน จะเห็นได้ว่าในทุกระบบการเมืองที่มีการแบ่งแยกอำนาจตามแนวคิดนิติรัฐ-ประชาธิปไตยจะต้องกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีที่มาจากประชาชนเสมอ ในรูปแบบของการมีสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ทั้งนี้แม้ในระบบการเมืองที่เป็นแบบสภาคู่ อาจมีสภาหนึ่งที่ได้มีที่มาโดยตรงกับประชาชน แต่ก็จะต้องมีส่วนของสภาผู้แทนราษฎรด้วยทั้งสิ้น ส่วนองค์ที่ใช้อำนาจในทางบริหารหรือตุลาการ จะมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการจัดระบบความสัมพันธ์ตามความเคร่งครัดในหลักการแบ่งแยกอำนาจ เช่น ในระบบประธานาธิบดีและระบบกึ่งประธานาธิบดี ก็ให้ประชาชนเลือกผู้นำในฝ่ายบริหารได้เช่นกัน ทั้งนี้ การเป็นตัวแทนของประชาชนของฝ่ายนิติบัญญัติ ทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจในการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาาร่วมกันของประชาชน ไม่ว่าจะเป็น การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ อาทิ การประกาศสงคราม สัญญาสงบศึก สัญญาสันติภาพ ทำหนังสือสัญญากับต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ การรับรองให้เข้าดำรงตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ รวมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ⁶

⁴ จาก *รัฐธรรมนูญในแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม [ตอนที่ 1]* โดย เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2548, สืบค้นจาก ” <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?ID=409>

⁵ จาก *การปรับปรุงกระบวนการริเริ่ม การนำเสนอ การพิจารณา และการอนุมัติกฎหมายไทย (น.5)* โดย สถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2543. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2543 โดยสถาบันพระปกเกล้า

⁶ แม้รัฐธรรมนูญหลาย ๆ ประเทศจะกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้ใช้อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่การใช้อำนาจเช่นนี้ ก็ไม่ใช่อำนาจนิติบัญญัติ เนื่องจากอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจที่ต่อเนื่องมาจาก “อำนาจสูงสุดในการก่อตั้งองค์กรทางการเมือง” (Pouvoir Constituant) ซึ่งเป็นอำนาจก่อกำเนิดรัฐธรรมนูญ และเมื่อมีรัฐธรรมนูญแล้ว จึงมีการสร้างระบบกฎหมายและองค์กรทางการเมืองรวมถึงฝ่ายนิติบัญญัติด้วย ดังนั้น อำนาจนิติบัญญัติจึงเป็นอำนาจที่รับมอบมาจากรัฐธรรมนูญ จึงเป็นไปไม่ได้ที่อำนาจที่ได้รับมอบมาจะสามารถกลับไปแก้ไขข้อบกพร่องแห่งอำนาจของตน แต่ที่มีการกำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจดังกล่าวไว้เนื่องจากแนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตย ถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นสัญญาประชาคมของประชาชน และมีความชอบธรรมที่จะให้ตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ให้ความเห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ โปรดดู *กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ*, (น 16-17). โดย ชมพูนุท ตั้งถาวร 2556, กรุงเทพฯ, สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2556 โดยสถาบันพระปกเกล้า

ประการที่สอง ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นองค์กรหลักในการตรากฎหมาย อันเป็นผลตามทฤษฎีสัญญาประชาคมเช่นกัน โดยในการปกครองของรัฐเองก็มีความจำเป็นต้องออกกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะนั้นก็จะต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รวมเป็นสังคม ดังนั้น การจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นนี้ต้องกระทำโดยปวงชนหรือผู้แทนปวงชน ซึ่งแสดงเจตจำนงทั่วไป (general will) ผ่านการออกเป็นกฎหมาย โดยนัยนี้ กฎหมายที่ปวงชนหรือผู้แทนปวงชนบัญญัติขึ้นจึงเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงร่วมกันของประชาชนเอง (law is the expression of the general will) การจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมายที่ปวงชนหรือผู้แทนประชาชนออกจึงกระทำได้เพราะปวงชนได้ให้ความยินยอมแล้ว⁷ โดยความสัมพันธ์เชิงอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติในกรณีนี้ ก็เป็นการสะท้อนถึงความสำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติในฐานะตัวแทนประชาชนในลักษณะดังนี้

ลักษณะแรก คือ มีอำนาจในการดำเนินกระบวนการนิติบัญญัติเพื่อกำหนดสาระของกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายมาใช้ในรัฐ โดยกฎหมายที่ตราขึ้นนี้ต้องมีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ที่มุ่งใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป และใช้กับข้อเท็จจริงได้ไม่จำกัดจำนวน ทั้งนี้ขอบเขตอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติจะสามารถตรากฎหมายได้เพียงใดขึ้นได้นั้น ในประเทศที่ถือว่าองค์กรนิติบัญญัติเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ (Supremacy of Parliament) อย่างประเทศอังกฤษ ฝ่ายนิติบัญญัติไม่มีข้อจำกัดในการตรากฎหมาย โดยจะตรากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องใดก็ได้⁸ ทั้งนี้ ประเทศส่วนใหญ่ จะมีข้อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระของกฎหมายที่อาจตราได้ไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้เป็นสองกลุ่ม⁹ โดยกลุ่มแรกซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ใช้ระบบรัฐสภา (ยกเว้นประเทศอังกฤษ) อาจบัญญัติไว้กว้าง ๆ ว่าฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจในการตรากฎหมายเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับสิ่งที่รัฐธรรมนูญกำหนดรับรองไว้¹⁰ ส่วนอีกกลุ่มจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจในการตรากฎหมายเรื่องใดบ้าง นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ไม่สามารถทำได้ เช่นในรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา และรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส¹¹ เป็นต้น

⁷ จาก การปรับปรุงกระบวนการริเริ่ม การนำเสนอ การพิจารณา และการอนุมัติกฎหมายไทย โดยสถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, เล่มเดิม, หน้าเดิม.

⁸ แต่ก็มีข้อจำกัดตามธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ โดยมิได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญของอังกฤษมิได้มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร และในปัจจุบันรัฐสภาอังกฤษก็ได้ตรากฎหมายมาจำกัดขอบเขตอำนาจของตนเองคือ Westminster Act 1931 รวมถึงการต้องดำเนินการตามกฎหมายที่ออกโดยสหภาพยุโรป ที่อังกฤษเป็นสมาชิกอยู่ และยังมีกรโอนอำนาจในการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองประเทศที่รวมกันเป็นสหราชอาณาจักร ให้มีอำนาจตรากฎหมายได้เอง อันได้แก่ รัฐสภาสกอตแลนด์ สภาแห่งเวลส์ และสภาแห่งไอร์แลนด์เหนือ แต่รัฐสภาอังกฤษก็ยังสามารถตรากฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนกฎหมายที่รัฐสภาของประเทศเหล่านั้นตราขึ้นได้ โปรดดู *หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ* (น. 67) โดย มานิตย์ จุมปา, 2557, กรุงเทพฯ: นิติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 2. และ รัฐสภาสหราชอาณาจักร : สภาสามัญ สภาขุนนาง หน่วยงานสนับสนุน โดย อรณิข รุ่งธิปานนท์, 2553, ในเอกสารวิชาการ, (น.34-36). สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,

⁹ จาก *หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ*, เล่มเดิม, หน้าเดิม.

¹⁰ ตัวอย่างเช่น มาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

¹¹ โปรดดูรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 1 ข้อ 8 และรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส ค.ศ. 1958 มาตรา 34

ลักษณะที่สอง คือ **มีอำนาจในการยืนยันให้กฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาแล้วมีผลบังคับใช้ได้** กระบวนการนิติบัญญัตินั้น เป็นการทำให้แนวคิดหรือข้อเสนอผ่านการตรวจสอบพิจารณาจากตัวแทนของประชาชนก่อนที่จะนำไปใช้เป็นกฎหมายบังคับกับประชาชนเอง ความเห็นชอบขององค์กรนิติบัญญัติในฐานะของตัวแทนประชาชนต่อร่างกฎหมายจึงได้รับการเคารพอย่างมาก แม้ฝ่ายบริหารในฐานะผู้ที่ต้องนำกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาไปดำเนินการบังคับใช้ จะสามารถมีอำนาจยับยั้งร่างกฎหมายได้ผ่านกระบวนการไม่ลงนามประกาศใช้ แต่ก็กระทำได้เพียงยับยั้งเป็นการชั่วคราวเท่านั้นโดยรัฐธรรมนูญในหลายประเทศ อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อิตาลี ยูเครน โปรตุเกส รวมทั้งประเทศไทย จะกำหนดให้องค์กรนิติบัญญัติสามารถลงมติยืนยันที่จะให้กฎหมายที่พิจารณาเห็นชอบใช้บังคับได้ โดยไม่ต้องมีการประกาศให้กฎหมายมีผลบังคับใช้จากฝ่ายบริหาร จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจดังกล่าว เป็นทั้งมาตรการในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ไปพร้อมกับการถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ซึ่งทำได้โดยการตรากฎหมายที่ควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ตรวจสอบกฎหมายแห่งกฎหมายที่ฝ่ายบริหารมีอำนาจตราในสถานการณ์บางประเภทหรือการพิจารณาพระราชกำหนด นอกจากนี้การตรากฎหมายยังสามารถถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายตุลาการได้อีกด้วย เพราะการดำเนินการของฝ่ายตุลาการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งศาล หรือการกำหนดวิธีพิจารณานั้นจะต้องไปเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งหมายความว่าต้องเป็นกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นสมควรก่อนเท่านั้น ฝ่ายตุลาการจึงจะสามารถดำเนินงานได้ ที่สำคัญคือในกรณีที่ฝ่ายตุลาการใช้อำนาจในการตีความกฎหมายไม่สอดคล้องต้องกับเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายนิติบัญญัติก็สามารถตรากฎหมายเพื่อยืนยันเจตนารมณ์ในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจนเพื่อจำกัดกรอบการตีความกฎหมายของฝ่ายตุลาการได้อีกด้วย

ประการที่สาม ฝ่ายนิติบัญญัติต้องมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทั้งนี้ การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในรัฐสมัยใหม่เป็นสิ่งจำเป็น บทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรนิติบัญญัติในเรื่องการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้นมีความแตกต่างกันไปในรายละเอียดในแต่ละประเทศ โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของระบบการปกครอง อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปฝ่ายนิติบัญญัติจะมีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ในสองลักษณะคือ

ลักษณะแรก **การอนุมัติและตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐ** ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินกิจการของรัฐสมัยใหม่ ที่มาของรายได้ของรัฐส่วนใหญ่ก็มาจากประชาชน การกำหนดแผนการใช้งบประมาณและการดำเนินการใช้งบประมาณจึงมีความจำเป็นผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชน ซึ่งก็คือฝ่ายนิติบัญญัตินั่นเอง การควบคุมการอนุมัติและตรวจสอบการใช้งบประมาณโดยฝ่ายนิติบัญญัติมีความสำคัญมากและมีความเปราะบางต่อการดำเนินงานของฝ่ายบริหารอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้การบริหารแผ่นดินไม่สามารถดำเนินการได้ ในระบบรัฐสภาหากฝ่ายนิติบัญญัติไม่รับหลักการหรือไม่อนุมัติร่างกฎหมายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ก็เป็นการสะท้อนว่าฝ่ายนิติบัญญัติไม่มีความไว้วางใจฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารก็ต้องรับผิดชอบทางการเมืองโดยการลาออกไป¹² ส่วนในระบบประธานาธิบดี ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติและ

¹² จาก ข้อเสนอแนะบางประการในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีของวุฒิสภา, (2556), โดย ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ, *บทความวิชาการ*, (น.8), สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

ฝ่ายบริหารต่างก็มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน จึงไม่ต้องรับผิดชอบทางการเมืองต่อกัน หากฝ่ายนิติบัญญัติไม่ผ่านร่างกฎหมายงบประมาณ หน่วยงานของฝ่ายบริหารอาจจะต้องหยุดการดำเนินงาน เพราะไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ¹³

ลักษณะที่สอง **การตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน** เป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งของฝ่ายนิติบัญญัติ นอกเหนือจากการพิจารณากำหนดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายเพื่อให้ฝ่ายบริหารสามารถดำเนินการกิจของตนได้แล้ว เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงต้องมีการกำหนดให้ตัวแทนของประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารได้ด้วย ทำให้การทำงานของฝ่ายบริหารที่ผ่านไปในแต่ละวันนั้นต้องดำเนินไปโดยตระหนักว่าจะต้องมีความเชื่อมโยงและรับผิดชอบต่อประชาชนอยู่เสมอ¹⁴ โดยมาตรการในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินนั้น เป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการแต่งตั้งฝ่ายบริหารต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจทำให้ฝ่ายบริหารลงจากตำแหน่งได้โดยการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ มีสิทธิตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหารเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้ฝ่ายบริหารต้องชี้แจงข้อเท็จจริงแก่สภา มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการติดตามการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร และกรรมการมีอำนาจเรียกฝ่ายบริหารมาให้ข้อเท็จจริงได้ มีอำนาจฟ้องต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยการกระทำของฝ่ายบริหารว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ มีอำนาจในการถอดถอนฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการออกจากตำแหน่งหากกระทำการอันขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เป็นต้น

2.2 หลักธรรมาภิบาล

แนวความคิดเรื่องธรรมาภิบาล (good governance) เป็นแนวคิดในการจัดวางระบบการบริหารจัดการรัฐที่ดี ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานในการปกครองที่มีการพูดถึงอย่างมากในราวทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา โดยธนาคารโลก ได้นำคำนี้ไปใช้ครั้งแรกเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1989 ในรายงานเรื่อง Sub-Sahara: From Crisis to Sustainable Growth โดยได้ให้ความหมายว่าเป็นลักษณะและวิถีทางของการที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา¹⁵

ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่เน้นตรงกฎเกณฑ์ (norm) ที่วางระบบโครงสร้าง กระบวนการ และความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐ

¹³ ได้เกิดสภาวะดังกล่าวขึ้นในสหรัฐอเมริกา ครั้งล่าสุด เมื่อ พ.ศ. 2556 โปรดดู, <http://th.wikipedia.org/wiki/การปิดบริการของรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา> พ.ศ. 2556#cite_note-59allactions-11 เข้าถึงเมื่อ 24 กค. 2562.

¹⁴ จาก *กฎหมายรัฐสภา* (น.21), โดย มนต์รี รูปสุวรรณ, 2543, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, พิมพ์ครั้งที่ 2, ลิขสิทธิ์ 2543 โดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹⁵ จาก *รายงานผลการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล* (น.5), โดย บุษบง ชัยเจริญวัฒนา และ บุญมี ลี, 2544, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2544 โดยสถาบันพระปกเกล้า

ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี (good governance) โดยมีเป้าหมายคือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคมกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ธรรมนูญบาลมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคม ไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง¹⁶

แนวความคิดเรื่องธรรมนูญบาลสอดคล้องกับหลักนิติรัฐ รัฐธรรมนูญนิยม และหลักความชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้ความสำคัญกับทุกภาคในสังคม ไม่ว่าจะเป็นประชาสังคม (civil society) หรือภาคธุรกิจเอกชน มากกว่าจะเน้นการจัดการภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านสถาบันต่าง ๆ ความเปิดเผยโปร่งใสในกระบวนการทำงาน ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนและตรวจสอบได้ รวมถึงมีมาตรการจัดการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนด้วย

การจัดระบบการบริหารจัดการรัฐที่เป็นธรรมนูญบาลนั้น มุ่งที่จะสร้างความเป็นธรรมในสังคมย่อมเป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหารจัดการรัฐที่เอื้อประโยชน์ให้ภาคใดภาคหนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังนั้น เพื่อป้องกันการเกิดกรณีดังกล่าว และเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ก็ย่อมต้องมีมาตรการในการควบคุมบุคลากรของรัฐให้ดำเนินการอยู่ในระบบการบริหารจัดการที่ดีต่อไป

ในประเทศไทย ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ. 2540 กระแสการนำหลักธรรมนูญบาลได้เกิดขึ้นเนื่องจากเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้ง ด้วยเหตุที่ผู้ปกครองมิได้ยึดมั่นในหลัก “ธรรมนูญบาล” จนทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง การก่อตัวของความเชื่อในกระบวนการบริหารรัฐตามหลักธรรมนูญบาลจึงทวีความสำคัญอย่างยิ่งขึ้น ทั้งในแง่เป็นแนวทางที่ควบคุมการปฏิบัติการใช้อำนาจของรัฐ และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เสริมสร้างความยั่งยืนของประชาธิปไตย ทั้งนี้ สถาบันพระปกเกล้า ซึ่งได้รับการสนับสนุนของสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ทำการศึกษาค้นคว้าตัวชี้วัดธรรมนูญบาล เพื่อนำไปสู่การเข้าใจหลักธรรมนูญบาล องค์ประกอบสำคัญ แนวทางการบรรลุธรรมนูญบาลเพื่อการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น รายงานชิ้นนี้เป็นเอกสารวิจัยชุดแรก ๆ ของประเทศไทยที่นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมนูญบาลซึ่งมักเรียกสลับไปมากับคำว่า “การบริหารจัดการที่ดี” โดยธรรมนูญบาลประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักสำนักรับผิดชอบ นิติธรรม มีส่วนร่วม คุณธรรม โปร่งใส และคุ้มค่า¹⁷

รายงานเรื่อง “การศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี” โดยสถาบันพระปกเกล้า¹⁸ ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการที่ดีว่าเป็นหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่า จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด แนวคิดการบริหารจัดการที่ดีหรือ “ธรรมนูญบาล” ประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 6 ประการ คือ

¹⁶ จาก *การสร้างธรรมนูญบาลในสังคมไทย*, (น.28), โดย บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542, กรุงเทพฯ: วิทยุชน, ลิขสิทธิ์ 2542 โดยสำนักพิมพ์วิทยุชน.

¹⁷ จาก *หลักธรรมนูญบาล: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*, (น.4), โดย สถาบันพระปกเกล้า, 2564, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2561 โดย สถาบันพระปกเกล้า

¹⁸ จาก *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี* (น.6-2 - 6-3) โดย สถาบันพระปกเกล้า, 2545, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2545 โดยสถาบันพระปกเกล้า

1. หลักนิติธรรม ซึ่งประกอบด้วยหลักย่อย 7 หลัก คือ 1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ 2) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 3) หลักความผูกพันต่อกฎหมายของเจ้าหน้าที่ 4) หน่วยงานได้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา 5) ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ 6) หน่วยงานยึดหลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” 7) หน่วยงานยึดหลักการทำงานภายใต้กฎระเบียบสูงสุด

2. หลักคุณธรรม ประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 หลักคือ 1) การปลอดการทุจริต 2) การปลอดจากการทำผิดวินัย 3) การปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ

3. หลักความโปร่งใส ประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 หลักคือ 1) ความโปร่งใสด้านโครงสร้างของระบบงาน 2) ความโปร่งใสด้านระบบการให้คุณ 3) ความโปร่งใสของระบบการให้โทษ 4) ความโปร่งใสด้านการเปิดเผยของระบบงาน

4. หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยหลักการย่อยสำคัญ 4 หลักคือ 1) หลักการให้ข้อมูลข่าวสาร 2) หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน 3) หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และ 4) หลักการพัฒนาขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชน

5. หลักสำนึกความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 หลัก คือ 1) หน่วยงานมีการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน 2) หน่วยงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน 3) หน่วยงานมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ 4) หน่วยงานมีระบบติดตามประเมินผล 5) หน่วยงานมีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน 6) หน่วยงานมีแผนสำรอง

6. หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 หลัก คือ 1) การประหยัด 2) การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) ความสามารถในการแข่งขัน

ภาพ 2.1 กรอบแนวคิดหลักธรรมาภิบาล¹⁹

ในปัจจุบัน หลักธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการสำคัญที่ประเทศไทยจำเป็นต้องยึดถือและมุ่งมั่นที่จะรักษาไว้ โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ปรากฏถ้อยคำ “ธรรมาภิบาล” ทั้งในคำปรารภถึงเจตจำนงของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

“..เพื่อให้มีผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ และการกำหนดมาตรการป้องกันและบริหารจัดการวิกฤตการณ์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น...”

“การสร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกัน รวมตลอดทั้งการลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคี ประองตองการจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย

¹⁹ จาก สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU (น.2-8) โดย สถาบันพระปกเกล้า, 2555, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2555 โดย สถาบันพระปกเกล้า.

หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

นอกจากนี้ ยังได้นำหลักธรรมาภิบาล และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไปบัญญัติในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญอีกหลายมาตรา ได้แก่

“มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว...”

“มาตรา 76 รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด

เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ...”

“มาตรา 164 ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย ... (3) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี...”

ธรรมาภิบาล เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและสมควรให้เกิดขึ้น เพราะคุณภาพของสังคมนั้นไม่เพียงเป็นเพียงแค่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชากร แต่ยังรวมถึงความมั่งคั่ง ยั่งยืนของเรื่องเหล่านี้ และรวมความสัมพันธ์ของผู้คน การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่แปลกแยก มีความไว้วางใจ รวมกลุ่มทำงานเพื่อส่วนรวม คนเล็กคนน้อยมีความสุข ทำให้ทรัพยากรถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์สังคมอย่างเหมาะสม มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งศักยภาพของประชาชนให้สามารถดำเนินการตามความต้องการของตนเอง นั่นคือผลพวงของการมีธรรมาภิบาล ด้วยเหตุนี้การพัฒนาที่คำนึงถึงการอยู่รอดของมนุษยชาติในระยะยาว หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) จึงเป็นผลของการมีคุณภาพสังคม เมื่อคนส่วนน้อยมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและความยุติธรรมเช่นเดียวกับคนส่วนใหญ่

ความขัดแย้งก็จะลดลง เกิดความเป็นธรรมในสังคม (Social Justice) ในที่สุดความสันติสุขอย่างสถาพร (Sustainable Peace) จึงจะเกิดขึ้นได้ การมีธรรมาภิบาลที่เป็นต้นทางของกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยมีกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ กระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตย (Democratization) ที่ให้ความสำคัญกับการเป็นประชาธิปไตยทั้งสาระ (Substance) และกระบวนการ (Process)²⁰

²⁰ จาก ธรรมาภิบาล : กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ ในดุลอำนาจในการเมืองการปกครองไทย, โดย ถวิลวดี บุรีกุล (2558), กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า อ้างใน การให้เอกชนริเริ่มในการลงทุนแทนรัฐ กรณีเรือนจำเอกชน ประเทศญี่ปุ่น (น.51-53) โดย เลิศพร อุดมพงษ์, 2562, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, ลิขสิทธิ์ 2562 โดยสถาบันพระปกเกล้า

2.3 กรอบการประเมินการดำเนินงานรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา (IPU) และรัฐสภาต่างประเทศ²¹

สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union หรือ IPU) ได้จัดทำข้อเสนอแนะการปฏิบัติที่ดีสำหรับรัฐสภาและระบอบประชาธิปไตยในยุศตวรรษที่ 21 (Parliament and Democracy in the twenty-first century : A Guide to good practice) และคู่มือการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา: การประเมินตนเองสำหรับรัฐสภา (Evaluating Parliament: a self-assessment toolkits for parliaments) โดยใช้หลักการและค่านิยมพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยเป็นกรอบแนวคิด และอาศัยแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับรัฐสภาตามระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวในการออกแบบคู่มือและวางเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

2.3.1 การเป็นตัวแทนของประชาชน²²

เกณฑ์มาตรฐานแรกของรัฐสภาภายใต้ระบอบประชาธิปไตย คือ การเป็นตัวแทนรัฐสภา ซึ่งจะต้องสะท้อนถึง

(1) **เจตจำนงของประชาชน (popular will)** โดยดูจากการเลือกผู้แทนและพรรคการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยผ่านระบบการเลือกตั้ง (Electoral system)

(2) **ความหลากหลายทางสังคม (social diversity)** ในรูปของความหลากหลายทางเพศ ภาษา ศาสนา เชื้อชาติ และอื่น ๆ หากรัฐสภาขาดความหลากหลายทางสังคมแล้ว จะทำให้เกิดช่องโหว่หรือทอดทิ้งกลุ่มชน หรือชุมชนหรือกลุ่มด้อยโอกาสออกไป และอาจส่งผลให้เกิดความไร้เสถียรภาพของระบบการเมืองและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนได้

ทั้งนี้ “การเป็นตัวแทนของประชาชนของรัฐสภาตามระบอบประชาธิปไตย” พิจารณาจาก

ก. การเป็นองค์ประกอบของรัฐสภา (Composition of parliament) ซึ่งเป็นผลลัพธ์มาจากกระบวนการเลือกตั้ง (Electoral Process) ซึ่งจะต้องเสริมสร้างให้เกิดการเป็นตัวแทนของประชาชนและความหลากหลายทางสังคม โดยต้องมี กฎและระเบียบขั้นตอนการเลือกตั้งเพื่อเอื้อให้สมาชิกรัฐสภาเป็นตัวแทนของประชาชน เอื้อให้รัฐสภาประกอบด้วยผู้แทนกลุ่มชนที่หลากหลาย มีตัวแทนของชนกลุ่มน้อยและผู้ด้อยโอกาส

ข. ข้อบังคับรัฐสภาที่เป็นธรรมและไม่แบ่งแยก (Fair and inclusive parliamentary procedures) ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาทุกคนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในงานของรัฐสภาอย่างเสมอภาค รวมทั้งได้รับการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการทำหน้าที่เป็นผู้แทนในรัฐสภา

²¹ สรุปรจาก สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: การดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU), เล่มเดิม, (น. 2-15 – 2-61)

²² แหล่งเดิม, (น. 2-16.)

2.3.2 การตรวจสอบฝ่ายบริหาร²³

หน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานหลักของรัฐบาล รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ก็คือ (1) การตรวจสอบนโยบายและการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล (2) การตรวจสอบงบประมาณรายจ่ายและการควบคุมการเงิน สำหรับช่องทางและรูปแบบการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล พอสรุปได้ดังนี้

(ก) ช่องทางหรือวิธีการตรวจสอบฝ่ายบริหารของรัฐสภา

(1) การตรวจสอบฝ่ายบริหารผ่านระบบคณะกรรมการรัฐสภา

(1.1) โครงสร้างระบบคณะกรรมการรัฐสภา

วิธีการที่รัฐสภาทั่วโลกใช้ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารก็คือการทำงานผ่านระบบคณะกรรมการรัฐสภา ซึ่งมีการจัดตั้งขึ้นหลายคณะเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ คณะกรรมการเหล่านี้จะทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบงานนโยบายของฝ่ายบริหาร ยิ่งไปกว่านั้นรัฐสภาของสมาชิกหลายประเทศยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภา

(1.2) อำนาจของคณะกรรมการ

เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการจำเป็นต้องมีอำนาจในการเชิญรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐมาให้ข้อมูลและตอบข้อซักถามของคณะกรรมการ พร้อมส่งมอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อจำกัดของคณะกรรมการในการเข้าถึงข้อมูลก็คือ กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้ข้อยกเว้นกรณีข้อมูลที่อยู่ในชั้นของความลับ การแก้ไขข้อจำกัดนี้ก็คือ คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมเป็นการภายในเพื่อพิจารณาเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ

(1.3) หน่วยสนับสนุนคณะกรรมการ

ในการทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร คณะกรรมการจำเป็นต้องศึกษาอย่างละเอียด จึงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่จำนวนมาก คณะกรรมการของรัฐสภาหลายประเทศประสบปัญหาเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ วิธีการแก้ไขปัญหาคือการขาดแคลนบุคลากรมีหลายวิธี ได้แก่ การเชิญบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรประชาสังคม สถาบันวิชาการเข้ามาช่วยเหลือหรือการจัดตั้งคณะอนุกรรมการที่ปรึกษา

(2) การตรวจสอบฝ่ายบริหารผ่านองค์กรอิสระ

นอกจากรัฐสภาจะหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหารแล้ว ยังมีองค์กรอิสระหลายองค์กรทำหน้าที่ติดตาม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลด้วย ได้แก่

²³ แหล่งเดิม, (น. 2-30 - 2-36)

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ
- ผู้ตรวจการแผ่นดิน

เพื่อให้การตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ รัฐสภาควรมีบทบาทในการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลขององค์กรอิสระเหล่านี้ด้วย

(3) การตรวจสอบฝ่ายบริหารของรัฐสภาด้วยการตั้งกระทู้ถามและการอภิปราย

กลไกหนึ่งของรัฐสภาที่สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้รัฐสภาของหลายประเทศได้กำหนดกระบวนการตอบกระทู้ถามไว้อย่างเป็นระบบ

(ข) รูปแบบการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

- (1) การให้ความเห็นชอบต่อการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี
- (2) การติดตามตรวจสอบงบประมาณรายจ่ายและควบคุมการเงิน
- (3) การตรวจสอบการวางแผนงานระยะยาว
- (4) การตรวจสอบประเด็นความเสมอภาคหญิงชาย

2.3.3 การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ

เกณฑ์วัดการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของสหภาพรัฐสภามุ่งประเด็นไปในเรื่องของกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย เนื้อหาและคุณภาพของกฎหมายที่ตราออกมา ชีตความสามารถของสมาชิกรัฐสภาในการตรากฎหมาย (ซึ่งจะรวมถึงการตรวจสอบฝ่ายบริหารด้วย) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย เป็นต้น

(1) การปรับปรุงกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย

การทำหน้าที่พิจารณากลับกรองและตรากฎหมายเป็นอีกภาระหน้าที่หนึ่งของรัฐสภาในหลาย ๆ ประเทศพบว่า กระบวนการพิจารณากลับกรองและตรากฎหมายมีข้อจำกัดด้านเวลาในการกลับกรองเนื้อหาของกฎหมายอย่างละเอียดถี่ถ้วน รัฐสภาของหลาย ๆ ประเทศ ได้พยายามหาช่องทางปรับปรุงกระบวนการออกกฎหมาย

(2) คุณภาพของกฎหมาย

ปัญหาสำคัญซึ่งรัฐสภาส่วนใหญ่ประสบในการออกกฎหมายก็คือ คุณภาพของกฎหมายควรมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

(3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย

ประเทศสมาชิกสหภาพรัฐสภาหลายประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอ และการพิจารณากฎหมาย ทั้งนี้ มีแนวทางในการดำเนินการหลายอย่าง อาทิ

(3.1) แนวทางการสร้างเสริมขีดความสามารถให้แก่ประชาชน

มีหลายวิธีที่ช่วยสร้างโอกาสและขีดความสามารถของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มชายขอบหรือกลุ่มชนผู้ด้อยโอกาส ในการยื่นข้อเสนอแก้ไข ปรับปรุงหรือสนับสนุนการพิจารณากฎหมาย ได้แก่

- การแจ้งหรือประชาสัมพันธ์วันจัดทำประชาพิจารณ์และการประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองหน้า
- การให้คำแนะนำวิธีการเข้าถึงคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องและวิธีการจัดทำกรอบการจัดทำข้อเสนอแนะ
- การจัดทำแบบฟอร์มการยื่นข้อเสนอความเห็นเกี่ยวกับกฎหมาย
- การจัดทำ “ประชาพิจารณ์” หรือการจัดประชุมคณะกรรมการในท้องถิ่นเพื่อรับฟังความเห็นทั่วไป

(3.2) การจัดตั้งสภาหรือเวทีเจรจาสาธารณะ (Public Forum or Chamber)

ในบางประเทศ มีการจัดตั้งสภาหรือเวทีสาธารณะให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามาทำงานร่วมกับรัฐสภา เพื่อเสนอข้อคิดเห็น ข้อพึงปรารถนา และข้อเสนอแนะของภาคประชาสังคมต่อรัฐสภา จัดกิจกรรมร่วมระหว่างคณะกรรมการรัฐสภากับภาคประชาสังคม จัดหาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับประชาสังคม และจัดหาข้อมูลรัฐสภาให้แก่ประชาสังคม เป็นต้น

(3.3) เกณฑ์ปฏิบัติที่ดีในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณากฎหมาย

สหภาพรัฐสภานานาชาติ ได้เสนอแนวทางปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วมกับรัฐสภา และคณะกรรมการรัฐสภาในการพิจารณากฎหมาย ดังนี้

- การจัดทำทะเบียนภาคประชาสังคม หรือ NGOs ต่าง ๆ พร้อมรายละเอียดภารกิจ แหล่งเงินทุนสนับสนุน รวมทั้งทะเบียนผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ
- การเผยแพร่รายงาน (ร่าง) กฎหมายที่จะเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา การจัดทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น

- การแจ้งเชิญองค์การหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้แทนชนชายขอบหรือชนส่วนน้อยให้จัดส่งข้อเสนอแนะหรือหลักฐานใดใดที่เกี่ยวข้อง
- การจัดทำขั้นตอนสำหรับปัจเจกในการยื่นข้อเสนอแนะ
- การจัดทำคู่มือและ/หรือการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการยื่นข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน/องค์กรของรัฐสภา
- การบันทึกเปิดเผยข้อเสนอแนะของประชาชนยื่นต่อรัฐสภาทางเว็บไซต์
- การจัดเวทีประชาพิจารณ์ในพื้นที่ศูนย์กลางของภูมิภาค/ภาคต่าง ๆ ของประเทศ

(3.4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติผ่านพรรคการเมือง

ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายในฐานะเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองโดยผ่านการออกเสียงลงคะแนนให้กับผู้สมัครของพรรค ผ่านสมาชิกรัฐสภาได้รับการเลือกตั้งหรือผ่านการเข้าร่วมการประชุมใหญ่ของพรรค หรือการประชุมกำหนดนโยบายพรรค เป็นต้น

(3.5) การลงประชามติและการเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน

เพื่อลดช่องว่างระหว่างประชาชนกับรัฐสภา มีหลายประเทศที่เปิดโอกาสให้ประชาชนโดยกลุ่มภาคประชาสังคมมีสิทธิเสนอ (ร่าง) กฎหมายโดยตรง ความเห็นของประชาชนอาจจะเป็นเพียงข้อเสนอแนะหรือเป็นเงื่อนไขบังคับบางอย่างได้อย่างหนึ่งก็ได้ แต่ในที่สุดก็จะนำไปสู่การลงประชามติในที่สุด

(4) การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมาย

(4.1) พระราชบัญญัติ

ในฐานะที่เป็นองค์กรนิติบัญญัติ รัฐสภาต้องประเมินการบังคับใช้กฎหมายที่ประกาศบังคับใช้ ด้วยการจัดทำกิจกรรมที่มีใช้กฎหมายดำเนินการโดยคณะกรรมการสามัญ ตัวอย่างคณะกรรมการถาวรรัฐสภาของประเทศฝรั่งเศสได้แต่งตั้งสมาชิก 1 ท่านหรือมากกว่า เป็นองค์คณะเพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมาย

รัฐสภาอาจกำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่จัดทำรายงานการบังคับใช้กฎหมายเป็นระยะ ๆ และจัดส่งรายงานให้แก่คณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือนำมาอ้างอิงต่อคณะกรรมการ

งานตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายอาจมอบให้เป็นภารกิจของคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวอย่างคณะอนุกรรมการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรฟิลิปปินส์ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายและข้อบังคับ

(4.2) พระราชกำหนดและกฎข้อบังคับที่ออกโดยฝ่ายบริหาร

ต้องมีกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติ โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

2.3.4 ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา²⁴

(ก) ความโปร่งใส

หมายถึงการเปิดเผยด้วยการเผยแพร่กิจการรัฐสภาต่อสาธารณะ แต่การเปิดเผยจำเป็นต้องคำนึงถึงความมั่นคง (Security) ประกอบด้วย ทั้งนี้ประชาชน จะต้องเข้าถึงรัฐสภาอย่างสมเหตุสมผล ในทางปฏิบัติ ประชาชนไม่อาจเข้าสู่หรือติดต่อบริการรัฐสภาเป็นส่วนตัวได้ การเปิดเผยกิจการของรัฐสภาจะกระทำผ่านสื่อหรือการกระจายเสียง ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือน “เป็นหูเป็นตา” ให้กับประชาชน

รัฐสภามีหน้าที่รายงานกิจการของรัฐสภาให้แก่ประชาชน ปัจจุบันรัฐสภาสามารถเผยแพร่การดำเนินงานของรัฐสภาผ่านระบบสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ ระบบอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสารแบบสองทางและสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐสภาต้องคำนึงถึงปัจจัยที่อำนวยความสะดวกให้กับสื่อหรือนักหนังสือพิมพ์สามารถรายงานความเคลื่อนไหวกิจการของรัฐสภาให้ประชาชนทราบ คือ

- การเข้าถึง (Access)
- เสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสาร (Freedom of information)
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of expression) และ
- กฎหมายการควบคุมสื่อ (media regulation)

(ข) ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงได้

รัฐสภาต้องอาศัยผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว และผู้รายงานข่าว ทำหน้าที่เผยแพร่รายงานของรัฐสภาต่อประชาชน แต่ทั้งสองฝ่ายมักจะไม่ไว้วางใจกัน สื่อมักจะถูกควบคุมการทำหน้าที่รายงาน โดยกฎหมายควบคุมสิ่งพิมพ์ สื่อเองบางครั้งเผยแพร่ภาพการทำงานของรัฐบาลโดยไม่รู้และเข้าใจการทำงานของรัฐบาล รัฐสภาเองก็มีความรู้สึกกลัว สื่อทำให้ตนเสื่อมเสียตัวอย่าง การเผยแพร่ภาพการประชุมของรัฐบาล โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนน้อย ทำให้ประชาชนเข้าใจว่าสมาชิกรัฐสภาที่ตนเลือกเข้าไปละเลยหรือไม่ทำหน้าที่ของตน แต่ข้อเท็จจริงก็คือสมาชิกที่ขาดหายไปได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการ เป็นต้น

รัฐสภาจะใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานในคณะกรรมการ ปัจจุบันรัฐสภาในหลายประเทศส่วนใหญ่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คณะกรรมการต่อสาธารณะ จะเป็นประโยชน์หากให้สื่อมีความรู้ความเข้าใจทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการ อาทิ การอนุญาตให้สื่อเข้าฟังหรือสังเกตการณ์การประชุมคณะกรรมการและรายงานผลการประชุมต่อสาธารณะ

(ค) ความเป็นรัฐสภาที่สามารถเข้าถึงได้ (Accessible parliament)

(1) ปัจจัยที่สมาชิกรัฐสภาจะต้องคำนึงถึงในการปฏิสัมพันธ์กับประชาชน ก็คือ เวลา (Time) รัฐสภาส่วนใหญ่จะสำรอง 1-2 วันในช่วงต้นหรือปลายสัปดาห์เพื่อไปพบปะประชาชน ในช่วงสมัย

²⁴ แหล่งเดิม , (น. 2-41 – 2-43)

ประชุมรัฐสภาศรีลังกาจะสำรองเวลาสัปดาห์ที่สองและที่สี่ของเดือนสำหรับพบปะประชาชน สมาชิกผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาของประเทศซิริจะทำงานในรัฐสภาสัปดาห์ที่หนึ่งถึงที่สาม ส่วนสัปดาห์ที่สี่จะไปประกอบภารกิจในพื้นที่

(2) การใช้อีเมล เป็นวิธีที่สะดวก ง่ายและรวดเร็ว และสามารถติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนเป็นวงกว้าง เสียค่าใช้จ่ายน้อย อุปสรรคที่เกิดขึ้นก็คืออีเมลรัฐสภามีข้อความสั้น วิธีแก้ไข คือ

- การจัดทำระบบการคัดเลือก เก็บข้อความ และแจ้งตอบอัตโนมัติ (automatic reply)
- การแนะนำให้ประชาชนติดต่อสมาชิกรัฐสภาด้วยการส่งจดหมายร้องเรียน หรือรัฐสภาอาจจะทำแบบฟอร์มร้องเรียน

(3) สิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐสภา อาทิ การจัดตั้งสำนักงานรัฐสภาสาขา เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกรัฐสภาในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนในเขตเลือกตั้ง และใช้เป็นที่ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกกฎหมาย ทั้งนี้ การใช้ช่องทางการสื่อสารกับประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อสมาชิกรัฐสภาจะต้องมีความซื่อตรงหรือมีธรรมอยู่ในใจ

(4) การพัฒนาท้องถิ่น อาทิ การช่วยท้องถิ่นพัฒนาและจัดทำโครงการที่ประชาชนต้องการ เช่น การจัดหาน้ำสะอาดและการจัดหาความต้องการด้านสุขภาพ การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การช่วยประชาชนหาเงินสนับสนุนโครงการ การให้ความร่วมมือกับเอ็นจีโอในการพัฒนาท้องถิ่น การร้องขอหน่วยงาน (กระทรวง ทบวงและกรม) จัดสรรงบประมาณให้แก่ท้องถิ่น เป็นต้น

2.3.5 ความสำคัญรับพิชชอบของรัฐสภา²⁵

ความสำคัญรับพิชชอบประกอบด้วยความสำคัญรับพิชชอบแนวตั้ง (Vertical accountability) และความสำคัญรับพิชชอบแนวนอน (Horizontal accountability)

ความสำคัญรับพิชชอบแนวตั้งของรัฐสภา คือ การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อประชาชน กลไกทำหน้าที่ควบคุมความสำคัญรับพิชชอบของสมาชิกรัฐสภา คือ การเลือกตั้ง กระบวนการร้องเรียนของประชาชน การแสดงออกไม่เห็นด้วยหรือต่อต้านในรูปกิจกรรมต่าง ๆ ของภาคประชาสังคม ในขณะที่ความสำคัญรับพิชชอบแนวนอนของรัฐสภา คือ การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชน องค์กรหรือหน่วยงานติดตามตรวจสอบจะทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบพฤติกรรมหรือการกระทำของสมาชิกรัฐสภา

รัฐสภาจะต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อทั้ง 2 แบบ คือ ทั้งความสำคัญรับพิชชอบแนวตั้งและแนวนอน (Vertical และ Horizontal accountability)

²⁵ แหล่งเดิม, (น. 2-43– 2-45)

ก. ระดับปัจเจก

(1) ความสำคัญกับมิติขอบแบบแนวตั้ง

(1.1) การแสดงจิตสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภา

ปัจจัยส่งเสริมการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบของรัฐสภาต่อประชาชน ก็คือ

- การเปิดเผยข้อมูลกิจการหรือการดำเนินงานของรัฐสภาต่อประชาชน และ
- การเข้าถึงของประชาชนในการรับรู้การดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา

(1.2) การเรียกร้องให้ถอดถอนสมาชิกรัฐสภาของประชาชน

เนื่องจากกลไกกระบวนการเลือกตั้งมีผลทำให้สมาชิกรัฐสภารับผิดชอบต่อประชาชนอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นบางประเทศจึงเพิ่มกลไกการถอดถอนสมาชิกรัฐสภาได้ในเงื่อนไขต่าง เช่น การถอดถอนจากตำแหน่งโดยวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา หรือกลไกการถอดถอนจากตำแหน่งของไทย ที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 และ 2550

(2) ความสำคัญกับมิติขอบในแนวนอน

(2.1) หลักการและประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา

คณะกรรมการพิเศษคณะหนึ่งจะทำหน้าที่แทนปวงชนในการกำกับดูแลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาตามประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการเงิน การใช้ตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาในบัญญัติแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว การใช้ค่าตอบแทนไปเพื่อประโยชน์ตน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบว่าการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของนักการเมืองไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากประเด็นร้องเรียนหรือข้อกล่าวหาไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่าถูกหรือผิด เพราะลักษณะการกระทำมันกำกวมกันระหว่าง “ถูก” กับ “ผิด” หรือเรียกว่า “พื้นที่สีเทา”

(2.2) การจัดการแห่งผลประโยชน์

เนื้อหาหลักของหลักการและประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาก็คือ ประเด็นเรื่องผลประโยชน์ของชาติกับผลประโยชน์ส่วนตัวซึ่งเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย สมาชิกรัฐสภาได้รับการเลือกตั้งเข้ามาจะต้องทำหน้าที่เพื่อปวงชนและสาธารณะ มิใช่เข้ามาอภยความมั่งคั่งเพื่อตนและพวกพ้อง โดยมีมาตรการเช่น สมาชิกรัฐสภาจะต้องแจ้งและเปิดเผยรายการบัญชีทรัพย์สินของตน ที่มาของรายได้ต่อสาธารณะ

(2.3) การเข้าร่วมประชุมรัฐสภา

ตามประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาจะเน้นประเด็นเกี่ยวกับการเงินและผลประโยชน์ทับซ้อน แต่ประเด็นหนึ่งที่สำคัญไม่พึงพอใจให้กับประชาชนก็คือ การเข้าร่วมประชุมรัฐสภา

ของสมาชิกรัฐสภา เมื่อมีการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภา มักจะพบว่าจำนวนสมาชิกรัฐสภาที่เข้าร่วมประชุมมีน้อย ประชาชนมักจะเห็นภาพสภาคอนข้างว่างเปล่าและเกิดความรู้สึกไม่ประทับใจในการทำงานของสมาชิกรัฐสภา

ดังนั้น ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาจึงกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาชี้แจงเหตุผลการขาดประชุม มิเช่นนั้นจะมีการลงโทษ เช่น การเผยแพร่รายชื่อสมาชิกรัฐสภาที่ขาดการประชุม การไม่อนุญาตให้อภิปรายหรือกระทู้ การตัดเงินเดือนส่วนหนึ่ง การยกเลิกตำแหน่งชั่วคราว การทอนอำนาจ เป็นต้น

(2.4) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน

ปัจจัยหนึ่งช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของรัฐสภาคือ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวัดความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา ทั้งนี้การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต้องเป็นไปอย่างมีระบบและระมัดระวัง เช่น การจำแนกผู้ถูกสำรวจ เป็นต้น

2.3.6 การเข้าไปเกี่ยวข้องของรัฐสภาในเรื่องนโยบายระหว่างประเทศ²⁶

(ก) บทบาทพื้นฐานของรัฐสภากับนโยบายระหว่างประเทศ

ปัจจุบันนี้ ด้วยความซับซ้อนของกระแสโลกาภิวัตน์ รัฐทั้งหลายไม่อาจแยกแยะการทำงานในประเทศและต่างประเทศออกจากกันได้อย่างชัดเจน รัฐสภาจึงต้องพิจารณางานด้านต่างประเทศของรัฐบาลได้และทำการควบคุมตรวจสอบได้เช่นเดียวกันกับงานภายในประเทศ ซึ่งเรื่องที่รัฐสภาสามารถเข้าไปดำเนินการในเบื้องต้น ได้แก่

- (1) การเข้าไปมีอิทธิพลในนโยบายต่างประเทศ ในเรื่องที่ทำกับ UN หรือเวทีเจรจาอื่น ๆ
- (2) ชี้แจงกระบวนการและผลลัพธ์ของการเจรจานั้น ๆ
- (3) ตัดสินใจในข้อตกลงเท่าที่อยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญโดยดูจากเนื้อหาและสนธิสัญญาจากรัฐบาล
- (4) การเข้าร่วมในกระบวนการอื่นที่ต่อเนื่องจากนั้น

สิ่งที่รัฐสภาดำเนินการในเบื้องต้นดังกล่าวนี้ รัฐสภาไม่ได้เป็นผู้เจรจาหรือลงนามในสัญญา แต่เป็นผู้กลั่นกรองและให้ความคิดเห็นโดยประธานรัฐสภาหรือโฆษกของรัฐสภา ดังนั้นบทบาทของรัฐสภาที่ชัดเจนมากขึ้น ได้แก่

- การมีพื้นฐานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ชี้แจงนโยบายและข้อมูลภูมิหลังคู่เจรจาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

²⁶ แหล่งเดิม, (น. 2-54)

- มีองค์กรหรือนโยบายที่จะดำเนินการต่อในวาระนั้นและมีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นสมาชิก รัฐสภาอยู่ในคณะกรรมการนั้น

- มีโอกาสตั้งคำถามต่อรัฐมนตรีหรือผู้เจรจาและสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายก็ได้

- รวบรวมเป็นแนวทางการทำงานของคณะผู้แทนรัฐบาล

จะเห็นได้ว่ารัฐสภาไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในการร่างหรือแม้กระทั่งอยู่ในกระบวนการตัดสินใจในประเด็นระหว่างประเทศ แต่สามารถแนะนำ เขียน หรือถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับกระบวนการเจรจา หรืออภิปรายในคณะกรรมการ หรือแม้กระทั่งไปเจรจาร่วมกับรัฐมนตรี สำหรับเนื้อหาต่อไปนี้เป็นตัวอย่างประเด็นที่รัฐสภาสามารถเข้าไปมีบทบาทได้

(ข) บทบาทของรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติกับองค์กรทางนิติบัญญัติระหว่างประเทศ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารสามารถสื่อไปยังบุคคลต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง สามารถส่งผลกระทบต่อไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต้องการความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่ประเทศคู่กรณีเท่านั้น การทำงานของรัฐสภาก็มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์อย่างถูกต้อง และแก้ปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น สมาชิกรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ จึงเกิดความคิดที่จะตัดตั้งองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศขึ้นเพื่อใช้เป็นเวทีที่จะให้สมาชิกรัฐสภาได้มีโอกาสได้ร่วมประชุมพบปะเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ทั้งนี้ ปัจจุบันรัฐสภาไทยได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ดังนี้

(1) สหภาพรัฐสภา [Inter-Parliamentary Union (IPU)]²⁷

สหภาพรัฐสภาในฐานะที่เป็นศูนย์กลางการประชุมรัฐสภานานาชาติมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2442 มีเป้าหมายที่จะดำเนินการเพื่อสันติสุขและความร่วมมือระหว่างประชาชน และเพื่อการจัดตั้งสถาบัน ที่มั่นคงของผู้แทนปวงชน การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าว สหภาพรัฐสภาจึงมีภารกิจในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมการติดต่อ ประสานงาน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างรัฐสภา และสมาชิกของรัฐสภาทั่วโลก
- พิจารณาประเด็นปัญหาในระดับนานาชาติและหาข้อมติในประเด็นดังกล่าวโดยมุ่งประสงค์ถึงการมีส่วนร่วมของรัฐสภาและสมาชิกแห่งรัฐสภานั้น ๆ

²⁷ สรุปรจาก *สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union)*, รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=13753&filename=

- สนับสนุนการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนภายใต้กรอบกติกาสากล โดยตระหนักว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา
- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาที่มั่นคงของผู้แทนประชาชน

นอกจากนี้ สหภาพรัฐสภายังได้ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกันกับองค์การสหประชาชาติและได้ประสานความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ประเทศไทยได้รับการทาบตามให้เข้าเป็นสมาชิกสหภาพรัฐสภาทั้งผ่านทางรัฐบาลและทางรัฐสภาโดยตรง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2493 ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์รับหน่วยประจำชาติไทยเข้าเป็นภาคีของสหภาพรัฐสภา

(2) สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก [Asian-Pacific Parliamentarians' Union (APPU)]²⁸

สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ได้และรักษาไว้ซึ่งอิสรภาพ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการดำรงสันติสุขและความเจริญรุ่งเรืองที่ยั่งยืนของทวีปเอเชียและแปซิฟิก สภาสร้างรัฐธรรมนูญไทยได้ประชุมเป็นการภายใน เป็นครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2509 เพื่อพิจารณาเรื่องการเข้าเป็นภาคีของสหภาพฯ และเมื่อที่ประชุมได้พิจารณาร่างกฎบัตรของสหภาพฯ ที่คณะผู้แทนไทยนำกลับมาแล้ว ก็ได้ลงมติให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพฯ และให้จัดตั้งหน่วยประจำชาติไทย ขึ้นพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยประจำชาติไทยให้มีหน้าที่ดำเนินงานด้านสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียต่อไป

(3) สมัชชารัฐสภาอาเซียน [ASEAN Inter - Parliamentary Assembly (AIPA)]²⁹

สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly : AIPA) แต่เดิมใช้ชื่อว่าองค์การรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter - Parliamentary Organization : AIPO) เริ่มก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2520 โดยการริเริ่มของรัฐสภาอินโดนีเซียในปี พ.ศ. 2517 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือของรัฐสภาแห่งชาติในอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น เนื่องจากขณะนั้นความร่วมมือของอาเซียนนั้น

²⁸ สรุปรจาก สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก (Asian - Pacific Parliamentarians' Union), รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=13840

²⁹ สรุปรจาก สมัชชารัฐสภาอาเซียน [ASEAN Inter - Parliamentary Assembly (AIPA)], รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=35253

มีอยู่ทุกกรอบแล้ว แต่ยังคงขาดความร่วมมือในกรอบของระดับรัฐสภา โดยแนวความคิดของรัฐสภาอินโดนีเซีย ได้รับความสนใจจากประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐ สิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย โดยต่างเห็นพ้องถึงประโยชน์ของการสร้างความร่วมมือให้ใกล้ชิดในระหว่าง รัฐสภาของกลุ่มประเทศอาเซียน จึงได้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือการจัดตั้งองค์การรัฐสภาอาเซียนขึ้นถึง 3 ครั้ง และในครั้งที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2520 ได้ลงนามเห็นชอบในธรรมนูญขององค์การรัฐสภาอาเซียน เพื่อจัดตั้ง องค์การรัฐสภาอาเซียนอย่างเป็นทางการนับแต่นั้นมา

ต่อมา ที่ประชุมสมัชชาใหญ่องค์การรัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ 27 ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ประกาศใช้ธรรมนูญขององค์กรฉบับใหม่ โดยได้เปลี่ยนชื่อจากองค์การรัฐสภาอาเซียน มาเป็นสมัชชาอาเซียน (ASEAN Inter - Parliamentary Assembly : AIPA) เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่องค์กร และบูรณาการการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติให้เป็นรูปธรรม ตลอดจนยกระดับความร่วมมือ ระหว่างรัฐสภาในประเทศสมาชิกอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ปรับปรุงโครงสร้างการทำงานขององค์กร เพิ่มช่องทางการทำงานร่วมกันกับอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนการเข้าร่วมประชุมระหว่างประธาน AIPA และ ประธานคณะกรรมการประจำอาเซียน รวมทั้งให้อำนาจ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ในการริเริ่มการจัดทำกฎหมาย ในประเด็นที่ประเทศสมาชิกให้ความสนใจร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

สมัชชาอาเซียนจัดประชุมสมัชชาใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อกำหนด นโยบายของ AIPA พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่ออาเซียน และเสนอแนะมาตรการด้านรัฐสภาและ มาตรการด้านนิติบัญญัติในการพัฒนาอาเซียนและแก้ไขปัญหาในอาเซียน

การประชุมใหญ่สมัชชาอาเซียนจะต้องประกอบไปด้วยผู้แทนจากรัฐสภา ประเทศสมาชิก ประเทศละไม่เกิน 15 คน โดยมีประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภามอบหมายให้ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะ ตามธรรมนูญสมัชชาอาเซียนกำหนดให้จัดการประชุมปีละหนึ่งครั้ง และในกรณี ที่ไม่สามารถปฏิบัติตามนี้ได้ ให้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการบริหาร ซึ่งสถานที่ในการจัดการประชุมสมัชชา ใหญ่นั้น ประเทศสมาชิกจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพตามลำดับอักษร หากในกรณีที่ประเทศ เจ้าภาพไม่สามารถจัดการประชุมใหญ่สมัชชาอาเซียนได้ ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะใช้ สถานที่ใดเป็นที่จัดการประชุม

ที่ประชุมสามารถริเริ่มเสนอแนะแนวนโยบาย ตลอดจนผลักดันให้เกิดการจัดทำ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมกันภายในอาเซียน เพื่อเสนอให้ฝ่ายบริหารพิจารณา ข้อมติที่ได้รับ การรับรองจากที่ประชุมจะถูกส่งผ่านไปยังหน่วยประจำชาติเพื่อดำเนินการแจ้งให้รัฐบาลและรัฐสภาแห่งชาติ รับทราบและปฏิบัติตามข้อมตินั้น ๆ ต่อไป

ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพการประชุมสมัชชาอาเซียนครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2562 โดยช่วงการส่งมอบหน้าที่จากประเทศสิงคโปร์มาให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการประชุม ดังกล่าว อยู่ในระหว่างที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติยังปฏิบัติหน้าที่อยู่

(4) สมาคมเลขาธิการรัฐสภา [Association of Secretaries General of Parliaments – (ASGP)]³⁰

สมาคมเลขาธิการรัฐสภาเป็นองค์กรความร่วมมือของเลขาธิการรัฐสภานานาชาติ ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญ คือการเรียนรู้กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และกระบวนการของรัฐสภา การพัฒนาระบบรัฐสภาให้มีความก้าวหน้าและเข้มแข็ง รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบรัฐสภาแก่บุคลากรในวงงานรัฐสภา และสาธารณชนทั่วไป และการให้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาด้วยกัน การดำเนินงานที่สำคัญของสมาคมเลขาธิการรัฐสภาคือ การแลกเปลี่ยนเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับรัฐสภานานาชาติ และจัดทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและรัฐสภา โดยมีลักษณะเป็นกึ่งรายงานการศึกษา ซึ่งจะเป็เอกสารพื้นฐานของการค้นคว้าด้านรัฐสภาศึกษาในขั้นสูงต่อไป

สมาคมเลขาธิการรัฐสภา ประกอบด้วย เลขาธิการรัฐสภา และรองเลขาธิการรัฐสภา ในกรณีที่เลขาธิการรัฐสภาหรือรองเลขาธิการรัฐสภาไม่สามารถเข้าร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสมาคมฯ โดยตรงหรือโดยอ้อมได้ สมาคมฯ อาจพิจารณารับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐสภาที่เลขาธิการรัฐสภานั้น เสนอเป็นสมาชิกของสมาคมฯ ได้ แต่ทั้งนี้ แต่ละสภาจะมีผู้แทนซึ่งเป็นสมาชิกสมาคมฯ พร้อมกันได้ไม่เกิน 2 คน

ในปัจจุบัน สมาคมเลขาธิการรัฐสภามีประเทศสมาชิกจำนวน 132 ประเทศ โดยทุกประเทศในอาเซียนเป็นสมาชิกสมาคมฯ ทั้งสิ้น ยกเว้นบรูไนดารุสซาลาม และสหภาพพม่า ส่วนประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและภูมิภาคอื่น ๆ ล้วนเป็นสมาชิกสมาคมฯ เช่นกัน

(5) สมัชชารัฐสภาเอเชีย [Asian Parliamentary Assembly – (APA)]

เนื่องในโอกาสครบรอบปีที่ 50 ปริญญาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ยังได้เกิดแนวโน้มในภูมิภาคเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการด้านประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนจิตวิญญาณที่จะสร้างสันติภาพและความร่วมมือของภูมิภาคเอเชียทั้งหมด ประเทศ ต่าง ๆ จำนวน 36 ประเทศ และตัวแทนจากองค์กรประชาสังคมหลายองค์กรจึงได้ร่วมกันจัดการประชุมขึ้น ณ กรุงธากา สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ เมื่อช่วงต้นเดือนกันยายน 2542 เพื่อจัดตั้งสมาคมรัฐสภาเอเชียเพื่อสันติภาพ (Association of Asian Parliaments for Peace – AAPP) ขึ้น โดย AAPP มีการประชุมเรื่อยมา และได้มีการตั้งคณะทำงานเป็นคณะผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Panel) ซึ่งอยู่ภายใต้คณะมนตรีที่ปรึกษาอาวุโส (Senior Advisory Council) ของ AAPP เพื่อศึกษาหาแนวทาง (Roadmap) ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยกระดับองค์กรไปสู่การเป็นสมัชชารัฐสภาเอเชีย (Asian Parliamentary Assembly – APA) จนเมื่อการประชุมสมัชชาใหญ่ AAPP ครั้งที่ 7 ณ กรุงเตหะราน สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ปี พ.ศ. 2549 ได้มีการประชุมคณะมนตรีที่ปรึกษาอาวุโสขึ้นในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2549 และที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณา

³⁰ สรุปรจาก สมาคมเลขาธิการรัฐสภา (Association of Secretaries General of Parliaments - ASGP), รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14334&filename=

ถึงข้อเสนอต่าง ๆ ในการปรับเปลี่ยนองค์กรจาก AAPP ไปสู่ APA โดยในที่สุด ที่ประชุมได้ประกาศให้การประชุมสมัชชาใหญ่ AAPP ครั้งที่ 7 เป็นการประชุม APA ครั้งปฐมฤกษ์อีกด้วย

รัฐสภาไทยถือได้ว่าเป็นหนึ่งในประเทศผู้ร่วมก่อตั้ง AAPP ซึ่งมีส่วนเสริมสร้างและผลักดันให้สามารถปรับเปลี่ยน AAPP เป็น APA ได้เป็นผลสำเร็จ โดยที่ผ่านมา รัฐสภาไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่ และการประชุมคณะมนตรี-บริหารของ AAPP และ APA ตลอดจนรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม AAPP ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 19-24 พฤศจิกายน 2548 ณ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และการประชุมการทำกฎหมายร่วมกัน (Workshop on Common Legislation) เมื่อเดือนมิถุนายน 2550 ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่จะเสริมสร้างการบูรณาการให้ APA เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม เสรีภาพ ความยุติธรรมทางสังคม สันติภาพ มิตรภาพและความมั่นคงอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อแบ่งปันความรู้อันหลากหลาย และส่งเสริมความรู้ในกลุ่มสมาชิก เพื่อให้เกิดความก้าวหน้า เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย์ อย่างร่วมมือกัน และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของสมาชิกทั้งหมด รวมทั้ง ตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมาอย่างถาวร ในการใช้ทรัพยากรดังกล่าว เพื่อจัดหาสวัสดิการ ด้านสุขภาพและโภชนาการของประชากรในกลุ่มประเทศสมาชิก และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบูรณาการกลุ่มประเทศในเอเชีย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของภูมิภาค

(6) สมาคมสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ [International Parliamentarians' Association for Information Technology – (IPAIT)]³⁰

สมาคมสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดจากแนวความคิดร่วมกันของสมาชิกรัฐสภาสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี สหรัฐอเมริกา และไทย ซึ่งมีความสนใจในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา โดยมีวัตถุประสงค์หลักตามกฎบัตรของ IPAIT เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศในระดับสมาชิกรัฐสภา เพื่อให้บรรลุผลการพัฒนาที่สมดุลของเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยการประชุม IPAIT ซึ่งประเทศไทย ก็เป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งด้วย จากนั้นรัฐสภาไทยรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม IPAIT ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 16–19 พฤษภาคม 2547 ณ กรุงเทพมหานครด้วย

(7) องค์การสมาชิกรัฐสภานานาชาติเพื่อการต่อต้านการทุจริต [Global Organization of Parliamentarians Against Corruption – (GOPAC)]³²

เป็นองค์การระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การให้สมาชิกรัฐสภาและบุคคลอื่น ๆ มาทำงานร่วมกันเพื่อการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมความโปร่งใสและการตรวจสอบ

³¹ สรุปรจาก สมาคมสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (International Parliamentarians Association for Information Technology - IPAIT), รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14347&filename=

³² องค์การสมาชิกรัฐสภานานาชาติเพื่อการต่อต้านการทุจริต (Global Organization of Parliamentarians Against Corruption – GOPAC)” รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14421&filename=

เพื่อให้ได้มาตรฐานในการสร้างคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐมีสมาชิกรัฐสภาจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อการต่อต้านการทุจริต (SEAPAC) เป็นสมาชิก ซึ่งหนึ่งในนั้นมี ประเทศไทย ซึ่งถือเป็นประเทศสมาชิกผู้ตั้งองค์กร SEAPAC อยู่ด้วย

(8) รัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก [Asia Pacific Parliamentary Forum – (APPF)]³³

การประชุมรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Parliamentary Forum - APPF) เป็นองค์การการประชุมของสมาชิกรัฐสภาในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยการริเริ่มของนายยาซูฮิโร นากาโซเน่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ร่วมกับสมาชิกรัฐสภาของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจำนวนหนึ่ง รวมทั้งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกรัฐสภาได้หารือร่วมกันในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของภูมิภาคในยุคหลังสงครามเย็น และที่เป็นผลจากการเติบโต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค กับส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพของพลเมืองและสันติภาพภายในภูมิภาค

(9) สมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา [The General Assembly of the Asia Pacific Parliamentarians' Conference on Environment and Development – (APPCED)]³⁴

การประชุม APPCED เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของสังคมโลก ในการลดปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อม รักษาสมดุลทางนิเวศวิทยา และให้ได้มาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับประเทศไทยได้รับเป็นเจ้าภาพจัดประชุม APPCED ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) ณ จังหวัดภูเก็ต และครั้งที่ 7 ในปี พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) ณ จังหวัดเชียงใหม่

2.4 การประยุกต์ใช้แบบประเมินสหภาพรัฐสภาของไทย ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา

สถาบันพระปกเกล้า ได้ดำเนินการประเมินรัฐสภาตามตัวแบบเกณฑ์ชี้วัดของสหภาพรัฐสภามาแล้ว 2 ครั้ง โดยมีผลการศึกษาดังนี้

³³ สรุปรจาก *การประชุมรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Parliamentary Forum - APPF)*” รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,2552, สืบค้นจากhttps://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14487&filename=

³⁴ *การประชุมสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The General Assembly of the Asia Pacific Parliamentarians' Conference on Environment and Development - APPCED)* รัฐสภาระหว่างประเทศ, สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14493&filename=

2.4.1 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา พ.ศ. 2554³⁵

ในการศึกษาครั้งนั้น คณะผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการประเมินรัฐสภาของสหภาพรัฐสภา หรือ Inter-Parliamentary Union (2008) ประกอบกับกรอบอำนาจหน้าที่รัฐสภาไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นหลัก โดยเน้นที่ประเด็นสำคัญตามบทบาทของรัฐสภา คือ 1) การเป็นตัวแทนของประชาชน (The representativeness of parliament) 2) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (Parliamentary oversight over the executive) 3) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (Parliament's legislative capacity) 4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (The transparency and accessibility of parliament) 5) ความสำนึกรับผิดชอบ (The accountability of parliament) และ 6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (Parliament's involvement in international policy)

ขอบเขตด้านเวลาและกลุ่มเป้าหมายของการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาในงานวิจัยคือประเมินการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภาชุดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาการเก็บข้อมูล (มกราคม – พฤษภาคม 2554) ซึ่งเป็นสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง และวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งและการสรรหา และการดำเนินงานของข้าราชการรัฐสภา (ทั้งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสมัยการดำรงตำแหน่งของสมาชิกรัฐสภาชุดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาการเก็บข้อมูล

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาในงานวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาทั้ง 6 ด้าน ตามกรอบแนวคิดการประเมินของสหภาพรัฐสภา โดยคณะผู้วิจัยได้มีการปรับตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภาบางส่วนและพัฒนาตัวชี้วัดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทไทย และได้ทำการประเมินจากความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา โดยอาศัยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 2) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของรัฐสภา โดยใช้แบบสำรวจทัศนคติประชาชนที่สถาบันพระปกเกล้าพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของรัฐสภาในสายตาประชาชน โดยอาศัยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1) ผลการประเมินรัฐสภาไทยตามเกณฑ์ของสหภาพรัฐสภา (IPU) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการประชุมกลุ่ม ระหว่างวันที่ 19 มกราคม - 10 พฤษภาคม 2554 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 1) กลุ่มประเมินตนเอง ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งชุดปัจจุบันและอดีต และข้าราชการรัฐสภา 2) ภาคส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ความเกี่ยวข้องหรือประสบการณ์ด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ได้แก่ ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจาก

³⁵ สรุปรจาก สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU, สถาบันพระปกเกล้า, 2554 กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า,

9 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ตะวันออกเหนือตอนบนเหนือตอนล่าง ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ใต้ตอนบน และใต้ตอนล่าง

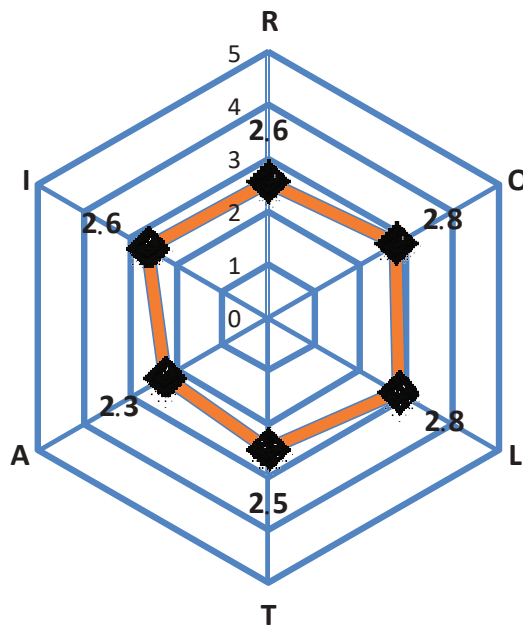
องค์ประกอบในการประเมินรัฐสภา 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นตัวแทนของประชาชน (R) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O) การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T) ความสำนึกรับผิดชอบ (A) และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)

เกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐสภา 5 ระดับ คือ

- คะแนน 0.00 - 1.00 = ระดับต่ำมาก,
- คะแนน 1.01 - 2.00 = ระดับต่ำ,
- คะแนน 2.01 - 3.00 = ระดับปานกลาง,
- คะแนน 3.01 - 4.00 = ระดับสูง,
- คะแนน 4.01 - 5.00 = ระดับสูงมาก

โดยได้ผลในการศึกษาครั้งนั้น ดังนี้

ภาพ 2-2 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินรัฐสภา (2554) โดยภาพรวม

ที่มา : สถาบันพระปกเกล้า, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU), กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2554 หน้า 6-88.

- R = การเป็นตัวแทนของประชาชน
 O = การตรวจสอบฝ่ายบริหาร
 L = การทำหน้าที่นิติบัญญัติ
 T = ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้
 A = ความสำนึกรับผิดชอบ
 I = การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

คณะผู้วิจัยในครั้งนั้นพบว่า ผลการประเมินรัฐสภาโดยภาพรวมองค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.6, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาผลของแต่ละองค์ประกอบหลัก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย = 2.8, S.D. = 0.66) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ค่าเฉลี่ย = 2.8, S.D. = 0.61) การเป็นตัวแทนประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 2.6, S.D. = 0.61) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย = 2.6, S.D. = 0.74) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (ค่าเฉลี่ย = 2.5, S.D. = 0.64) และความสำนึกรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย = 2.3, S.D. = 0.69) แสดงให้เห็นว่าผลการประเมินองค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้านนั้น จัดอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติและการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ซึ่งนับว่าเป็นพันธกิจสำคัญของรัฐสภา ขณะที่องค์ประกอบที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความสำนึกรับผิดชอบ แม้อยู่ในระดับปานกลางแต่ค่อนข้างน้อย

ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบประเมินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ให้ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของรัฐสภาสูงกว่าภาคอื่น (ค่าเฉลี่ย = 2.7 เท่ากัน) รองลงมาคือภาคกลางและกรุงเทพมหานคร (ค่าเฉลี่ย = 2.6 เท่ากัน) และภาคเหนือ (ค่าเฉลี่ย = 2.4)

นอกจากนี้ ในการประเมินจำแนกตามกลุ่มหรือสาขาอาชีพ พบว่าข้าราชการรัฐสภาให้คะแนนรัฐสภาสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย = 2.9) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ส่วนกลุ่มที่ให้คะแนนรัฐสภาต่ำที่สุด คือ ประชาสังคม และ NGOs (ค่าเฉลี่ย = 2.2 และ = 2.3 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มต่าง ๆ มีการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไปในทิศทางเดียวกัน คือ องค์ประกอบที่มีผลการประเมินสูงกว่าองค์ประกอบอื่น ได้แก่ องค์ประกอบด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร และการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ส่วนองค์ประกอบที่มีผลการประเมินต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบ ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้

2) การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของรัฐสภา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (โดยความร่วมมือของสำนักงานสถิติแห่งชาติ) ระหว่างวันที่ 1 - 15 มกราคม 2554 กลุ่มตัวอย่าง (หรือผู้ประเมิน) คือ ประชาชน จำนวน 5,130 ราย ที่มาจากการสุ่มตัวอย่างตามความน่าจะเป็น จากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป) ทั้งในและนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศ

การประเมินประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในภาพรวมของประชาชนที่มีต่อรัฐสภาไทย และบริบทด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นตัวแทน (Representativeness) สัมพันธภาพ (Relationship) ความพึงพอใจ (Satisfaction) และความไว้วางใจ (Trust)

ในด้านความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นและการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับรัฐสภานั้น กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ ส.ส. ในรัฐสภามากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 58.3) รองลงมาคือเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ ส.ว. ในรัฐสภา (ร้อยละ 53.2) ร้อยละ 46.4 มีการติดตามผลการดำเนินงานของ ส.ส. ของประเทศหรือภาพรวมอย่างสม่ำเสมอ และมีการติดตามจากการดำเนินงานของรัฐสภาจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 42.2) รองลงมา ได้แก่ วิทยุ (ร้อยละ 34.3) โทรทัศน์ (ร้อยละ 33.2) และอินเทอร์เน็ตหรือสื่ออื่น ๆ (ร้อยละ 23.4) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความไว้วางใจในการปฏิบัติงานของรัฐสภา จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ประชาชนให้คะแนนความไว้วางใจอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 5.99) โดยภาคใต้ให้คะแนนความไว้วางใจสูงสุด (6.39) รองลงมาคือ ภาคเหนือ (6.10) ภาคกลาง (5.98) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (5.93) และกรุงเทพมหานคร (5.55) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความไว้วางใจในการปฏิบัติงานของ ส.ส. และ ส.ว. พบว่าประชาชนทุกภาคมีความไว้วางใจต่อ ส.ส. สูงกว่า ส.ว. เล็กน้อย ยกเว้นประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจความเชื่อมั่นในภาพรวมของรัฐสภา พบว่าประชาชนร้อยละ 63.0 เชื่อมั่นและค่อนข้างเชื่อมั่นต่อการทำงานของนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) รองลงมาคือต่อรัฐบาล/คณะรัฐมนตรี (ร้อยละ 55.5) ต่อ ส.ส. (ร้อยละ 52.6) ต่อ ส.ว. (ร้อยละ 50.9) และต่อพรรคการเมือง (ร้อยละ 48.3) หรืออาจสรุปได้ว่าประชาชนเกินครึ่งเชื่อมั่นต่อการทำงานที่ของรัฐสภาในภาพรวม ยกเว้นประเด็นพรรคการเมือง

จากการศึกษาครั้งนั้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั้งด้านนโยบายและมาตรการด้านกฎหมาย ข้อเสนอแนะด้านบริหาร และข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย ที่สำคัญคือรัฐสภาควรมี ได้แก่

- 1) นโยบายด้านการปฏิรูประบบรัฐสภาและสถาบันการเมือง
- 2) นโยบายด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร
- 3) นโยบายการปรับปรุงกรอบแนวคิดและกระบวนการออกกฎหมาย
- 4) นโยบายด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 5) นโยบายด้านการเสริมสร้างความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา และ
- 6) นโยบายด้านความโปร่งใสในการทำงานของรัฐสภา

2.4.2 การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา พ.ศ.2556³⁶

การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภาดังกล่าว เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) เพื่อประเมินรัฐสภาไทยอันนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพ

³⁶ สรุปรจาก สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: การดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU), เล่มเดิม, และ การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา-Assessment of Thai Parliament on ของ Inter-Parliamentary Union (IPU) (2559) โดย จาก ถวิลวดี บุรีกุล, มานวิภา อินทรทัต, ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ, ศรีสุวรรณ พยอมยงค์, นิตยา โพธิ์นอก, รัชวดี แสงมหะหมัด,...สกต ลิทธิกัน, (2559), วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) น.105-128. ลิขสิทธิ์ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การดำเนินงานของรัฐบาลไทยตามกรอบตัวชี้วัดที่เป็นสากลของสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (Inter - Parliamentary Union : IPU) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นตัวแทนของประชาชน (R) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O) การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T) ความสำนึกรับผิดชอบ (A) และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I) โดยการศึกษาข้อบ่งชี้การประเมินการดำเนินงานของรัฐบาลไทย ชุดที่ 24 (ปี พ.ศ. 2556) โดยเปรียบเทียบการดำเนินงานของรัฐบาลไทย ชุดที่ 24 (ปี พ.ศ. 2556) กับรัฐบาลไทย ชุดที่ 23 (ปี พ.ศ. 2554) และเปรียบเทียบการดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ชุดที่ 24 (ปี พ.ศ. 2556) โดยคณะผู้วิจัยได้พิจารณาร่วมกันในการตัดประเด็นคำถามที่ไม่เหมาะสมและจำแนกข้อเพิ่มเติมในบางข้อคำถามระหว่างการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สำหรับการเก็บข้อมูลจัดเก็บในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม พ.ศ. 2556 จำนวน 8 ครั้ง ได้แก่ การจัดประเมินตนเองโดยสมาชิก รัฐบาล กรุงเทพมหานคร ลพบุรี ตรัง เชียงราย อุบลราชธานี มุกดาหาร และสุโขทัย

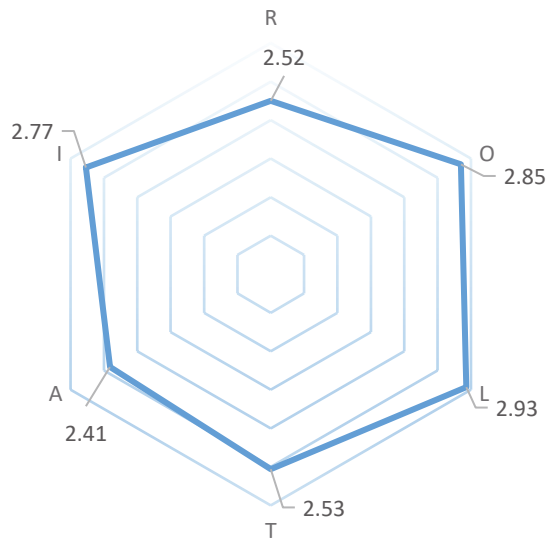
สำหรับระเบียบวิธีวิจัยเป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน ตามกลุ่มเป้าหมาย คือ

1) การประเมินการดำเนินงานของรัฐบาลไทย 6 ด้าน ตามกรอบสหภาพรัฐสภา เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและการระดมความคิดเห็นแบบสภากาแฟ ในกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ ได้แก่ สมาชิก รัฐบาล ข้าราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน โดยประเมินผลการดำเนินงานของรัฐบาลในเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของรัฐบาล 5 ระดับ คือ

- คะแนน 0.00 - 1.00 = ระดับต่ำมาก,
- คะแนน 1.01 - 2.00 = ระดับต่ำ,
- คะแนน 2.01 - 3.00 = ระดับปานกลาง,
- คะแนน 3.01 - 4.00 = ระดับสูง,
- คะแนน 4.01 - 5.00 = ระดับสูงมาก

ผลการศึกษาค้นพบว่า การดำเนินงานของรัฐบาลไทย ชุดที่ 24 (พ.ศ. 2556) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้เข้าร่วมประเมินให้คะแนนต่อการทำหน้าที่นิติบัญญัติมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.93, S.D.= 0.50) รองลงมา คือ การทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร (ค่าเฉลี่ย = 2.85, S.D.= 0.58) ตามมาด้วยการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย = 2.77, S.D.= 0.63) และความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (ค่าเฉลี่ย = 2.53, S.D.= 0.64) ขณะที่ความเป็นตัวแทนประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 2.52, S.D.= 0.58) และความสำนึกรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย = 2.41, S.D.= 0.67) มีคะแนนน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานอื่น ๆ ข้างต้น

ภาพ 2-3 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินรัฐสภาโดยภาพรวม

ที่มา : ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ “การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา-Assessment of Thai Parliament on ของ Inter-Parliamentary Union (IPU) ใน วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2559 หน้า 119

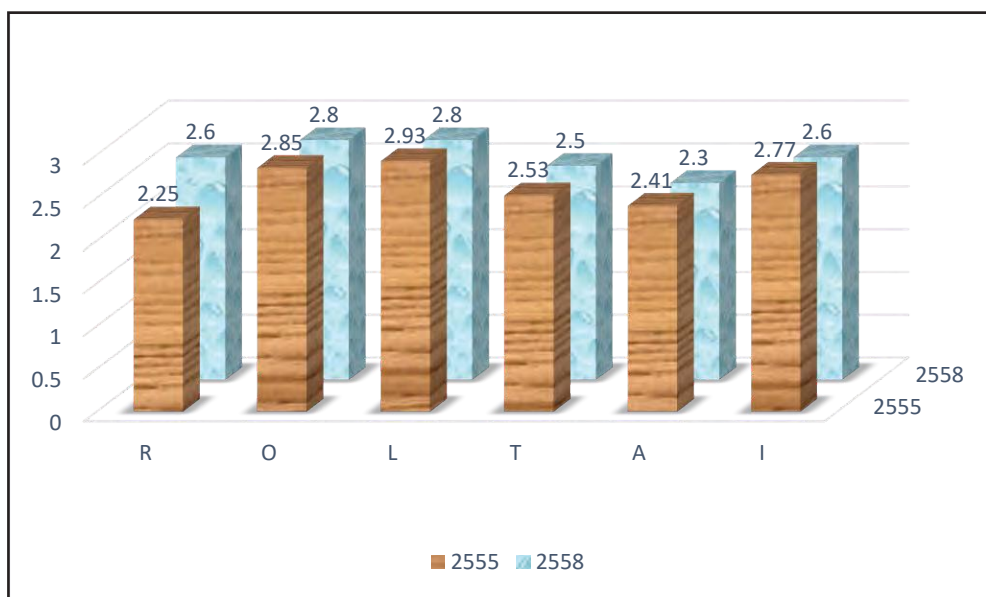
- R = การเป็นตัวแทนของประชาชน
- O = การตรวจสอบฝ่ายบริหาร
- L = การทำหน้าที่นิติบัญญัติ
- T = ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้
- A = ความสำนึกรับผิดชอบ
- I = การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

2) การใช้แบบสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนต่อความเชื่อมั่นในรัฐสภาที่มีต่อความเป็นตัวแทน สัมพันธภาพ ความพึงพอใจ และความไว้วางใจ โดยใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มาจากการสุ่มตัวอย่างตามความน่าจะเป็นจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ ซึ่งข้อมูลจะถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ส่วนผลการประเมินจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน พบว่าในด้านความเป็นตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 69.50 เห็นว่า ส.ส. และ ส.ว. มีตัวแทนของประชาชนที่นับถือศาสนาทุกศาสนาในรัฐสภา ส่วนด้านสัมพันธภาพประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 63 เห็นว่า ส.ส. และ ส.ว. มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างก่อนและหลังการเลือกตั้ง ด้านความพึงพอใจ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 68.10 พึงพอใจกับการทำหน้าที่ของ ส.ส. และ ส.ว. ในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ นอกจากนี้ในด้านความไว้วางใจ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 57.80 มีความเห็นต่อประวัติการทำงาน of ส.ส. และ ส.ว. ว่าเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหน้าที่ได้เป็นอย่างดี

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินในรายงาน พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2556 พบว่าผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเพียงร้อยละ 0.08 โดยในปี พ.ศ. 2554 ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับการดำเนินงานปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.6, S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการทำหน้าที่นิติบัญญัติและการทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.8, S.D.= 0.66 และค่าเฉลี่ย = 2.8, S.D.= 0.61 ตามลำดับ) โดยความสำคัญที่รับผิดชอบ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.3, S.D.= 0.69) ขณะที่ผลการประเมิน พ.ศ. 2556 พบว่าคะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย = 2.67, S.D.= 0.60) ส่วนการทำหน้าที่นิติบัญญัติและการตรวจสอบฝ่ายบริหาร มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.93, S.D.= 0.50 และ ค่าเฉลี่ย = 2.85, S.D.= 0.58 ตามลำดับ) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2554 เล็กน้อย ขณะที่ความสำคัญที่รับผิดชอบยังคงเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดแม้จะมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นก็ตาม (ในปี พ.ศ. 2554 ค่าเฉลี่ย = 2.25, S.D.= 0.69 และในปี พ.ศ. 2556 ค่าเฉลี่ย = 2.41, S.D.= 0.67 ตามลำดับ)

ภาพ 2-4 เปรียบเทียบผลการประเมินในรายงาน พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2558

ที่มา : ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ “การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา-Assessment of Thai Parliament on ของ Inter-Parliamentary Union (IPU) ใน วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2559 หน้า 123

สำหรับข้อเสนอแนะในครั้งนั้น คณะผู้วิจัยประมวลจากความเห็นจากการประชุมกลุ่ม โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายให้มีการศึกษาในระยะยาวเปรียบเทียบทุกปีโดยมีการศึกษาในแต่ละด้านให้ชัดเจนในเชิงลึก นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอที่เป็นรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรจัดทำกรอบกระบวนการ กลไก และวิธีปฏิบัติในการป้องกัน สอบสวน ลงโทษสมาชิกรัฐสภาเมื่อมี

การกระทำผิดหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนตามมาตรฐานสากล รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและภาคประชาสังคมรับรู้และมีส่วนร่วมในการติดตาม ฝ้าดูและลงโทษสมาชิกรัฐสภาที่มีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน ผ่านกลไกการเลือกตั้งและตรวจสอบอื่น ๆ

- ควรมีการเสริมสร้างและสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการถ่วงดุลอำนาจของสมาชิกรัฐสภาโดยผ่านกลไกต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การให้ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา การให้ข้อมูลข่าวสารที่เรียบง่าย การจัดเวทีหรือพื้นที่เพื่อให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงระบบการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา แพร่กระจายไปสู่ประชาชนให้ทั่วถึง แพร่หลาย และอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวมถึงสถาบันพระปกเกล้า ควรวางยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถและสมรรถนะของสมาชิกรัฐสภาอย่างเป็นระบบ บนพื้นฐานความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของข้อมูลของประชาชน
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรจัดทำการสำรวจความเชื่อมั่นอย่างเป็นระบบแล้วประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สู่สาธารณะและนำความเห็นของประชาชนไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานของสมาชิกรัฐสภา
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรทบทวนและปรับปรุงระบบการตรวจสอบการให้เงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและบังคับใช้อย่างเสมอภาค รวมทั้งกำหนดมาตรการและวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและภาคสังคมมีส่วนร่วมด้วยรวมทั้งผลักดันให้พรรคการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกของสมาชิกรัฐสภาให้มีความสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งประเทศและประชาชนในเขตเลือกตั้ง
- ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของสื่อและสื่อระดับท้องถิ่น หรือชุมชน ในกรณีอยู่ต่างจังหวัดหรือที่ห่างไกล ใช้วิทยุรัฐสภา สื่อออนไลน์ จัดเวที เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาและ/หรือผู้ช่วยประจำตัวสมาชิกรัฐสภา เข้าถึงประชาชนให้ใกล้ชิดและทั่วถึง

2.5 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในประเทศไทย สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คือสภาที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติแทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากคณะรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลเดิมและประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การปกครองหรือรัฐธรรมนูญชั่วคราวแทนรัฐธรรมนูญถาวร สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีลักษณะเป็นสภาเดี่ยว ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐประหาร ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญบางฉบับอาจกำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญอีกหน้าที่หนึ่งได้

2.5.1 สภานิติบัญญัติแห่งชาติในอดีต³⁷

ก่อนที่จะมีสภานิติบัญญัติแห่งชาติในชุดปัจจุบันประเทศไทยมีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาก่อนหน้านี้ 5 ชุด ดังนี้

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดที่ 1 พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2516 แต่งตั้งขึ้นตามมาตรา 6 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 ในรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร จากการปฏิวัติตัวเองของจอมพล ถนอม กิตติขจร มีประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คือ พลตรี ศิริ สิริโยธิน มีสมาชิกจำนวน 299 คน ทำหน้าที่รัฐสภาระหว่างวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2515 - วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2516 สิ้นสุดลงโดยพระราชกฤษฎีกายุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2516 อันมีสาเหตุมาจากการเกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 ทำให้มีสมาชิกฯ ขอลาออกเป็นจำนวน 288 คน จนไม่เพียงพอจะเป็นองค์ประชุมได้

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ 2 พ.ศ. 2516-1518 แต่งตั้งขึ้นในรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 โดยการตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้นใหม่หลังจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ได้รับการแต่งตั้งสมัยของจอมพล ถนอม กิตติขจร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ลาออกจากตำแหน่งจนเหลือสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพียง 11 คน ไม่เพียงพอที่จะเป็นองค์ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้วยเหตุนี้จึงมีการยุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งสมัชชาแห่งชาติขึ้นจำนวน 2,347 คน ตามพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมัชชาแห่งชาติ ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2516 เพื่อให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเลือกตั้งกันเองให้เหลือ 299 คน เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสภานี้มีชื่อเรียกกันอย่างไม่เป็นทางการว่า “สภาสนามม้า” เนื่องจากเลือกกันที่สนามม้าราชตฤณมัยสมาคม โดยปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2516 – 25 มกราคม พ.ศ. 2518 ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ มี 2 คน คือ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นประธานสภาคนแรก และนายประภาศน์ อวยชัย เป็นประธานสภาต่อจนสภาสิ้นสุด โดยสภานี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517

³⁷ สรุปรจาก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, โดย ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า, 2552, สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สภานิติบัญญัติแห่งชาติ>

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ 3 พ.ศ. 2520–2522 แต่งตั้งตามมาตรา 7 แห่งรัฐธรรมนูญ การปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 เกิดขึ้นภายหลังคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน นำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ ยึดอำนาจรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร คณะผู้ยึดอำนาจได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 จากนั้นได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 เป็นการชั่วคราวแทนสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดนี้ มีสมาชิกจำนวน 360 คน ประธานสภา คือ พลอากาศเอก หะริน หงสกุล ทำหน้าที่รัฐสภา ระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 - วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2522 สิ้นสุดลงเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดที่ 4 พ.ศ. 2534-2535 แต่งตั้งตามมาตรา 7 แห่ง รัฐธรรมนูญ การปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 เกิดขึ้นเมื่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) นำโดย พลเอก สุนทร คงสมพงษ์ หัวหน้าคณะ ยึดอำนาจการปกครองประเทศจากรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 คณะผู้ยึดอำนาจได้ยกเลิก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครอง พุทธศักราช 2534 แทน ซึ่งได้ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิกจำนวน 292 คน ทำหน้าที่รัฐสภาระหว่าง วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2534 - วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2535 โดยมีนายอุกฤษ มงคลนาวิน ดำรงตำแหน่ง ประธานสภา สภานี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ 5 พ.ศ. 2549–2550 แต่งตั้งตามมาตรา 5 รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 เกิดขึ้นเมื่อคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) นำโดย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้า ยึดอำนาจรัฐบาล พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และได้ประกาศยกเลิก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จากนั้นได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 มีจำนวน 242 คน เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ต่อมาวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2550 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ผู้ดำรง ตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพิ่มเติม จนครบ 250 คน ทำหน้าที่รัฐสภา ระหว่างวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2549 - วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 มีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ ดำรงตำแหน่งประธานสภา สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ ชุดนี้ สิ้นสุดลงเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550

2.5.2 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557

2.5.2.1 ที่มาและอำนาจหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 แต่งตั้งขึ้นหลังรัฐประหาร โดยคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ยึดอำนาจรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลง ยกเว้นความในหมวด 2 พระมหากษัตริย์³⁸ และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 โดยใน มาตรา 6 ได้บัญญัติให้มี “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกิน 220 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ถวายคำแนะนำจากผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดและมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปี โดยจะต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความหลากหลายของบุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ ในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม ภาควิชาการ ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ทั้งนี้ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้³⁹

- (1) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองภายในระยะเวลาสามปี ก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- (2) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (3) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (4) เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (5) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ
- (6) เคยต้องคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือ มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (7) อยู่ระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเคยถูกถอดถอนจาก ตำแหน่ง
- (8) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติด หรือกฎหมายเกี่ยวกับการพนันในฐานะความผิดเป็นเจ้ามือหรือ เจ้าสำนัก
- (9) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดย ประมาทหรือความผิดลหุโทษ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติหรือรัฐมนตรีในขณะเดียวกันมิได้

³⁸ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 11/2557 เรื่อง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2557.

³⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 8

สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 กำหนดไว้ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้⁴⁰

- 1) การวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใดที่เกิดขึ้นในวงงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (มาตรา 5 วรรคสอง)
- 2) การทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา (มาตรา 6 วรรคสอง)
- 3) การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (มาตรา 14)
- 4) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นใหม่ ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือเมื่อพ้น 90 วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมาโดยอาจยืนยันมติตามเดิมได้ (มาตรา 15 วรรคสอง)
- 5) การพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด (มาตรา 21)
- 6) การมีมติให้สมาชิกสภานิติบัญญัติที่กระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือมีพฤติการณ์อันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติแห่งชาติพ้นจากตำแหน่ง (มาตรา 12)
- 7) การตราข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (มาตรา 13 วรรคสอง)
- 8) การตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องอันใดเกี่ยวกับหน้าที่ (มาตรา 16 วรรคหนึ่ง)
- 9) การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรี (มาตรา 16 วรรคสอง)
- 10) การเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการอภิปรายนี้จะลงมติไม่ได้ (มาตรา 17)
- 11) การลงมติแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี (มาตรา 19)
- 12) การพิจารณาให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาใด ๆ (มาตรา 23)

⁴⁰ จาก บทบาทอำนาจหน้าที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, โดย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2557, สืบค้นจาก <https://www.senate.go.th/view/1/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ/TH-TH>

- 13) การเสนอชื่อบุคคลเพื่อเป็นกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญในสัดส่วนของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (มาตรา 32 (3))
- 14) การให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะกับคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญเพื่อ ประกอบการพิจารณาในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา 34 วรรคสอง)
- 15) การพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมติร่วมกันให้แก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 (มาตรา 46)

เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ โดยทั่วไปจะไม่แตกต่าง จากอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับที่มุ่งหมายจะให้ป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวรทั้งหลายที่ผ่านมา แต่จะมีความแตกต่างในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติกับคณะรัฐมนตรี ที่คณะรัฐมนตรี มิได้อยู่ในสถานะที่ต้องได้รับความไว้วางใจจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจ เพียงลงมติแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ตั้งกระทู้ถาม รวมทั้งเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงรัฐมนตรีได้เท่านั้น แต่ไม่อาจเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีรายบุคคลได้

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีเอกสิทธิ์คุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา ที่ถือว่าด้วยกระทำด้วยความสุจริตใจ ให้มีอิสระ และปลอดภัย ปราศจากความกดดันและการคุกคาม และมีประสิทธิภาพ โดยเปิดให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยมีต้องกังวลว่าจะผิดกฎหมาย ถือเป็น การให้ความคุ้มครองและให้เกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงานรัฐสภา โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 18 ได้กำหนดไว้ว่า

“ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแกล้ง ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด จะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งให้คุ้มครองถึงกรรมาธิการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา รายงานการประชุมตามคำสั่งของสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือคณะกรรมาธิการ บุคคล ซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติทาง วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ได้รับอนุญาตจากประธานสภานิติบัญญัติ แห่งชาติด้วย แต่ไม่คุ้มครองสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มี การถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดหากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุม ไปปรากฏนอกบริเวณสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดอาญา หรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ...”

นอกจากนี้ ในราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 18 วรรคสาม ได้กำหนดให้ความคุ้มกันแก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไว้ดังนี้

“ในกรณีที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติถูกควบคุมหรือขัง ให้ส่งปล่อยเมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติร้องขอ หรือในกรณีถูกฟ้องในคดีอาญา ให้ศาลพิจารณาคดีต่อไปได้ เว้นแต่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติร้องขอให้งดการพิจารณาคดี”

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2557 และสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เนื่องจากมีการเผยแพร่พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2562⁴¹ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 263 กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลงในวันก่อนวันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปที่จัดขึ้นตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยมีศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย เป็นรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติคนที่หนึ่ง และนายพีระศักดิ์ พอจิต เป็นรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติคนที่สอง

2.5.2.2 องค์ประกอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตลอดระยะเวลาการมีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติรวม 5 ครั้ง ดังนี้

- การแต่งตั้ง สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 1 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวน 200 คน เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2557⁴² ดังต่อไปนี้

1. นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน
2. พลเรือเอก กฤษฏา เจริญพานิช
3. พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์
4. นายกล้าณรงค์ จันทิก
5. นางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร
6. พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์
7. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
8. พลเรือเอก กำธร พุ่มหิรัญ

⁴¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 63 ก วันที่ 14 พฤษภาคม 2560

⁴² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 147 ง วันที่ 31 กรกฎาคม 2557

9. นายกิตติ วัฒนินท์
10. พลเอก กิตติ อินทสร
11. รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย
12. พลเอก กิตติพงษ์ เกษโกวิท
13. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ
14. พลโท กุ้เกียรติ ศรีนาคา
15. พลเรือเอก ไกรสร จันทร์สุวานิชย์
16. พลเอก คณิต สาทักษ์
17. พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง
18. พลเรือเอก จักรชัย ภูเจริญยศ
19. พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา
20. พลตรี จารึก อารีราชการันย์
21. พลเอก จีรพงศ์ วรรณรัตน์
22. พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
23. พลเอก จีระเดช โหมกษะสมิต
24. นายแพทย์เจตน์ ศิริธรรานนท์
25. พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ
27. พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท
28. พลอากาศเอก ชนะ อยู่สถาพร
29. พลอากาศเอก ชนัท รัตนอุบล
30. พลเอก ชยุติ สุวรรณมาศ
31. พลตำรวจเอก ชัชวาล สุขสมจิตร
32. นายชัชวาล อภิบาลศรี
33. พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข
34. พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร
35. พลโท ชาญชัย ภูทอง
36. นายชาญวิทย์ วสียงกูร
37. พลเอก ชาตอุดม ติตถะสิริ

38. พลอากาศเอก ซาลี จันทร์เรือง
39. พลเรือเอก ชุมนุช อัจฉริยะ
40. พลเรือเอก ชุมพล วงศ์เวคิน
41. นายชูเกียรติ รัตนชัยชาญ
42. ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี
43. พลอากาศเอก ณรงค์ศักดิ์ สังกพงศ์
44. ดร.ดิศทัต โทตระกิตย์
45. พลอากาศเอก ตรีนทศ สนแจ้ง
46. ดร.ดวง อันทะไชย
47. พลเอก ไตรรัตน์ รังคะรัตน
48. พลอากาศเอก ถาวร มณีพฤกษ์
49. พลเอก ทรงกิตติ จักกาบาตร์
50. พลอากาศเอก ทรงธรรม โชคคณาพิทักษ์
51. คุณหญิงทรงสุตา ยอดมณี
52. พลเอก ทวีป เนตรนิยม
53. พลเรือเอก ทวีวุฒิ พงศ์พิพัฒน์
54. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน
55. พลอากาศเอก ชงชัย แฉล้มเขตร
56. พลเรือเอก ธราธร ขจิตสุวรรณ
57. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร
58. นายธานี อ่อนละเอียด
59. พลเอก ธารไชยยันต์ ศรีสุวรรณ
60. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์อึ้ง ทัดนาญชลี
61. พลเอก อีร์ชัย นาควานิช
62. พลเอก อีระวัฒน์ บุญยะประดับ
63. พลเอก อีร์เดช มีเพียร
64. พลเอก นพดล อินทปัญญา
65. พลเรือเอก นพดล โชคระดา
66. ศาสตราจารย์พิเศษนรนิติ เศรษฐบุตุร

67. นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล
68. นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา
69. พลเอก นิพัทธ์ ทองเล็ก
70. นายนิรวิชัย ปุณณกันต์
71. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ
72. ศาสตราจารย์ ดร.นิสดารก์ เวชยานนท์
73. รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ นิเวศน์ นันทจิต
74. นายบุญชัย โชควัฒนา
75. นายบุญทักษ์ หวังเจริญ
76. พลอากาศเอก บุญยฤทธิ์ เกิดสุข
77. พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
78. พลตำรวจโท บุญเรือง ผลพานิชย์
79. รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ วรรณรัตน์
80. นายประมุต สุตะบุตร
81. นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์
82. พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา
83. นายปรีชา วัชรภักย์
84. พันตำรวจโท พงษ์ชัย วราชิต
85. ร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริหาร
86. ดร.พจน์ อร่ามวัฒนานนท์
87. พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ
88. นางพรทิพย์ จਾਲะ
89. ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
90. นายพรศักดิ์ เจียรณัย
91. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรตม
92. พลเรือเอก พิจารณ์ อีร์เนตร
93. พลตำรวจเอก พิเชิต ควระเดชะคุปต์
94. พลเอก พิรุณ แผ้วพลสง
95. พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร

96. นายพีระศักดิ์ พอจิต
97. นางพิไลพรรณ สมบัติศิริ
98. พลอากาศเอก เพิ่มเกียรติ ลวณะมัลย์
99. พลเอก ไชยยนต์ คำทันเจริญ
100. พลอากาศเอก ไพศาล สิตบุตร
101. พลโท ไพโรจน์ ทองมาเอง
102. พลเอก ไพโรจน์ พาณิชสมัย
103. ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง
104. นายภาณุ อุทัยรัตน์
105. พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์
106. ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตน์กุล
107. นายมณฑิธร บุญตัน
108. นายมนตรี ศรีเอี่ยมสะอาด
109. นายมนุชญ์ วัฒนโกเมร
110. พลเอก มารุต ปิซโซตะสิงห์
111. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
112. นาย ยธนา ทัพเจริญ
113. พลเรือเอก ยุทธนา พักผลงาม
114. พลเอก ยุวัญ สุริยกุล ณ อยุธยา
115. ศาสตราจารย์ นายแพทย์รัชตะ รัชตะนาวิน
116. พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสุวรรณค์
117. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร
118. พลเอก วลีต โรจนภักดี
119. พลตำรวจเอก ดร.วัชรพล ประสารราชกิจ
120. นายวันชัย ศารทูลทัต
121. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
122. พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล
123. พลเอก วิชญ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
124. พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ

125. นายวิทยา ฉายสุวรรณ
126. นายวิทวัส บุญญสถิตย์
127. พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้
128. พลเอก วิลาศ อรุณศรี
129. พลเรือโท วีระพันธ์ สุขก้อน
130. นายวีระศักดิ์ ฟุตระกูล
131. พลเอก วีรณัน ฉันทศาสตร์โกศล
132. รองศาสตราจารย์ วุฒิชัย กปิลกาญจน์
133. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒิสักดิ์ ลากเจริญทรัพย์
134. นายศรีศักดิ์ ว่องส่งสาร
135. นายศักดิ์ชัย ธนบุญชัย
136. ดร.ศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์
137. นายศิระชัย โชติรัตน์
138. พลเอก ศิริชัย ดิษฐกุล
139. ดร.ศิริพล ยอดเมืองเจริญ
140. พลอากาศเอก ศิวเกียรติ์ ชยมะ
141. พลเรือเอก ศิษณุวัชร วงษ์สุวรรณ
142. พลเอก ศุภกร สงวนชาติศรีไกร
143. พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์
144. พลเอก สกล ชื่นตระกูล
145. นายสถิตย์ สวินทร
146. พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา
147. ศาสตราจารย์ ดร.สนิท อักษรแก้ว
148. ศาสตราจารย์สม จาตุศรีพิทักษ์
149. ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์
150. นายสมชาย แสวงการ
151. นายสมบูรณ์ งามลักษณ์
152. ดร.สมพร เทพสิทธา
153. นายสมพล เกียรติไพบูลย์

154. นายสมพล พันธุ์มณี
155. พลตำรวจเอก ดร.สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง
156. นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ
157. พลเอก สมหมาย เกาฏีระ
158. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม
159. พลเอก สมโภชน์ วังแก้ว
160. รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สรณ บุญใบชัยพฤกษ์
161. พลอากาศเอก สฤษดิ์พงษ์ โกมุทานนท์
162. พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร
163. นายสาธิต ชาญเชาวน์กุล
164. นายสีมา สีมานนท์
165. พลเอก สุชาติ หนองบัว
166. พลอากาศเอก สุทธิพันธ์ กฤษณคุปต์
167. นายสุธรรม พันธุ์ศักดิ์
168. นายสุพันธุ์ มงคลสุธี
169. รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิง สุมณฑา พรหมบุญ
170. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย
171. พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์
172. พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์
173. พลเอก สุรวัช บุตรวงษ์
174. พลเรือเอก สุรศักดิ์ หุ่นเรืองรมย์
175. นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์
176. พลเอก สุวโรจน์ ทิพย์มงคล
177. นางสุวิมล ภูมิสิงหาราช
178. นางเสาวณี สุวรรณชีพ
179. พลเอก โสภณ ศीलพิพัฒน์
180. พลเอก อภินิษฐ์ หมิ่นสวัสดี
181. พลเอก องอาจ พงษ์ศักดิ์
182. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ

183. พลเอก อุดลยเดช อินทะพงษ์
184. พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์
185. นายอนุวัฒน์ เมธีวิบูลวุฒิ
186. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล
187. พลเรือเอก อมรเทพ ฦ บางช้าง
188. นางสาวอรจิต สิงคาลวณิช
189. พลเอก อักษรา เกิดผล
190. พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ
191. นายอาคม เต็มพิทยาไพสิฐ
192. พลอากาศเอก อานนท์ จารยะพันธุ์
193. นายอาศิส พิทักษ์คุมพล
194. ดร.อำพน กิตติอำพน
195. พลโท อำพน ชูประทุม
196. พลตรี อินทร์ตัน ยอดบางเตย
197. พลอากาศเอก อิทธิพร ศุภวงศ์
198. นายอิสระ ว่องกุศลกิจ
199. พลเอก อู๊ด เป็องบน
200. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์

ผู้ได้รับการแต่งตั้งครั้งนี้ เป็นทหารทั้งในและนอกราชการ 105 คน ตำรวจ 10 คน และพลเรือน 85 คน⁴³

การแต่งตั้งรอบที่สอง

ทั้งนี้หลังจากที่มีประกาศแต่งตั้งแล้วไประยะหนึ่ง ในวันที่ 25 กันยายน 2557 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพิ่มเติมแทนสมาชิกที่ลาออกไปบางส่วน ดังต่อไปนี้⁴⁴

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล เพ็ชร์สุวรรณ์
2. พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ

⁴³ จาก รู้จัก สนช.และการเดินทางของกฎหมายใน สนช. โดย โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw), 2557, สืบค้นจาก <https://ilaw.or.th/node/3350>

⁴⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 121, ตอนพิเศษ 191 ง, 27 กันยายน พ.ศ. 2557.

3. ดร.จินตนนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร
4. นายฉัตรชัย ปิยะสมบัติกุล
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ลิ้มสกุล
6. พลเอก ธีร อินทรเจริญ
7. พลเอก ดนัย มีชูเวช
8. นายแถมสิน รัตนพันธุ์
9. พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์
10. นายบัญญัติ จันทน์เสนาะ
11. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
12. พลเอก โปฏก บุนนาค
13. พลโท พงษ์สวัสดิ์ พรรณจิตต์
14. พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์
15. นายมรรณพ เดชวิทักษ์
16. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยขึ้นงาม
17. พลเอก รังสathy แซ่มเชื้อ
18. พลเอก วินัย สร้างสุขดี
19. รองศาสตราจารย์ ดร.วรพล โสคติยานุรักษ์
20. พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ
21. พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง
22. พลเอก สุนทร ขำคมกุล
23. นางสุรางคณา วายุภาพ
24. นายอนุวัติ আহมัด
25. พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์
26. พลเอก อรุณ สมตน
27. พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์
28. พลเอก อุทิศ สุนทร

ผู้ได้รับการแต่งตั้งครั้งนี้ เป็นทหารทั้งในและนอกราชการ 18 คน และพลเรือน 10 คน

การแต่งตั้งรอบที่สาม

ในวันที่ 22 ตุลาคม 2558 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพิ่มเติมอีก 3 รายดังต่อไปนี้⁴⁵

1. พลเรือเอก ณะ อารีนิจ
2. พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์
3. พลตำรวจเอก ดร.พงศพัศ พงษ์เจริญ

ผู้ได้รับการแต่งตั้งครั้งนี้ เป็นทหาร 2 คน ตำรวจ 1 คน

การแต่งตั้งรอบที่สี่

ในวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2559 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยและพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ที่กำหนดให้มีการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพิ่มเติมจากเดิม 220 คนเป็น 250 คน โดยได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2559 และให้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2559 และต่อมาในวันที่ 11 ตุลาคม 2559 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพิ่มเติมอีก 33 รายดังต่อไปนี้⁴⁶

1. พลโท กนิษฐ์ ชาญปรีชา
2. พลอากาศเอก จิรวัฒน์ มุลศาสตร์
3. นายเจน นำชัยศิริ
4. พลตรี เจริญชัย หินเธาว์
5. รองศาสตราจารย์ น.สพ.เจริญศักดิ์ ศาลากิจ
6. พลโท เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
7. พลอากาศเอก ชัยพฤกษ์ ดิษยะศริน
8. พลตำรวจโท ชาญเทพ เสสะเวช
9. พลอากาศเอก ชูชาติ บุญชัย
10. พลโท ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้
11. พลเอกณัฐพล นาคพาณิชย์

⁴⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 132, ตอนพิเศษ 269 ง, 27 ตุลาคม พ.ศ. 2558.

⁴⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 133, ตอนพิเศษ 230 ง, 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559,

12. พลเรือเอก ทวีชัย บุญอนันต์
13. พลเอก ธนดล สุรารักษ์
14. พลโท ธรรมบุญ วิถี
15. พลเรือเอก นริส ประทุมสุวรรณ
16. นายปรีดี ดาวฉาย
17. พลเรือเอก พลเดช เจริญกุล
18. พลตรี พัลลภ เฟื่องฟู
19. พลเรือโท รัตนะ วงษาโรจน์
20. พลเรือเอก ลือชัย รุดดิษฐ์
21. นายวิทยา ผิวผ่อง
22. พลตรี วุฒิชัย นาควานิช
23. พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร
24. พลโท ศิริชัย เทศนา
25. พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์
26. พลเอก สมศักดิ์ นิลบรรเจิดกุล
27. พลเอก สรรชัย อจลานนท์
28. พลตรี สันติพงศ์ ธรรมปิยะ
29. นายสุชาติ ตระกูลเกษมสุข
30. พลเรือเอก สุชีพ หวังไมตรี
31. พลอากาศเอก สุทธิพงษ์ อินทริยงค์
32. พลเอก สุรใจ จิตต์แจ้ง
33. พลอากาศเอก สุรศักดิ์ ทุ้งทอง

ผู้ได้รับการแต่งตั้งครั้งนี้ เป็นทหารทั้งในและนอกราชการ 27 คน ตำรวจ 2 คน และพลเรือน 5 คน

การแต่งตั้งรอบที่ห้า

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560⁴⁷ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพิ่มเติมอีก 3 คนดังต่อไปนี้

⁴⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอน 36 ง พิเศษ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

1. พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล
2. พลเอก สสสิน ทองภักดี
3. พลเอก ธนเกียรติ ชอบชื่นชม

ผู้ได้รับการแต่งตั้งครั้งนี้ เป็นทหารทั้งในและนอกราชการ 3 คน

สัดส่วนขององค์ประกอบสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จากการแต่งตั้งทั้งหมด 5 ครั้ง จำแนกองค์ประกอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ดังนี้

- สัดส่วนจำนวนผู้หญิง มีผู้หญิงได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติรวม

14 คน ได้แก่

1. นางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร
2. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
3. คุณหญิงทรงสุตา ยอดมณี
4. นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา
5. ศาสตราจารย์ ดร.นิสดารก์ เวชยานนท์
6. นางพรทิพย์ จਾਲะ
7. นางไพไลพรรณ สมบัติศิริ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ
9. นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์
10. นางสุวิมล ภูมิสิงหาราช
11. นางสาวณี สุวรรณชีพ
12. นางสาวอรจิต สิงคาลวณิช
13. ดร.จินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร
14. นางสาวรณคณา วายุภาพ

สัดส่วนผู้แทนจากกลุ่มคนส่วนน้อย/ผู้ด้อยโอกาส มีตัวแทนจากกลุ่มผู้พิการ 1 ท่าน คือ นายมณฑิร บุญตัน

สัดส่วนด้านที่มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จากการแต่งตั้งทั้งหมด 5 ครั้ง มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติรวม 268 คน เป็นชาย 254 คน คิดเป็นร้อยละ 94.77 เป็นหญิง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.23 โดยสมาชิกที่เป็นนายทหารทั้งในและนอกราชการ 155 คน เป็นตำรวจ 13 คน และเป็นพลเรือน 100 คน

2.5.3 การดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2.5.3.1 คณะกรรมการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ดังนี้⁴⁸

- 1) คณะกรรมการสามัญประจำสภา 16 คณะ ได้แก่
 - (1) คณะกรรมการการเมือง
 - (2) คณะกรรมการการบริหารราชการแผ่นดิน
 - (3) คณะกรรมการการกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและกิจการตำรวจ
 - (4) คณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น
 - (5) คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา
 - (6) คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง
 - (7) คณะกรรมการการพลังงาน
 - (8) คณะกรรมการการสาธารณสุข
 - (9) คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารมวลชน
 - (10) คณะกรรมการการสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
 - (11) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
 - (12) คณะกรรมการการคมนาคม
 - (13) คณะกรรมการการต่างประเทศ
 - (14) คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (15) คณะกรรมการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน
 - (16) คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
- 2) คณะกรรมการสามัญอื่น ได้แก่
 - (1) คณะกรรมการสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.
 - (2) คณะกรรมการสามัญเพื่อสรรหาสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำสภา
 - (3) คณะกรรมการสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ชั่วคราว)

⁴⁸ จาก คณะกรรมการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, โดย วุฒิสภา, 2557, สืบค้นจาก <http://web.senate.go.th/w3c/senate/committees.php>

- (4) คณะกรรมาธิการสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
 - (5) คณะกรรมาธิการสามัญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติและพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน (แทนนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ)
 - (6) คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและกรรมาธิการ พ.ศ.
 - (7) คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาศึกษาระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559
 - (8) คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ.
 - (9) คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาศึกษาเพื่อยกร่างข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
 - (10) คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.
- 3) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ 177 คณะ
- 4) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาญัตติสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 18 คณะ ได้แก่
- (1) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดย่อย
 - (2) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาและเตรียมความพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีการใช้ไฟฟ้าเป็นพลังงานในการขับเคลื่อนยานพาหนะของประเทศไทย
 - (3) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง
 - (4) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค
 - (5) คณะกรรมาธิการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
 - (6) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาการตั้งถิ่นฐาน การผังเมือง และการพัฒนาเมือง
 - (7) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาาระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการไทยให้เป็นรูปธรรม
 - (8) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาการกำหนดอัตราโทษทางอาญา

- (9) คณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการขยะชุมชน
- (10) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- (11) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษา ติดตาม และแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ
- (12) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- (13) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณามาตรการส่งเสริมพาณิชย์นาวีของประเทศไทย
- (14) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณามาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ตกค้างในประเทศไทย
- (15) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษา ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
- (16) คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติปีโตรเลียม พ.ศ. 2514 และพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. 2514
- (17) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณามาตรการการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
- (18) คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาการศึกษาการผังเมืองและการใช้พื้นที่ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

5) คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

6) คณะกรรมาธิการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

2.5.3.2 การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติสรุปได้ดังนี้⁴⁹

(ก) การตราพระราชบัญญัติ

- (1) สภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย จำนวน 432 ฉบับ แบ่งเป็น
 - คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ. เป็นผู้เสนอ จำนวน 21 ฉบับ
 - คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ จำนวน 420 ฉบับ

⁴⁹ จาก สรุปผลงานด้านการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม 2557 ถึง วันที่ 21 พฤษภาคม 2562, โดยรัฐสภาไทย, 2562, สืบค้นจาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/nla2557summary.pdf

- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ จำนวน 51 ฉบับ
- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ จำนวน 1 ฉบับ⁵⁰
- (2) สภานิติบัญญัติแห่งชาติยังมิได้เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย จำนวน 20 ฉบับ
- (3) ตกไป จำนวน 29 ฉบับ
- (4) รัฐสภาไม่ยืนยัน ตามมาตรา 146 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จำนวน 1 ฉบับ
- (ข) การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย 10 ฉบับ
- (ค) อนุมัติพระราชกำหนด จำนวน 16 เรื่อง

2.5.3.3 ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ 4 ฉบับ ได้แก่

- (ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2558
- (ข) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2559
- (ค) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2559
- (ง) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2560

2.5.3.4 ญัตติ จำนวน 98 เรื่อง สรุปได้ดังนี้

- (ก) ญัตติตั้งคณะกรรมการ 35 เรื่อง
 - (1) สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาแล้ว 26 เรื่อง (ตั้งกรรมการสามัญ 6 เรื่อง ตั้งกรรมการวิสามัญ 20 เรื่อง
 - (2) ผู้เสนอขอถอน 5 เรื่อง
 - (3) ยุติการดำเนินการ 2 เรื่อง
 - (4) รอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา 2 เรื่อง

⁵⁰ ในจำนวนนี้ไม่ได้นับร่างที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ/ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอ จำนวน 11 ฉบับ ซึ่งพิจารณารวมกับร่างที่คณะรัฐมนตรีเสนอ โดยจะนับร่างที่พิจารณารวมกันเป็น 1 ฉบับ

(ข) ญัตติทั่วไป จำนวน 19 เรื่อง (ตั้งกรรมาธิการเพิ่ม 15 เรื่อง ขยายกรอบอำนาจหน้าที่ 3 เรื่อง ขยายกรอบอำนาจหน้าที่และตั้งกรรมาธิการเพิ่ม 1 เรื่อง

(ค) ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ 2 เรื่อง พิจารณาแล้วทั้ง 2 เรื่อง

(ง) ญัตติเพื่อกำหนดประเด็นซักถามในกรณีการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง พิจารณาแล้ว 42 เรื่อง

2.5.3.5 การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา จำนวน 56 เรื่อง แบ่งเป็น

(ก) เสนอตามมาตรา 23 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 จำนวน 36 เรื่อง สภานิติบัญญัติให้ความเห็นชอบแล้ว จำนวน 36 เรื่อง

(ข) เสนอตามมาตรา 178 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จำนวน 20 เรื่อง สภานิติบัญญัติให้ความเห็นชอบแล้ว จำนวน 20 เรื่อง

2.5.3.6 รายงานประจำปี /เรื่องอื่น ๆ ที่เสนอตามกฎหมาย จำนวน 135 เรื่อง

(ก) รับทราบแล้ว 129 เรื่อง

(ข) ยุติดำเนินการ 3 เรื่อง

(ค) รอบรรจุเข้าระเบียบวาระ 2 เรื่อง

2.5.3.7 กระตุ้ถาม จำนวน 95 กระตุ้

(ก) กระตุ้ถามสด ไม่มี

(ข) กระตุ้ถามทั่วไป ที่ตอบแล้ว 75 กระตุ้ เลื่อนตอบ 3 กระตุ้ รอบรรจุเข้าระเบียบวาระ 7 กระตุ้ และตกไป (เนื่องจากมีหนังสือขอลอน) 10 กระตุ้

2.5.3.8 พิจารณาเรื่องอื่น ๆ จำนวน 258 เรื่อง

(ก) ข้อบังคับ สรรหากรรมาธิการสามัญ ร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม รายงานการพิจารณาศึกษา พิจารณาแล้ว 231 เรื่อง รอบรรจุเข้าระเบียบวาระ 1 เรื่อง เห็นชอบร่างข้อบังคับการประชุม 1 เรื่อง กรรมาธิการขอลอน 2 เรื่อง

(ข) พิจารณาระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด 7 เรื่อง

(ค) การไม่เปิดเผยบันทึกการประชุมของคณะกรรมาธิการ 16 เรื่อง

2.5.4 สกิติการประชุม⁵¹

ประจำปี	จำนวนครั้งที่ประชุม	งดประชุม	หมายเหตุ
2557	33 ครั้ง	5 ครั้ง	ปี 2557 เป็นปีแรกที่เข้ารับตำแหน่ง รัฐพิธีเปิดประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 1 วันที่ 8 สิงหาคม 2557
2558	84 ครั้ง	18 ครั้ง	
2559	76 ครั้ง	24 ครั้ง	
2560	74 ครั้ง	29 ครั้ง	
2561	91 ครั้ง	13 ครั้ง	
2562	30 ครั้ง	4 ครั้ง	

2.5.5 รายได้ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พระราชกฤษฎีกาเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญบางตำแหน่ง พ.ศ. 2557⁵² โดยในกรณีของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กำหนดให้

- ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับเงินประจำตำแหน่ง 75,590 บาท เงินเพิ่มเติมเดือนละ 50,000 บาท (รวม 125,590 บาท)
- รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับเงินประจำตำแหน่ง เดือนละ 73,420 บาท เงินเพิ่มเติมเดือนละ 42,500 บาท (รวม 115,920 บาท)
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับเงินประจำตำแหน่ง เดือนละ 71,230 บาท เงินเพิ่มเติมเดือนละ 42,330 บาท (รวม 113,560 บาท)

สำหรับกรรมการธิการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งๆ ละ 1,500 บาท ส่วนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่เป็นกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้รับค่าตอบแทนเป็นเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ครั้งละ 6,000 บาท

2.5.6 พูชนับสนุนงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามประกาศสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติงานแก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ลงวันที่ 12 กันยายน 2557 ประกอบประกาศสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นคณะทำงานการเมือง ลงวันที่ 12 กันยายน 2557 กับประกาศ

⁵¹ เรียบเรียงจาก การประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ระเบียบวาระการประชุมและบันทึกการประชุม, โดย รัฐสภาไทย, 2562, สืบค้นจาก <https://library2.parliament.go.th/giventake/nla2557.html>

⁵² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนที่ 75 ก 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ลงวันที่ 12 กันยายน 2557 และระเบียบรัฐสภา ว่าด้วยการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกรรมการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 กำหนดเกณฑ์การมีผู้สนับสนุนงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไว้ ดังนี้

2.5.6.1 บุคคลเพื่อปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถมีทีมงานประจำตัวได้ 5 ตำแหน่งดังนี้

(1) ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 1 อัตรา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์ให้กับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีค่าตอบแทน เดือนละ 24,000 บาท

(2) ผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 1 อัตรา มีหน้าที่

- (1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายประกอบการดำเนินงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- (2) ศึกษาสภาพปัญหาและข้อร้องเรียนต่าง ๆ เพื่อรวบรวม จัดทำสถิติ กระทู้ถาม ข้อหารือ หรือข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีค่าตอบแทน เดือนละ 20,000 บาท

(3) ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 3 อัตรา มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติกำหนด โดยมีค่าตอบแทนเดือนละ 15,000 บาท

2.5.6.2 คณะทำงานทางการเมือง

คณะทำงานทางการเมือง ประกอบด้วย ที่ปรึกษา นักวิชาการ และเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่ตามความประสงค์ของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

ที่ปรึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาแก่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นักวิชาการและเลขานุการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติกำหนด

โดยจำนวนคณะทำงานทางการเมือง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะเป็นผู้กำหนด โดยคำนึงถึงงบประมาณสำหรับปีงบประมาณนั้น ๆ

ค่าตอบแทน

- (1) ที่ปรึกษา เดือนละ 20,000 บาท
- (2) นักวิชาการ เดือนละ 18,000 บาท
- (3) เลขานุการ เดือนละ 15,000 บาท

2.5.6.3 ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ที่ปรึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาแนะนำแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
2. ผู้ชำนาญการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานทางวิชาการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ดังต่อไปนี้
 - (1) ทำงานทางวิชาการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนนั้น ๆ ตามที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนหรือประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมอบหมาย เช่น จัดทำรายงาน ความเห็น สรุปรประเด็น เป็นต้น
 - (2) ริเริ่ม เสนอแนะ และให้คำปรึกษาทางวิชาการในเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนนั้น ๆ
 - (3) ประสานงานทางวิชาการกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ
3. นักวิชาการและเลขานุการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมอบหมาย

หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทน

1. ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ที่มีได้เป็นข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ให้แต่ละคนได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนตามอัตรา ดังต่อไปนี้

ที่ปรึกษา	เดือนละ 10,000 บาท
ผู้ชำนาญการ	เดือนละ 9,000 บาท
นักวิชาการ	เดือนละ 8,000 บาท
เลขานุการ	เดือนละ 6,000 บาท

2. ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ที่เป็นข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ให้แต่ละคนได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนตามอัตรา ดังต่อไปนี้

ที่ปรึกษา	เดือนละ 7,500 บาท
ผู้ชำนาญการ	เดือนละ 6,500 บาท
นักวิชาการ	เดือนละ 6,000 บาท
เลขานุการ	เดือนละ 4,500 บาท

จำนวนที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะเป็นผู้กำหนด โดยคำนึงถึงงบประมาณสำหรับปีงบประมาณนั้น ๆ

សំណុំ
3

និស័យបច្ចេកទេស

I P U

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการประเมินการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติในฐานะรัฐสภาไทยในช่วงที่ผ่านมา จะใช้แนวทางตามกรอบของ IPU ซึ่งมีขั้นตอน การดำเนินการ ดังนี้

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (in-depth interview)

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และข้อมูลจากสื่อออนไลน์

2. ประชุมกลุ่มย่อย โดยใช้รูปแบบสภากาแฟ (World Café) จำนวน 3 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 3 กลุ่ม ตามประเด็นในการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทย ดังนี้

- ๑ การเป็นตัวแทนของประชาชน และการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ
- ๑ ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา
- ๑ การตรวจสอบฝ่ายบริหาร และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

โดยจัดเวทีตามภูมิภาคต่าง ๆ 4 ภูมิภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคใต้) ช่วงเดือน มีนาคม - เมษายน 2562

3. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ - สิงหาคม 2562 ประกอบด้วย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกวุฒิสภา นักวิชาการ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน องค์กรอิสระ ผู้บริหาร หรืออดีตผู้บริหารวุฒิสภา อดีตผู้บริหารสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

3.2 การประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้วยแบบสอบถาม

สำหรับการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุง เครื่องมือวิจัยจากแบบสอบถามในงานวิจัย เรื่อง สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณี การดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU)⁵³ โดยได้ตัดข้อคำถามที่เกี่ยวกับ พรรคการเมืองออก รวมทั้ง ได้ลดทอนข้อคำถามที่มีการแยกสอบถามระหว่างการดำเนินงานของ

⁵³ สถาบันพระปกเกล้า, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงาน ของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU), กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2555.

สภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาให้เหลือเพียงประเด็นละ 1 ข้อ เนื่องจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีบทบาททั้งการเป็นสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา² โดยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 6 ด้าน โดยในแต่ละด้านมีองค์ประกอบย่อยรวมทั้งสิ้น 32 องค์ประกอบย่อย และในแต่ละองค์ประกอบย่อย มีคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 82 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) การเป็นตัวแทนของประชาชน (รหัส R) มี 4 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 11 ข้อ
- 2) การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (รหัส L) มี 5 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 13 ข้อ
- 3) การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (รหัส O) มี 5 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 17 ข้อ
- 4) ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา (รหัส T) มี 8 องค์ประกอบย่อย โดยมีคำถามรวม 18 ข้อ
- 5) ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา (รหัส A) มี 4 องค์ประกอบย่อย มีคำถามรวม 8 ข้อ
- 6) การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (รหัส I) มี 7 องค์ประกอบย่อย มีคำถามรวม 15 ข้อ

โดยองค์ประกอบหลักและข้อคำถามตามองค์ประกอบย่อยในการประเมินรัฐสภาทั้ง 6 ด้าน ปรากฏในตาราง 3.1-3.6 ดังนี้

ตาราง 3.1 รหัสองค์ประกอบย่อยและรหัสคำถามด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน (รหัส R)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
R ₁	ความหลากหลายของสมาชิก รัฐสภา	R ₁₁	(ข้อ 1) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบด้วย ผู้แทนที่มีความหลากหลายด้านความคิดทางการเมือง
		R ₁₂	(ข้อ 2) ความเหมาะสมของสัดส่วนของผู้หญิงในจำนวนสมาชิก สถานิติบัญญัติแห่งชาติทั้งหมด
		R ₁₃	(ข้อ 3) ความเหมาะสมของสัดส่วนผู้แทนจากกลุ่มคนส่วนน้อย/ ผู้ด้อยโอกาสในสถานิติบัญญัติแห่งชาติ
		R ₁₄	(ข้อ 4) ความเหมาะสมของสัดส่วนผู้แทนของภูมิภาค ในสถานิติบัญญัติแห่งชาติ
R ₂	ระบบและกลไกการบริหาร จัดการของรัฐสภาเพื่อสร้าง ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำ หน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา	R ₂₁	(ข้อ 5) สถานิติบัญญัติแห่งชาติมีการบริหารจัดการที่มั่นใจได้ว่า จะทำให้สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
		R ₂₂	(ข้อ 6) สิ่งอำนวยความสะดวกและวิธีปฏิบัติของสถานิติบัญญัติ แห่งชาติ เอื้อให้สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ชายหญิงทำงาน ร่วมกัน
		R ₂₃	(ข้อ 7) สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ทุกคนมีสิทธิแสดง ความคิดเห็นได้อย่างเสรี
		R ₂₄	(ข้อ 8) สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับการปกป้องจาก การแทรกแซงของฝ่ายบริหาร ในการแสดงความคิดเห็น
		R ₂₅	(ข้อ 9) องค์กรอื่น ๆ เช่น ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ไม่มี การแทรกแซงในการดำเนินงานของสมาชิกสถานิติบัญญัติ แห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
		R ₂₆	(ข้อ 10) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเวทีการอภิปรายประเด็น ความห่วงกังวลของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
R3	ความโปร่งใสในการได้มาของ สมาชิกรัฐสภา	R ₃₁	(ข้อ 11) กระบวนการแต่งตั้งสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความโปร่งใส

ตาราง 3.2 รหัสองค์ประกอบย่อยและรหัสคำถามด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (รหัส L)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
L ₁	กรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการธิการ	L ₁₁	(ข้อ 1) การอภิปรายร่างกฎหมายในสภานิติบัญญัติแห่งชาติสามารถทำได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง
		L ₁₂	(ข้อ 2) การพิจารณาร่างกฎหมายและการแปรญัตติของคณะกรรมการธิการสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		L ₁₃	(ข้อ 9) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กลั่นกรองกฎหมายโดยให้ความสำคัญกับประเด็นความเท่าเทียมกันทางเพศ
		L ₁₄	(ข้อ 10) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กลั่นกรองกฎหมายโดยยึดความต้องการของประชาชนเป็นหลัก
		L ₁₅	(ข้อ 11) สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีกระบวนการที่เอื้อต่อการให้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อย่างรวดเร็ว
L ₂	การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย	L ₂₁	(ข้อ 4) กระบวนการนิติบัญญัติมีความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมได้
		L ₂₂	(ข้อ 5) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามจำนวนขั้นต่ำที่รัฐธรรมนูญกำหนด สามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายเข้าสู่สภาได้
L ₃	คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา	L ₃₁	(ข้อ 6) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถตรากฎหมายที่กระชับชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจได้
		L ₃₂	(ข้อ 7) กฎหมายที่ผ่านการกลั่นกรองจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวมอย่างทั่วถึง
		L ₃₃	(ข้อ 8) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำให้มั่นใจว่า ได้ตรากฎหมายได้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชน
L ₄	ขีดความสามารถของกรรมการธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ	L ₄₁	(ข้อ 3) คณะกรรมการธิการมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตน
L ₅	กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย	L ₅₁	(ข้อ 12) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ใช้เวลาออกกฎหมายแต่ละฉบับอย่างเหมาะสม
		L ₅₂	(ข้อ 13) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ใช้งบประมาณในการออกกฎหมายแต่ละฉบับได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 3.3 รหัสองค์ประกอบย่อยและรหัสคำถามด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร (รหัส O)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
O ₁	ระบบการได้มาข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร	O ₁₁	(ข้อ 1) สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีกระบวนการตั้งกระทู้ถามและการได้มาซึ่งข้อมูลจากฝ่ายบริหาร อย่างเป็นระบบและมีความเป็นไปได้
		O ₁₂	(ข้อ 2) ประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร โดยกรรมการสามัญและวิสามัญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
		O ₁₃	(ข้อ 13) บุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเข้ามาชี้แจงให้ข้อมูลกับ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่มีการแทรกแซงจากฝ่ายใดนั้น มีความเพียงพอ
		O ₁₄	(ข้อ 14) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้เกียรติและปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับบุคลากรและผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาชี้แจงในระดับที่เหมาะสม
		O ₁₅	(ข้อ 15) ระบบการให้บุคลากรและหน่วยงานเข้าไปชี้แจงมีความเหมาะสม
		O ₁₆	(ข้อ 16) ระบบตรวจสอบการทำหน้าที่ของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งในระหว่างการทำงาน และระหว่างการประชุมมีความเหมาะสม
O ₂	ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี	O ₂₁	(ข้อ 3) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถเข้าไปโน้มน้าวหรือตรวจสอบการจัดทำงบประมาณแผ่นดินในทุกชั้นตอนได้ดี
		O ₂₂	(ข้อ 17) กระบวนการพิจารณา การตรวจสอบ และการจัดสรรงบประมาณของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความโปร่งใส
O ₃	กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ	O ₃₁	(ข้อ 4) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กลั่นกรอง และตรวจสอบการแต่งตั้งและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารและข้าราชการระดับสูงบางตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		O ₃₂	(ข้อ 5) สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้กลั่นกรอง และตรวจสอบการแต่งตั้งและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอย่างมีประสิทธิภาพ
O ₄	ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร	O ₄₁	(ข้อ 6) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน เช่น การกำหนดและการควบคุมงบประมาณของตนเอง การกำหนดวาระการประชุม การแต่งตั้งบุคลากร

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
O ₅	ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกวุฒิสภา	O ₅₁	(ข้อ 7) จำนวนผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาประจำตัวของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเพียงพอ
		O52	(ข้อ 8) ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาประจำตัวของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเหมาะสม
		O53	(ข้อ 9) กระบวนการคัดเลือก / มาตรฐานการคัดเลือกผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเหมาะสม
		O54	(ข้อ 10) โดยภาพรวม คุณสมบัติของผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ หรือที่ปรึกษาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเหมาะสม
		O55	(ข้อ 11) ปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริมในการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้เกิดประสิทธิภาพ (เช่น งานวิจัย สารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ) มีความเหมาะสม
		O56	(ข้อ 12) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการมีคณะผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่สามารถให้ความเห็นได้ทันทีในการอภิปรายต่าง ๆ แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตาราง 3.4 รหัสองค์ประกอบย่อยและรหัสคำถามด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา (รหัส T)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
T ₁	การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ	T ₁₁	(ข้อ 1) สื่อและสังคมสามารถรับทราบผลการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการ
T ₂	การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา	T ₂₁	(ข้อ 2) ผู้สื่อข่าวมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
T ₃	การมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมการ	T ₃₁	(ข้อ 3) สภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
		T ₃₂	(ข้อ 4) ความเหมาะสมของจำนวนช่องทางที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อสาธารณะ
		T ₃₃	(ข้อ 13) สื่อวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐสภา มีเครือข่ายที่ครอบคลุม
		T ₃₄	(ข้อ 14) ระดับความถี่ของการถ่ายทอดการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในประเด็นที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่
		T ₃₅	(ข้อ 15) ระดับความถี่ของการถ่ายทอดการประชุมกรรมการในประเด็นที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่
		T ₃₆	(ข้อ 17) ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร สื่ออินเทอร์เน็ต CD ฯลฯ ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดทำให้ประชาชนตามข้อ 16 มีความแพร่หลาย
T ₄	รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมการ	T ₄₁	(ข้อ 5) ความเหมาะสมของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อสาธารณะ
		T ₄₂	(ข้อ 16) ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร สื่ออินเทอร์เน็ต CD ฯลฯ ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดทำให้ประชาชน ได้มีการใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่กลุ่มต่าง ๆ สามารถเข้าใจได้ง่าย
T ₅	โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมการโดยตรง	T ₅₁	(ข้อ 7) ประชาชนทั่วไปในเขตตัวเมือง สามารถเสนอความคิดเห็นและปัญหาโดยตรงกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้
		T ₅₂	(ข้อ 8) ประชาชนทั่วไปในเขตชนบท สามารถเสนอความคิดเห็นและปัญหาโดยตรงกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้
		T ₅₃	(ข้อ 9) ประชาชนสามารถร้องทุกข์กับคณะกรรมการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้สะดวก

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
T ₆	โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย	T ₆₁	(ข้อ 10) ประชาชนทั่วไปมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติโดยตรง (อาทิ การริเริ่มเสนอกฎหมาย การลงประชามติ เป็นต้น)
		T ₆₂	(ข้อ 11) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในขั้นตอนของการแปรญัตติ
		T ₆₃	(ข้อ 18) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เข้ามาให้ข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมายอย่างเปิดเผย
T ₇	ความโปร่งใสและปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ	T ₇₁	(ข้อ 12) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการทำงานที่โปร่งใสปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและผลประโยชน์ทางธุรกิจ
T ₈	การดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา	T ₈₁	(ข้อ 6) สภานิติบัญญัติแห่งชาติประสบความสำเร็จในการดึงดูดให้เยาวชนสนใจในงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอย่างกว้างขวาง

ตาราง 3.5 รหัสองค์ประกอบย่อยและรหัสคำถามด้านความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา (รหัส A)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
A ₁	ความสำนึกความรับผิดชอบต่อสมาชิกสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ	A11	(ข้อ 2) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งประเทศ
A ₂	ระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกสภากรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน	A ₂₁	(ข้อ 1) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานการทำงานหน้าที่ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อประชาชน
		A ₂₂	(ข้อ 3) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการตรวจสอบ และลงโทษเมื่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม
		A ₂₃	(ข้อ 4) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีกระบวนการที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและกระทำการอย่างโปร่งใส ในการป้องกันมิให้สมาชิกกระทำการที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
A ₃	การสร้างเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา	A ₃₁	(ข้อ 5) อัตรารายเงินเดือน ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์รวมจากการปฏิบัติงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน
		A ₃₂	(ข้อ 6) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดให้มีการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐสภาอย่างเป็นระบบ
		A ₃₃	(ข้อ 7) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อมูลพื้นฐาน เพื่อแสดงถึงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อ เช่น สถิติการเข้าประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สถิติการเข้าประชุมกรรมธิการ สถิติการอภิปรายอย่างมีสาระน่าเชื่อถือของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ละท่าน สถิติการประชุมและวาระการประชุมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและกรรมธิการ เป็นต้น
A ₄	การพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกสภา	A ₄₁	(ข้อ 8) กระบวนการพัฒนาสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือการพัฒนาเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้างความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การจัดสัมมนา อบรม ดูงาน เป็นต้น มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

ตาราง 3.6 รหัสองค์ประกอบย่อยและรหัสคำถามด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (รหัส I)

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
I ₁	การได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วม ในนโยบายระหว่างประเทศระดับ ทวิภาคีและพหุภาคี	I ₁₁	(ข้อ 1) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถพิจารณาและมีส่วน สนับสนุนนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ
		I ₁₂	(ข้อ 2) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสถานะและท่าทีการเจรจาของรัฐบาลกับองค์กรระดับ ภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศอย่างเพียงพอและทันเวลา
I ₂	การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะ ด้านกฎหมายและการเงินในเวที ระหว่างประเทศ	I ₂₁	(ข้อ 3) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีส่วนร่วมในการสร้างพันธะทาง กฎหมายหรือทางการเงินในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ องค์การ สหประชาชาติ
I ₃	บทบาทของรัฐสภาในการติดตาม และตรวจสอบนโยบายและ การปฏิบัติตามพันธะหรือ ข้อตกลงด้านความช่วยเหลือ ประเทศ	I ₃₁	(ข้อ 4) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ในการประกันว่าประเทศไทย ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่าง ประเทศ เช่น องค์การการค้าโลก องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น
		I ₃₂	(ข้อ 5) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพิจารณาและมีส่วนสนับสนุนการจัดทำรายงานของ ประเทศตามเงื่อนไขการตรวจสอบระหว่างประเทศ ตลอดจน ติดตามให้เกิดการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังกล่าว
		I ₃₃	(ข้อ 6) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ติดตามและตรวจสอบนโยบาย ด้านการพัฒนาทั้งในฐานะ “ประเทศผู้ให้” และ “ประเทศผู้รับ” ความช่วยเหลือระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
I ₄	บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริม การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภายในประเทศและต่างประเทศ	I ₄₁	(ข้อ 7) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ทำหน้าที่ตรวจสอบการส่ง กองกำลังทหารไปยังต่างประเทศอย่างเข้มงวด
		I ₄₂	(ข้อ 8) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่ส่งเสริมการเจรจาเพื่อ ระงับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อย่างรวดเร็ว
I5	การสร้างความร่วมมือระหว่าง รัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ	I ₅₁	(ข้อ 9) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความร่วมมือกับรัฐสภา นานาชาติในระดับภูมิภาคและระดับโลกอย่างมีประสิทธิภาพ
		I ₅₂	(ข้อ 11) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีการทำหน้าที่เชิงการทูต ของรัฐสภา เช่น การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ขององค์การรัฐสภาต่างประเทศ การประชุมรัฐสภาระหว่าง ประเทศ ความร่วมมือด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน กฎหมาย ตลอดจนการทำงานในเชิงระหว่างประเทศที่สอดคล้องกับฝ่าย บริหาร

รหัส	องค์ประกอบย่อย	รหัส	คำถาม
I ₆	ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา	I ₆₁	(ข้อ 10) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถถ่วงดุลนโยบายและการปฏิบัติงานขององค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลสนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ ได้
		I ₆₂	(ข้อ 12) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความสามารถเสนอหรือริเริ่มนโยบายต่างประเทศ (เช่น ปัญหาแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น)
		I ₆₃	(ข้อ 15) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีกระบวนการพิจารณาเรื่องนโยบายต่างประเทศอย่างเหมาะสม (เช่น ระยะเวลาการพิจารณาผลประโยชน์ของประเทศ เป็นต้น)
I ₇	การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ	I ₇₁	(ข้อ 13) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีกลไกที่เอื้อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ
		I ₇₂	(ข้อ 14) สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความโปร่งใสในการสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ

ในการประมวลผลการประเมิน คำถามต่าง ๆ เพื่อคำนวณคะแนน จะถูกจับกลุ่มรวมเป็นตัวชี้วัด (องค์ประกอบย่อย) และการแสดงผลการประเมินจะแสดงค่าคะแนนของมิติการประเมิน (องค์ประกอบหลัก) และตัวชี้วัด (องค์ประกอบย่อย) แต่จะไม่ลงรายละเอียดไปถึงค่าคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยสูตรการคำนวณค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้าน และองค์ประกอบย่อย ใช้ค่าคะแนนที่ได้จากคำถาม ซึ่งถูกแทนด้วยรหัสดังที่ปรากฏมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

1) n หมายถึง จำนวนผู้ตอบแบบประเมินของแต่ละคำถาม

เช่น n_{R11} = จำนวนผู้ตอบแบบประเมินของคำถามรหัส R_{11}

2) ค่าคะแนนของคำถามแต่ละข้อ เช่น ค่าคะแนนของคำถามรหัส R_{11} ได้มาจากการหาค่าเฉลี่ย (mean) ตามจำนวนผู้ตอบ n_{R11}

สูตรการคำนวณค่าคะแนนขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในการประเมินรัฐสภาทั้ง 6 ด้าน มีดังนี้

ด้านที่ 1 การเป็นตัวแทนของประชาชน (R)

$$R = (R_1 + R_2 + R_3 + R_4) / 4$$

$$R_1 = [(R_{11} / n_{R11}) + (R_{12} / n_{R12}) + (R_{13} / n_{R13}) + (R_{14} / n_{R14}) + (R_{15} / n_{R15}) + (R_{16} / n_{R16}) + (R_{17} / n_{R17}) + (R_{18} / n_{R18}) + (R_{19} / n_{R19}) + (R_{20} / n_{R110}) + (R_{16} / n_{R111})] / 11$$

$$R_2 = R_{21} / n_{R21}$$

$$R_3 = [(R_{31} / n_{R31}) + (R_{32} / n_{R32}) + (R_{33} / n_{R33}) + (R_{34} / n_{R34}) + (R_{35} / n_{R35}) + (R_{36} / n_{R36})] / 6$$

$$R_4 = [(R_{41} / n_{R41}) + (R_{42} / n_{R42}) + (R_{43} / n_{R43})] / 3$$

ด้านที่ 2 การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (L)

$$L = (L_1 + L_2 + L_3 + L_4 + L_5) / 5$$

$$L_1 = [(L_{11} / n_{L11}) + (L_{12} / n_{L12}) + (L_{13} / n_{L13}) + (L_{14} / n_{L14}) + (L_{15} / n_{L15})] / 5$$

$$L_2 = [(L_{21} / n_{L21}) + (L_{22} / n_{L22})] / 2$$

$$L_3 = [(L_{31} / n_{L31}) + (L_{32} / n_{L32}) + (L_{33} / n_{L33})] / 3$$

$$L_4 = L_{41} / n_{L41}$$

$$L_5 = [(L_{51} / n_{L51}) + (L_{52} / n_{L52})] / 2$$

ด้านที่ 3 การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O)

$$O = (O_1 + O_2 + O_3 + O_4 + O_5) / 5$$

$$O_1 = [(O_{11} / n_{O11}) + (O_{12} / n_{O12}) + (O_{13} / n_{O13}) + (O_{14} / n_{O14}) + (O_{15} / n_{O15}) + (O_{16} / n_{O16})] / 6$$

$$O_2 = [(O_{21} / n_{O21}) + (O_{22} / n_{O22})] / 2$$

$$O_3 = [(O_{31} / n_{O31}) + (O_{32} / n_{O32})] / 2$$

$$O_4 = O_{41} / n_{O41}$$

$$O_5 = [(O_{51} / n_{O51}) + (O_{52} / n_{O52}) + (O_{53} / n_{O53}) + (O_{54} / n_{O54}) + (O_{55} / n_{O55}) + (O_{56} / n_{O56})] / 6$$

ด้านที่ 4 ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา (T)

$$T = (T_1 + T_2 + T_3 + T_4 + T_5 + T_6 + T_7 + T_8) / 8$$

$$T_1 = T_{11} / n_{T11}$$

$$T_2 = T_{21} / n_{T21}$$

$$T_3 = [(T_{31} / n_{T31}) + (T_{32} / n_{T32}) + (T_{33} / n_{T33}) + (T_{34} / n_{T34}) + (T_{35} / n_{T35}) + (T_{36} / n_{T36})] / 6$$

$$T_4 = [(T_{41} / n_{T41}) + (T_{42} / n_{T42})] / 2$$

$$T_5 = [(T_{51} / n_{T51}) + (T_{52} / n_{T52}) + (T_{53} / n_{T53})] / 3$$

$$T_6 = [(T_{61} / n_{T61}) + (T_{62} / n_{T62}) + (T_{63} / n_{T63})] / 3$$

$$T_7 = T_{71} / n_{T71}$$

$$T_8 = T_{81} / n_{T81}$$

ด้านที่ 5 ความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา (A)

$$A = (A_1 + A_2 + A_3 + A_4) / 4$$

$$A_1 = A_{11} / n_{A11}$$

$$A_2 = [(A_{21} / n_{A21}) + (A_{22} / n_{A22}) + (A_{23} / n_{A23})] / 3$$

$$A_3 = [(A_{31} / n_{A31}) + (A_{32} / n_{A32}) + (A_{33} / n_{A33})] / 3$$

$$A_4 = A_{41} / n_{A41}$$

ด้านที่ 6 การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)

$$I = (I_1 + I_2 + I_3 + I_4 + I_5 + I_6 + I_7) / 7$$

$$I_1 = [(I_{11} / n_{I11}) + (I_{12} / n_{I12})] / 2$$

$$I_2 = I_{21} / n_{I21}$$

$$I_3 = [(I_{31} / n_{I31}) + (I_{32} / n_{I32}) + (I_{33} / n_{I33})] / 3$$

$$I_4 = [(I_{41} / n_{I41}) + (I_{42} / n_{I42})] / 2$$

$$I_5 = [(I_{51} / n_{I51}) + (I_{52} / n_{I52})] / 2$$

$$I_6 = [(I_{61} / n_{I61}) + (I_{62} / n_{I62}) + (I_{63} / n_{I63})] / 3$$

$$I_7 = [(I_{71} / n_{I71}) + (I_{72} / n_{I72})] / 2$$

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก เป็นกลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ ผู้แทนจากภาคเอกชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 คน และ กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่ ที่คณะผู้วิจัยไปจัดกิจกรรมสภากาแฟ 4 ครั้ง ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และ กรุงเทพมหานคร โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวนรวม 87 คน รวมตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 103 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับการให้ค่าคะแนนในแบบสอบถามส่วนที่สอง กำหนดค่าคะแนนตามระดับความคิดเห็น ดังนี้

มากที่สุด	=	5 คะแนน
มาก	=	4 คะแนน
ปานกลาง	=	3 คะแนน
น้อย	=	2 คะแนน
น้อยที่สุด	=	1 คะแนน
ไม่มีเลย	=	0 คะแนน
ไม่ทราบ	=	ไม่นำมาคิดคะแนน

เมื่อได้ผลคะแนนในแต่ละด้านแล้ว การอธิบายค่าเฉลี่ยจะใช้เกณฑ์กำหนดระดับการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.00 – 1.00	=	ระดับการดำเนินงานต่ำมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.01 – 2.00	=	ระดับการดำเนินงานต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	2.01 – 3.00	=	ระดับการดำเนินงานปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.01 – 4.00	=	ระดับการดำเนินงานสูง
คะแนนเฉลี่ย	4.01 – 5.00	=	ระดับการดำเนินงานสูงมาก

3.3 การประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้วยการประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ (World Cafe)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อาศัยการประชุมกลุ่มในรูปแบบสภากาแฟ (World Café) ซึ่งเป็นเทคนิคการประชุมกลุ่มที่มุ่งเจาะลึกในรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจข้อมูลในระดับลึกมากขึ้น เพราะภายใต้กระบวนการนี้สมาชิกจะได้แสดงเหตุผลประกอบกับผลการประเมินที่ตนเองระบุ ซึ่งช่วยให้ทราบถึงเหตุและผลที่เป็นเบื้องหลัง ตลอดจนที่มาของผลการประเมินได้อย่างละเอียด การแบ่งกลุ่มย่อยจะให้ผู้เข้าร่วมประชุมกระจายไปตามกลุ่มย่อยต่าง ๆ แล้วหมุนเวียน

สลับกลุ่มไปจนครบทุกกลุ่ม เป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงในทุกประเด็น โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดการประชุมโดยใช้รูปแบบสภากาแฟ (World Café) โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ตามองค์ประกอบหลักในการประเมินรัฐสภา 6 ด้าน ดังนี้

- 1) กลุ่มการเป็นตัวแทนของประชาชน และการทำหน้าที่นิติบัญญัติ
- 2) กลุ่มการตรวจสอบฝ่ายบริหาร และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ
- 3) กลุ่มความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และความสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

2. ในแต่ละกลุ่มจะจัดให้มีผู้เอื้อกระบวนการ (facilitators) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกรัฐสภาจำนวนสองคน เป็นผู้นำการสนทนาและผู้จัดบันทึกการสนทนา และควรมีการบันทึกภาพ/เสียงซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสรุปประเด็นหลักที่สำคัญในการประเมินแต่ละด้าน

3. กำหนดระยะเวลาในการประชุมไว้ไม่เกิน 3 ชั่วโมง จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมกำหนดไว้ 20-30 คน เมื่อแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มละ 7-10 คน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงสำหรับกรอบเวลาประชุมกลุ่มย่อยกลุ่มละ 30 - 40 นาที และจัดแบบวงกลมเพื่อให้มีความรู้สึกเป็นกันเองแทนการนั่งเผชิญหน้า

4. ช่วงต้นของการประชุมกลุ่ม ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดรวมกันที่ห้องประชุมใหญ่ และให้ผู้เอื้อกระบวนการนำเสนอวิธีการตอบแบบประเมิน และวิธีการประชุมกลุ่มแบบสภากาแฟ

5. ให้ความกับผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 15-20 นาทีในการตอบคำถามจากแบบสอบถาม เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว ผู้เข้าร่วมประเมินสามารถเลือกเข้ากลุ่มตามอัธยาศัย

6. กำหนดเวลาประชุมกลุ่มย่อยกลุ่มละ 30-40 นาที เมื่อหมดเวลาให้ผู้เข้าร่วมประชุมเปลี่ยนกลุ่มหมุนเวียนไปจนครบ 3 กลุ่ม ระหว่างการประชุม ผู้เอื้อกระบวนการจะไม่ขึ้นนำความคิดเห็นไปในทางใดทางหนึ่ง แต่จะทำหน้าที่เพียงนำการสนทนาและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

7. เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมได้หมุนเวียนเข้าร่วมกลุ่มย่อยจนครบทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลับมารวมกันในห้องประชุมใหญ่

8. ผู้เอื้อกระบวนการแต่ละกลุ่มสรุปประเด็นที่สำคัญจากการประเมินของผู้เข้าร่วมประชุม และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

9. ผู้เข้าร่วมประชุมส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วคืนให้แก่ผู้เอื้อกระบวนการเพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลสำหรับการประมวลผลในเชิงปริมาณต่อไป

10. ผู้เอื้อกระบวนการรวบรวมบันทึกการสนทนามถึงภาพและเสียงเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประมวลผลในเชิงคุณภาพต่อไป

ภายหลังการเก็บข้อมูล ได้มีการบันทึกความคิดเห็นต่าง ๆ โดยใช้การจดบันทึกข้อมูลลงบนฟลิปชาร์ตทันที และการบันทึกเสียง เพื่อทำการวิเคราะห์สรุปผลต่อไป

ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินการจัดเวทีเพื่อสัมมนาประเมินผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมเวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมบราวน์เฮ้าส์ จังหวัดอุดรธานี

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562 ณ ห้องภูวนาถประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมทวินโลดส์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.4 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกวุฒิสภา นักวิชาการ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน องค์กรอิสระ ผู้บริหาร หรืออดีตผู้บริหารวุฒิสภา อดีตผู้บริหารสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตอบแบบประเมิน พร้อมกับซักถามถึงเหตุผลในการเลือกคำตอบและยืนยันความคิดเห็นในแต่ละข้อ และสุดท้ายให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความเห็นในภาพรวม

ระหว่างการสัมภาษณ์ จะทำการบันทึกเสียงพร้อมการบันทึกความคิดเห็น และทำการถอดคำสัมภาษณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์สรุปผลต่อไป

บทที่

4

ผลการประเมินรัฐสภา
ตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา
(Inter-Parliamentary Union: IPU)

IPU

หลังจากคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดคำถามตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU) ให้เหมาะสมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการจัดประชุม สภาภาพและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทำการประเมินตามองค์ประกอบหลัก 6 ด้านตามที่กำหนด รายละเอียดไว้ในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1 สามารถสรุปได้ ดังนี้

4.1 พลการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวมจากแบบสอบถาม

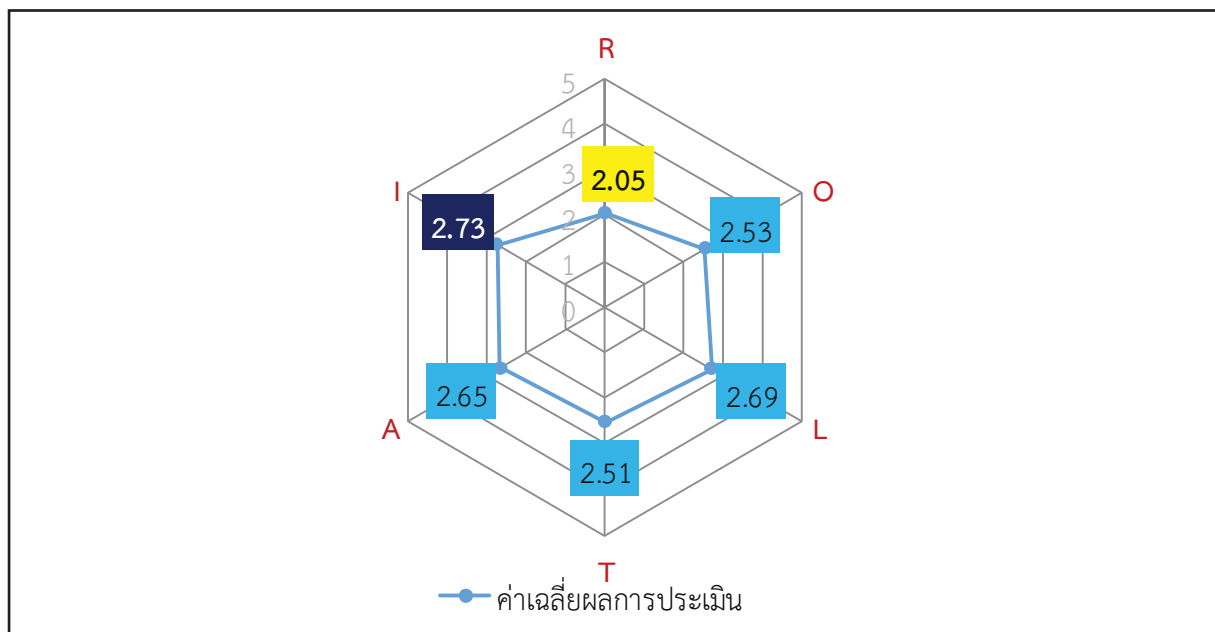
4.1.1 พลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาในภาพรวม

การประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามกรอบแนวคิดของสหภาพรัฐสภา 6 องค์ประกอบในภาพรวมเป็นไปดังตาราง 4-1 และตามภาพที่ 4-1 ได้ดังนี้

ตาราง 4-1 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม

ด้านการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	จำนวนผู้ตอบ
การเป็นตัวแทนของประชาชน (R)	2.05	0.88	101
การตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O)	2.53	0.91	99
การทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L)	2.69	0.93	103
ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T)	2.51	0.93	103
ความสำนึกรับผิดชอบ (A)	2.65	0.84	99
การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)	2.73	0.89	93

ภาพ 4-1 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติโดยภาพรวม

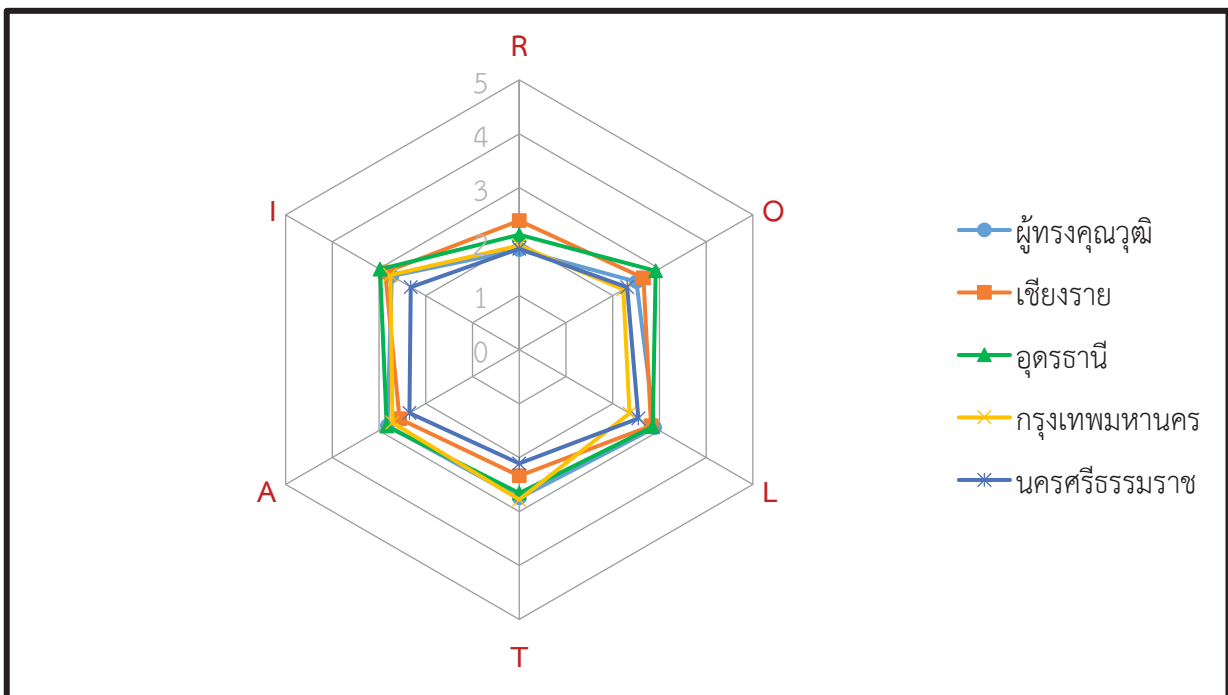
จากผลที่ได้สรุปได้ว่า การดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ด้านความสำนึกรับผิดชอบ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

จากผลดังกล่าว เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย จำนวน 32 องค์ประกอบ พบว่ามีองค์ประกอบที่ได้ผลการประเมินในระดับสูง จำนวน 8 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบย่อยที่ได้รับผลประเมินเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบย่อย เรื่อง ชีตความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย = 3.39 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.79) องค์ประกอบย่อยที่ได้ผลการประเมินในระดับปานกลาง จำนวน 29 องค์ประกอบ และ องค์ประกอบย่อยที่ได้ผลการประเมินในระดับต่ำ จำนวน 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อย เรื่อง ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (ค่าเฉลี่ย = 1.81คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.21)

4.1.2 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มต่าง ๆ

4.1.2.1 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มให้ข้อมูล

ภาพ 4-2 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

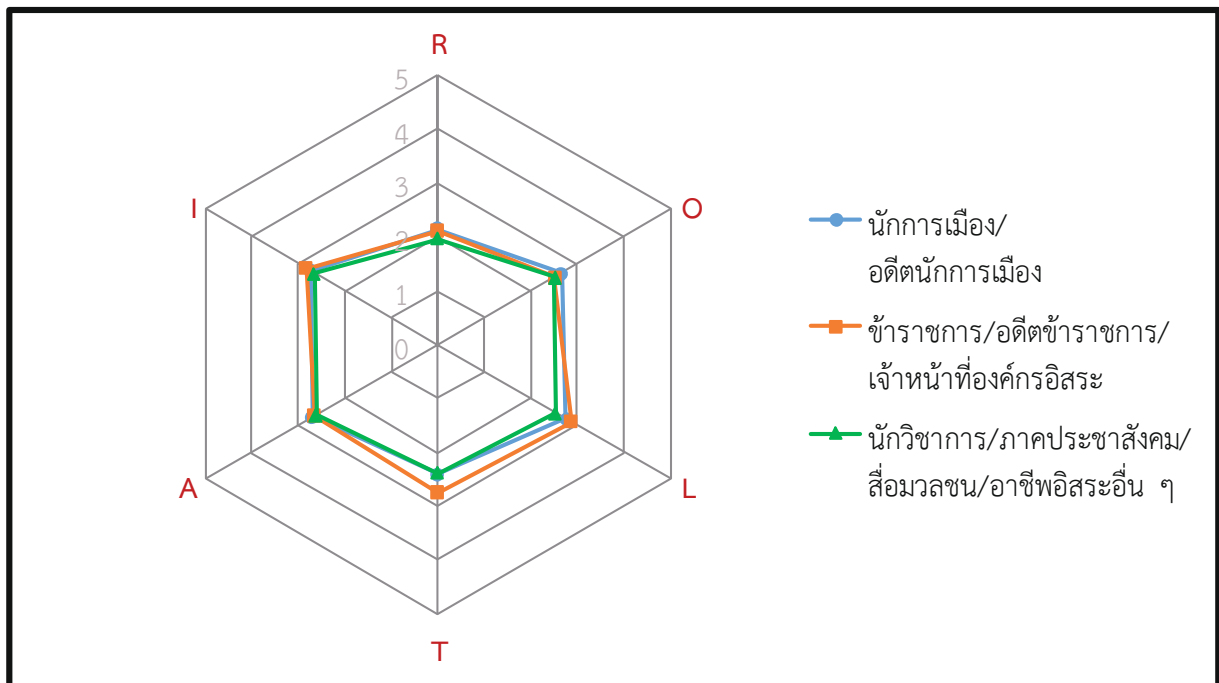

ตาราง 4-2 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบหลัก	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ (เชียงใหม่)			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี)			ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร)			ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R	1.85	1.04	15	2.39	1.02	21	2.13	.74	23	1.93	.73	19	1.87	.82	23
O	2.51	1.12	15	2.66	.92	20	2.92	.83	22	2.23	.70	20	2.31	.89	22
L	2.90	1.09	16	2.82	1.05	21	2.86	.97	23	2.36	.71	20	2.55	.79	23
T	2.75	1.07	16	2.34	1.10	21	2.66	.92	23	2.78	.70	20	2.11	.74	23
A	2.82	.96	16	2.56	.78	21	2.84	.73	22	2.71	.84	18	2.35	.89	22
I	2.73	.77	13	2.87	.95	19	2.98	1.02	22	2.76	.76	18	2.32	.80	21

4.1.2.2 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ภาพ 4-3 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

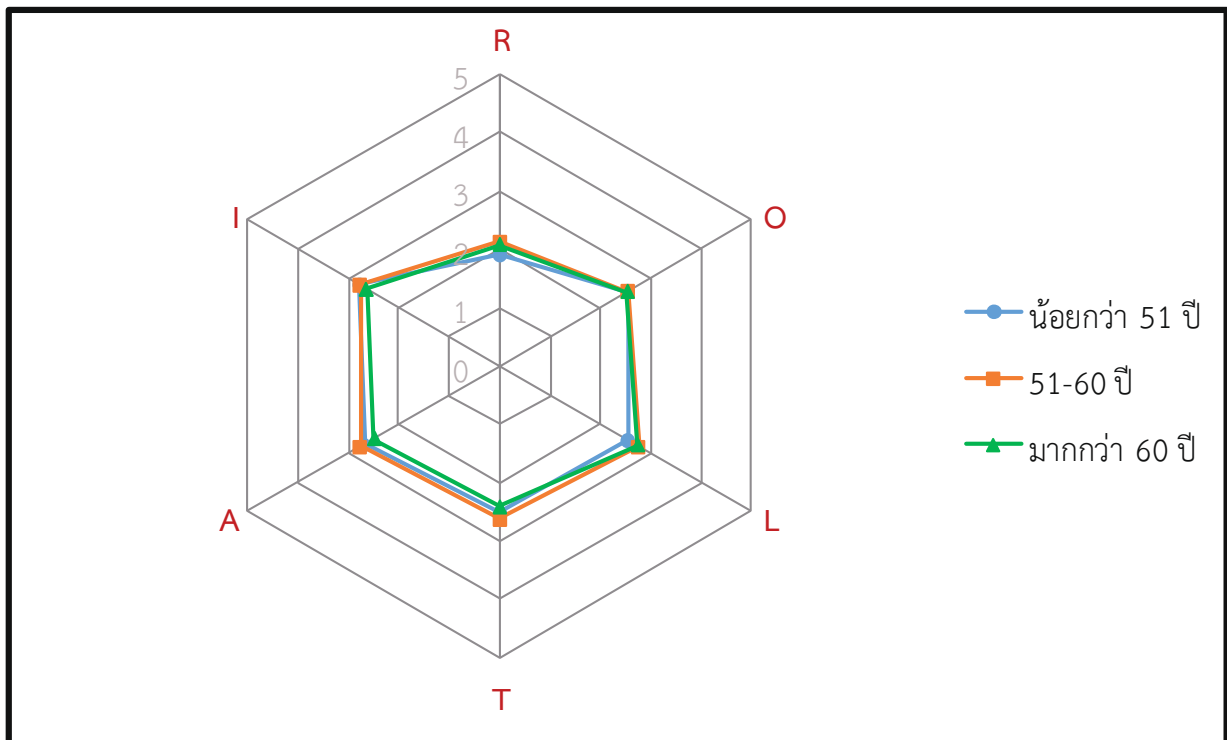

ตาราง 4-3 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R	2.14	.90	21	2.11	.84	32	1.96	.90	48
O	2.66	.95	21	2.50	.86	31	2.50	.93	47
L	2.76	.86	22	2.87	.79	32	2.54	1.03	49
T	2.41	1.00	22	2.76	.87	32	2.39	.92	49
A	2.70	.84	22	2.66	.85	30	2.61	.85	47
I	2.75	.71	19	2.82	.91	30	2.66	.95	44

4.1.2.2 เปรียบเทียบผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มอายุ

ภาพ 4-4 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มอายุ

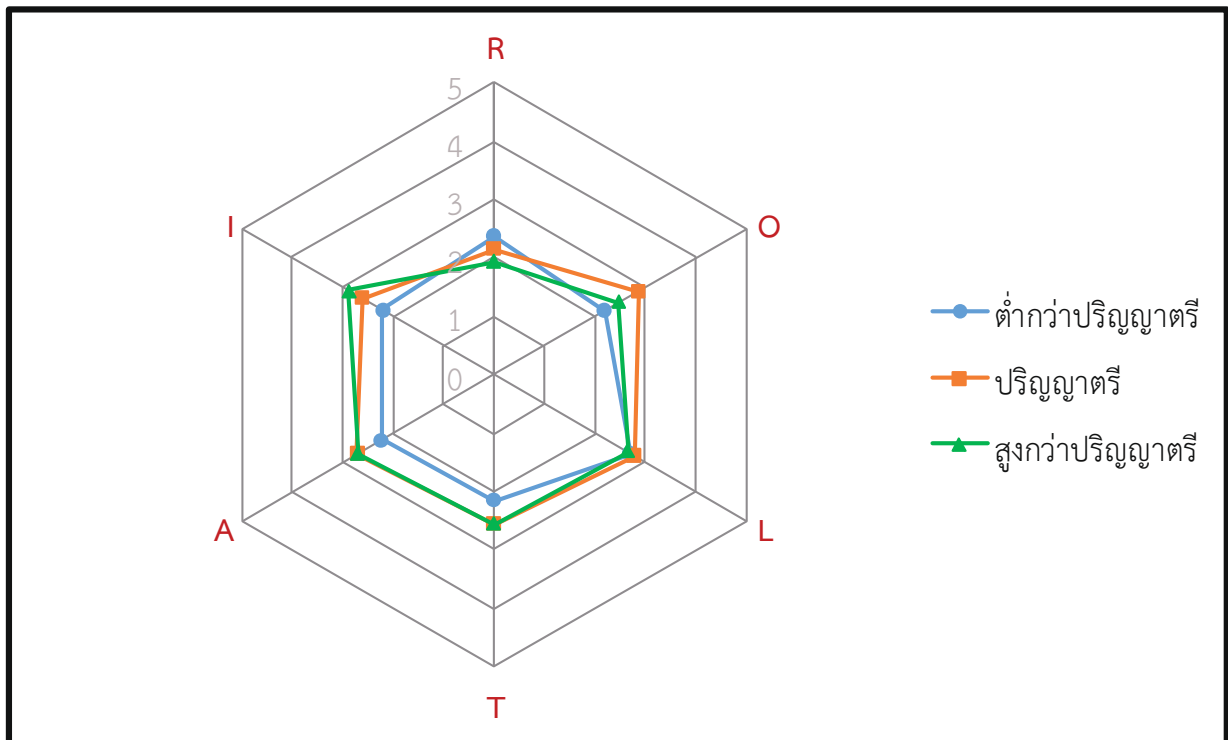

ตาราง 4-4 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 51 ปี			51-60 ปี			มากกว่า 60 ปี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R	1.90	.92	28	2.13	.81	36	2.07	.91	37
O	2.54	.89	26	2.54	.89	37	2.52	.96	36
L	2.55	.97	28	2.76	.96	37	2.73	.88	38
T	2.52	.93	28	2.62	.82	37	2.40	1.04	38
A	2.68	.67	24	2.78	.77	37	2.50	.99	38
I	2.80	.95	25	2.77	.81	33	2.65	.94	35

4.1.1.4 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มระดับการศึกษา

ภาพ 4-5 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มระดับการศึกษา

ตาราง 4-5 ผลการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาโดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R	2.37	.83	13	2.15	.69	25	1.94	.94	63
O	2.19	.97	13	2.86	.70	24	2.48	.94	62
L	2.71	.72	13	2.79	.73	25	2.65	1.03	65
T	2.15	.85	13	2.56	.80	25	2.56	.99	65
A	2.24	.88	12	2.72	.77	24	2.70	.85	63
I	2.21	.99	11	2.62	.68	24	2.88	.92	58

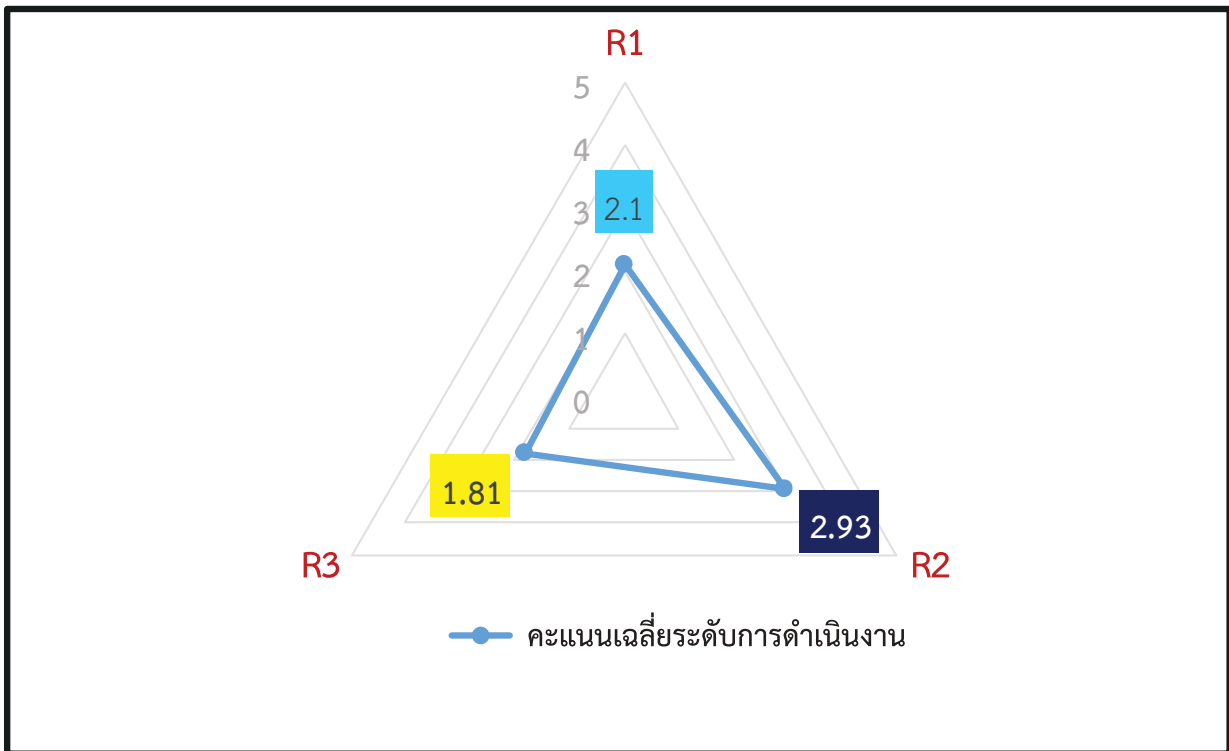
4.2 พลการดำเนินงานของรัฐสภา แยกตามต้นตาง ๆ ประกอบความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2.1 พลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน

4.2.1.1 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชนในภาพรวม

ผลการศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.05, S.D. = 0.88) โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ด้านระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.93, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.10, S.D. = 0.86) และ **ด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 1.81, S.D. = 1.21) สรุปได้ดังภาพ 4-6

ภาพ 4.6 ค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนประชาชนในภาพรวม

โดย R1 คือ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา

R2 คือ ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา

R3 คือ ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา

4.2.1.2 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชนจำแนกข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ในกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.39, S.D. = 1.02) ในขณะที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 1.85, S.D. = 1.04) และ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา ของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่

ของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ยด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภาของทุกกลุ่ม ยกเว้น กลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-6

ตาราง 4-6 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ (เชียงราย)			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี)			ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร)			ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	1.55	0.82	16	2.37	1.01	21	2.24	0.83	22	2.04	0.76	18	2.15	0.71	21
R2	2.93	0.91	12	2.97	0.85	17	2.94	0.71	17	2.81	0.45	14	2.97	0.69	13
R3	1.50	1.40	14	2.26	1.33	19	1.74	1.1	23	1.72	1.13	18	1.76	1.14	21
R	1.85	1.04	15	2.39	1.02	21	2.13	0.74	23	1.93	0.73	19	1.87	0.82	23

4.2.1.3 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชนจำแนกข้อมูลตามกลุ่มอาชีพ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ในกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.14, S.D. = 0.90) ในขณะที่กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 1.96, S.D. = 0.90) และ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง และ กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาของทุกกลุ่มอาชีพ มีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ยด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-7

ตาราง 4-7 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	2.08	0.77	22	2.19	0.81	31	2.04	0.94	45
R2	2.92	0.72	16	2.94	0.66	24	2.92	0.78	33
R3	1.90	1.29	20	1.93	1.05	30	1.69	1.28	45
R	2.14	0.9	21	2.11	0.84	32	1.96	0.9	48

4.2.1.4 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกข้อมูลตามกลุ่มอายุ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอายุ พบว่า ผลการดำเนินงานของ **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ในกลุ่มอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.13, S.D. = 0.81) ในขณะที่ กลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 1.90, S.D. = 0.92) และ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มอายุ 51-60 ปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ย**ด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา**ของกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย**ด้านระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา**ของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม และ ค่าเฉลี่ยด้าน**ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา**ของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวมค่อนข้างมาก สรุปผลได้ดังตาราง 4-8

ตาราง 4-8 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 51 ปี			51-60 ปี			มากกว่า 60 ปี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	2.11	0.88	28	2.26	0.86	33	1.95	0.84	37
R2	2.78	0.63	19	2.96	0.61	25	2.99	0.86	29
R3	1.59	1.34	27	1.97	1.13	33	1.83	1.18	35
R	1.90	0.92	28	2.13	0.81	36	2.07	0.91	37

4.2.1.5 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกข้อมูลตามกลุ่มระดับการศึกษา

หากพิจารณาผลการประเมินตามระดับการศึกษา พบว่าผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ในกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.37, S.D. = 0.83) ในขณะที่กลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 1.94, S.D. = 0.94) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมเกือบทุกองค์ประกอบ ยกเว้นค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาที่มีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาของทุกกลุ่มระดับการศึกษา มีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ยด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวมค่อนข้างมาก สรุปผลได้ดังตาราง 4-9

ตาราง 4-9 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
R1	2.20	0.7	11	2.19	0.74	24	2.05	0.93	63
R2	2.92	0.8	10	2.93	0.56	22	2.93	0.79	41
R3	2.69	1.11	13	1.83	0.76	24	1.60	1.30	58
R	2.37	0.83	13	2.15	0.69	25	1.94	0.94	63

4.2.1.6 ความเห็นจากที่ประชุมกลุ่มต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน

ที่ประชุมกลุ่มให้ความเห็นฯ ตามองค์ประกอบย่อยในเรื่องการเป็นตัวแทนของประชาชนสรุปได้ดังนี้

ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา ผู้เข้าร่วมประชุมทุกสาขาอาชีพและทุกภูมิภาค เห็นว่าการเป็นตัวแทนของประชาชนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่มีความหลากหลายเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มาจากข้าราชการทหารเป็นส่วนใหญ่ที่เห็นได้ชัดคือ สัดส่วนผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาส ที่มีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นตัวแทน โดยที่ประชาชนไม่มีสิทธิเลือก อย่างไรก็ตามบางส่วนเห็นว่าข้อจำกัดด้านความหลากหลายดังกล่าวเกิดขึ้นจากความจำเป็นของสถานการณ์ในขณะนั้น และแม้จะมีที่มาไม่หลากหลาย แต่ก็มี ความชำนาญในงานที่ตนเองมีประสบการณ์มาก่อนแล้ว

ระบบและกลไกการบริหารจัดการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อสร้างความเสมอภาคความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภานั้น ในแง่ของการจัดการให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานนั้น เห็นว่าหน่วยงานรองรับคือ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทำหน้าที่ได้ดี มีการประสานงานที่ดี ไม่มีอุปสรรคในการทำงานร่วมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง แต่ในแง่การเป็นเวทีที่ให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และแสดงความห่วงกังวลของประชาชนนั้น มีปัญหาด้านประสิทธิภาพการทำงานเป็นอิสระซึ่งทำไม่ได้เท่าที่ควร ทั้งนี้ ในส่วนของการปกป้องจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารในการแสดงความคิดเห็น การอภิปรายและลงมติ ส่วนใหญ่เห็นเป็นไปในทางเดียวกันว่าถูกรอบงำจากฝ่ายบริหาร

ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา แม้จะเห็นว่าผู้แต่งตั้งอาจเน้นบุคคลที่เข้ามาทำงานได้เลย แต่ส่วนใหญ่จะไม่ทราบและต้องการทราบที่มาว่ามีกระบวนการอย่างไร

4.2.1.7 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน

ความหลากหลายของสมาชิกนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันการมีที่มาจาก การแต่งตั้งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำให้ความหลากหลายน้อยมาก โดยเฉพาะสัดส่วนของสตรี และผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากความจำเป็นจึงทำให้เกิดสถานะเช่นนี้ อย่างไรก็ตาม ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าแม้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมิได้ถูกแต่งตั้งโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ แต่ก็เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ จริง เพราะไม่มีตัวแปรด้านความเป็นพรรคการเมือง มีความเป็นมืออาชีพ และไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกัน

ระบบและกลไกการบริหารจัดการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อสร้างความเสมอภาคความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภานั้น ผู้ทรงคุณวุฒิบางส่วนเห็นว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่บริหารจัดการสภาพแวดล้อมการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติดำเนินการได้ดี เป็นปัจจัยทางบวกที่ทำให้การทำงานร่วมกันราบรื่น ทั้งนี้ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่คิดว่าตนเองเป็นนักการเมือง แต่เป็นกลไกต้องทำงานร่วมกันเป็นความร่วมมือกันในการทำงานระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติและรัฐบาล ทำให้มีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานไม่จะเน้นการอภิปราย พิจารณาเรื่องความมั่นคงของรัฐบาล และความสะดวกรวดของการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เป็นหลัก แม้ในการทำงานฝ่ายบริหารจะไม่ได้ควบคุมการแสดงความคิดเห็น แต่สมาชิกเองก็เลือกที่จะควบคุมตนเองไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง เน้นการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล

ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภานั้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันว่าไม่สามารถตรวจสอบกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้

4.2.1.8 ข้อเสนอแนะ ต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน

แม้ทั้งที่ประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิจะเห็นตรงกันว่าไม่ควรที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจนต้องการตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้นอีกในอนาคต แต่ทั้งสองกลุ่มก็ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่กระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกสภานิติบัญญัติไว้ดังนี้

- การได้มาซึ่งสมาชิกควรมีการปรับปรุงกติกาการคัดเลือกให้หลากหลาย โดยเฉพาะการให้มีฝ่ายที่เห็นต่างเข้าร่วมด้วย
- ควรมีการกระจายคนที่ทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับวงงานด้านต่าง ๆ
- ให้มีกระบวนการซึ่งได้มาซึ่งสมาชิกเพศหญิงมากขึ้น โดยมีสัดส่วนเพศหญิงอย่างน้อยร้อยละ 20
- ควรจัดระบบอย่างเป็นทางการว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีตัวแทนกลุ่มใดบ้าง อาทิ กลุ่มทหาร กลุ่มข้าราชการ ข้าราชการพลเรือน นักธุรกิจ เป็นต้น

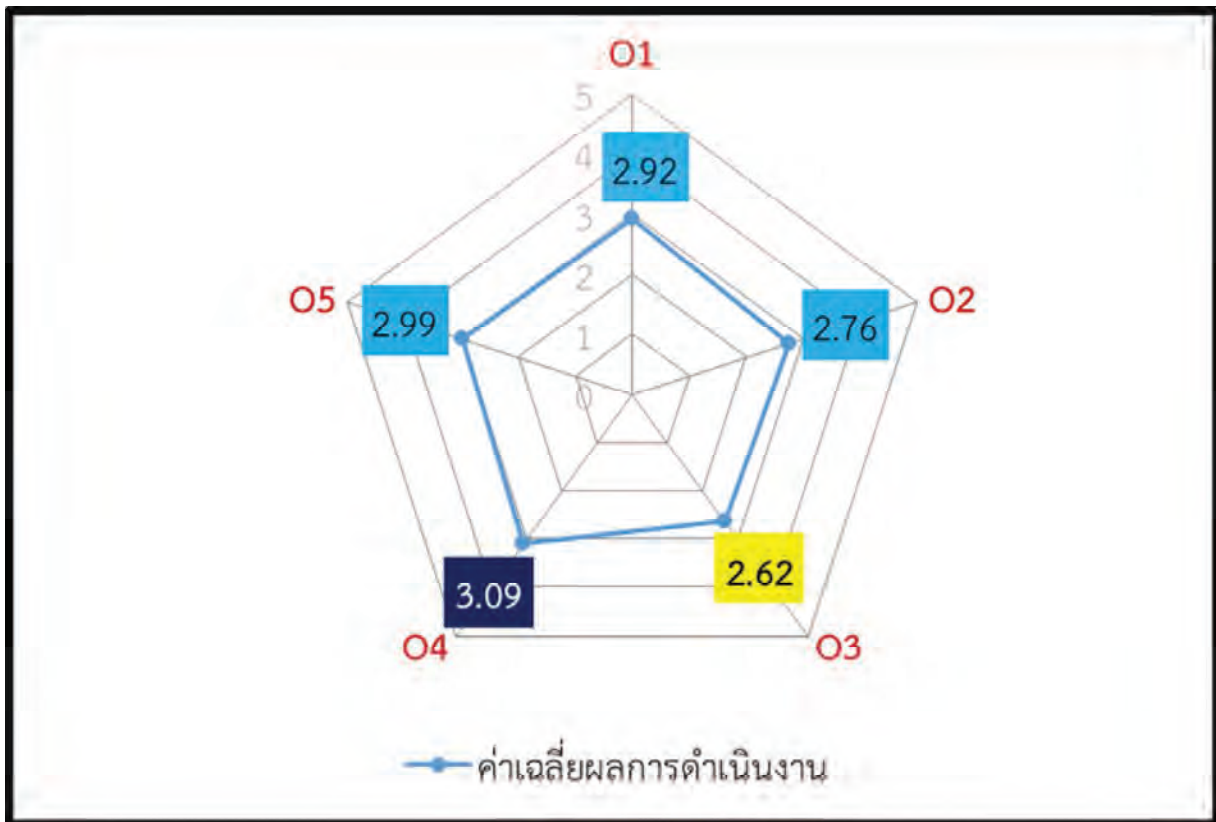
- ควรมีโอกาสการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ประชาชนสามารถติดตามงานรัฐสภาได้
- การดำเนินงานต้องเข้าถึงประชาชน ชาวบ้านต้องมีส่วนร่วม ต้องให้ข้อมูล การลงพื้นที่ และมีการตอบกลับข้อมูลที่ส่งให้อย่างเป็นระบบ

4.2.2 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

4.2.2.1 ผลการประเมินสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติในภาพรวม

ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ ในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.69, S.D. = 0.93) โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า **ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.39, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.13, S.D. = 0.98) กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.93, S.D. = 1.01) ด้านกรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมาธิการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.92, S.D. = 0.86) และ **ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.72, S.D. = 1.00) สรุปได้ดังภาพ 4-7

ภาพ 4-7 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติในรายองค์ประกอบย่อย

- โดยที่ L1 คือ กรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการ
 L2 คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย
 L3 คือ คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา
 L4 คือ ชัดความสามารถของกรรมการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ
 L5 คือ กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย

4.2.2.2 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ ในกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.90, S.D. = 1.09) ในขณะที่ กลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.36, S.D. = 0.71) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านกรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณา ร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการ ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของ รัฐสภา ค่าเฉลี่ยด้านขีดความสามารถของกรรมการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และค่าเฉลี่ย ด้านกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย ของกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และ กลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสี่ด้านนี้ในภาพรวม และ ค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียของกลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) กลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-10

ตาราง 4-10 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ (เชียงราย)			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี)			ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร)			ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
L1	2.94	1.15	14	3.15	0.81	19	3.15	0.79	21	2.33	0.7	15	2.88	0.69	20
L2	3.42	0.79	13	2.47	1.25	19	2.75	0.95	20	2.64	0.8	18	2.50	0.9	17
L3	3.24	1.13	15	3.15	0.94	18	3.44	0.91	21	2.75	0.99	19	3.07	0.93	19
L4	3.50	0.76	14	3.40	0.88	20	3.52	0.6	21	3.18	0.81	17	3.36	0.9	22
L5	3.13	1.21	12	3.14	1.00	18	3.16	0.65	19	2.50	0.78	15	2.72	1.27	18
L	2.90	1.09	16	2.82	1.05	21	2.86	0.97	23	2.36	0.71	20	2.55	0.79	23

4.2.2.3 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกข้อมูลตามกลุ่มอาชีพ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ ในกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กร อิสระ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.87, S.D. = 0.79) ในขณะที่ กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.54, S.D. = 1.03) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ย ของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ ส่วนค่าเฉลี่ยของ กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุก องค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านกรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณา ร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการธิการ ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา และค่าเฉลี่ยด้านขีดความสามารถของกรรมการธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ และ กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสามด้านนี้ในภาพรวม และ ค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และค่าเฉลี่ยด้านกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมายของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-11

ตาราง 4-11 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
L1	3.00	0.88	20	2.90	0.90	31	2.89	0.83	38
L2	2.86	1.11	18	2.98	0.68	30	2.45	1.10	39
L3	3.19	1.02	19	3.11	0.87	32	3.12	1.07	41
L4	3.47	0.70	19	3.37	0.67	30	3.38	0.91	45
L5	3.05	1.03	19	3.04	0.97	26	2.80	1.04	37
L	2.76	0.86	22	2.87	0.79	32	2.54	1.03	49

4.2.2.4 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกข้อมูลตามกลุ่มอายุ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอายุ พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ ในกลุ่มอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 0.96) ในขณะที่ กลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.55, S.D. = 0.97)

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านกรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณา ร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการธิการ และค่าเฉลี่ยด้านกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย ของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา และค่าเฉลี่ยด้านขีดความสามารถของกรรมการธิการในการทำหน้าที่

ด้านนิติบัญญัติ ของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ย**ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย** ของกลุ่มอายุ 51-60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังปรากฏในตาราง 4-12

ตาราง 4-12 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 51 ปี			51-60 ปี			มากกว่า 60 ปี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้
L1	2.90	0.90	22	3.04	0.81	34	2.81	0.88	33
L2	2.90	0.79	24	2.45	1.03	32	2.85	1.07	31
L3	2.91	1.05	25	3.25	0.97	34	3.19	0.94	33
L4	3.32	0.72	22	3.39	0.90	36	3.44	0.73	36
L5	2.83	0.94	18	3.02	1.02	33	2.90	1.06	31
L	2.55	0.97	28	2.76	0.96	37	2.73	0.88	38

4.2.2.5 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกข้อมูลตามกลุ่มระดับการศึกษา

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า **ผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ ในกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.79, S.D. = 0.73) ในขณะที่ กลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.65, S.D. = 1.03)

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ย**ด้านกรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณา** ร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการ ค่าเฉลี่ย**ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย** ค่าเฉลี่ย**ด้านคุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา** และค่าเฉลี่ย**ด้านกรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย** ของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ย**ด้านขีดความสามารถของกรรมการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ** ของกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-13

ตาราง 4-13 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
L1	2.88	0.66	13	2.84	0.85	22	2.96	0.91	54
L2	2.46	1.05	12	2.59	0.94	23	2.84	1.01	52
L3	2.97	1.07	10	3.03	0.79	22	3.20	1.04	60
L4	3.46	0.78	13	3.25	0.79	24	3.44	0.80	57
L5	2.65	0.99	13	2.88	0.74	21	3.03	1.11	48
L	2.71	0.72	13	2.79	0.73	25	2.65	1.03	65

4.2.2.6 ความเห็นจากที่ประชุมกลุ่มต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

กรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณา ร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการธิการ เห็นว่าแม้จะมีความสามารถแต่เป็นการทำงานร่วมกับฝ่ายรัฐบาลอย่างใกล้ชิดทำให้การพิจารณาอาจไม่กว้างขวางพอ

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย มีอยู่บ้างแต่ส่วนใหญ่ประชาชนจะไม่มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมแต่เฉพาะการให้ข้อมูลทางเดียว

คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นว่าส่วนใหญ่มีความเหมาะสม แต่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการทำงานของรัฐมากกว่าภาคประชาชน แต่ก็มีกฎหมายบางฉบับที่ก่อประโยชน์แก่ประชาชนโดยรวม

ขีดความสามารถของกรรมการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ เห็นว่ามีความสามารถเพราะเป็นผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้ว แต่อาจมีข้อถ้อยคำในการนำเข้าข้อคิดเห็นและความต้องการของประชาชนที่ไม่หลากหลายนัก

กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย เห็นว่าสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบจำนวนกับระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการ แต่ก็มีกฎหมายหลายฉบับที่ยังไม่สามารถตราขึ้นได้แม้จะมีความจำเป็น

4.2.2.7 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

กรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณา ร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการนั้น เห็นว่าเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพราะเป็นการประสานงานกันระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติกับรัฐบาล

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย เห็นว่ามีได้มีการปิดกั้น อย่่างไรก็ดี ในส่วนของการเสนอกฎหมายโดยประชาชน ยังทำได้น้อยมาก

คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นว่า มีความเด่น ทั้งในด้านเนื้อหาและปริมาณ เนื่องจากในการทำหน้าที่ของสภาลักษณะเช่นนี้มาจากปัจจัยหลักสองปัจจัย คือ รัฐธรรมนูญ และนโยบายการปฏิรูป เป็นตัวกำกับและปัจจัยรบกวนทางการเมืองก็จะไม่เข้ามา มาก ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน

ขีดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ เห็นว่ามีความชำนาญในเรื่องที่พิจารณาเป็นอย่างดีเพราะมาจากหน่วยงานที่ดำเนินงานเฉพาะด้านอยู่แล้ว

กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมายเห็นว่าทำได้เป็นอย่างดี สามารถตรากฎหมายที่ในสภาวะปกติอาจต้องใช้เวลามาก แต่ในส่วนของงบประมาณนั้นส่วนใหญ่ไม่ทราบและไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้

4.2.2.8 ข้อเสนอแนะด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

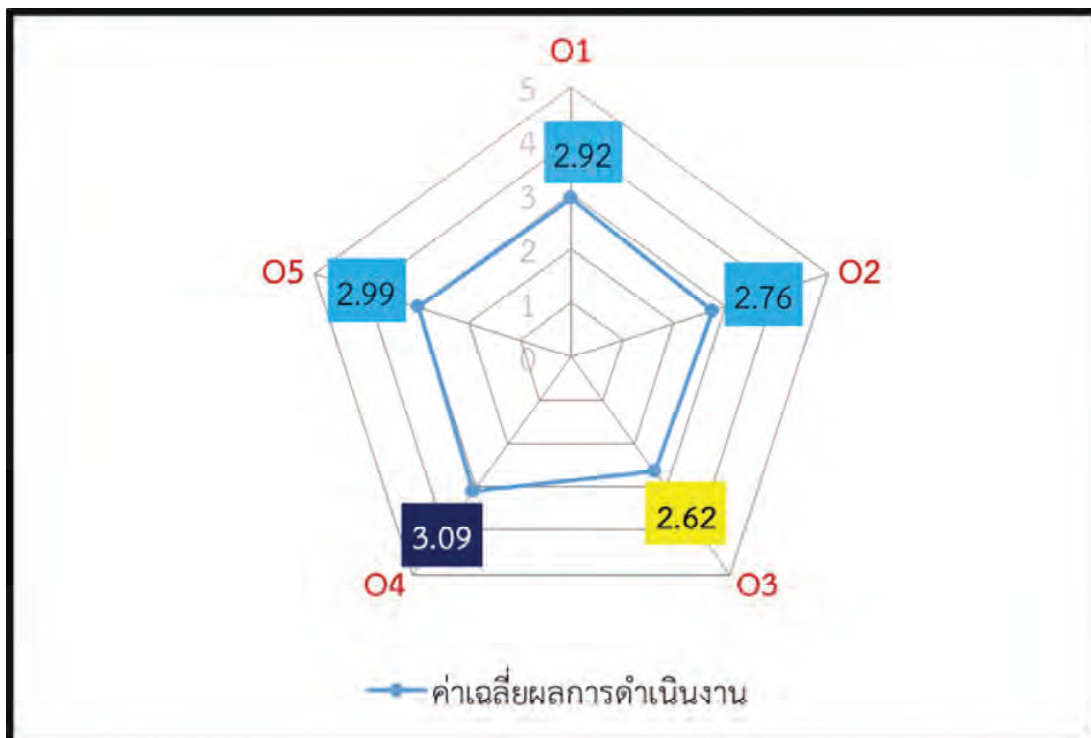
- ในการพิจารณากฎหมายควรกำหนดกรอบเวลาให้ชัดเจน เพื่อให้การพิจารณาสำเร็จ
- ควรชี้แจงให้ประชาชนทราบว่าเรื่องใดถูกพิจารณา เหตุใดจึงพิจารณาช้าหรือเร็ว เรื่องที่พิจารณาผ่านหรือไม่ผ่านเพราะเหตุใด
- ควรมีแผนจัดลำดับความสำคัญของกฎหมายให้ชัดเจน
- ควรมีการรับฟังความคิดเห็นให้รอบด้านมากขึ้น
- ควรจัดระบบรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- ควรให้โอกาสประชาชนสามารถเสนอกฎหมายได้ดีขึ้น
- ควรดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด
- สภานิติบัญญัติแห่งชาติควรเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินการทางนิติบัญญัติ โดยเฉพาะข้อมูลด้านงบประมาณในการดำเนินการ

4.2.3 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

4.2.3.1 ผลการประเมินสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารภาพรวม

ผลการประเมินสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ในภาพรวม พบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.53, S.D. = 0.91) โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่าด้านความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.09, S.D. = 1.23) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.99, S.D. = 0.70) ด้านระบบการได้มาข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.92, S.D. = 0.87) ด้านระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 1.01) และด้านกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.62, S.D. = 1.05) สรุปได้ดังภาพ 4-8

ภาพ 4-8 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารในรายองค์ประกอบย่อย

- โดยที่ O1 คือ ระบบการได้มาซึ่งข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร
 O2 คือ ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี
 O3 คือ กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ
 O4 คือ ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร
 O5 คือ ปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา

4.2.3.2 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารจำแนกข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่าผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ในกลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.92, S.D. = 0.83) ในขณะที่กลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.23, S.D. = 0.70) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าค่าเฉลี่ยด้านระบบการได้มาข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารของทุกกลุ่ม ยกเว้น กลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปีของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กระอิสระของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) และกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร และค่าเฉลี่ยด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) กลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-13

ตาราง 4-13 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ (เชียงราย)			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี)			ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร)			ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
O1	2.83	1.20	12	2.82	0.9	18	3.3	0.8	16	2.82	0.68	12	2.79	0.75	15
O2	2.46	1.22	13	2.58	1.18	18	3.05	0.78	20	3.14	0.93	14	2.5	0.84	16
O3	2.43	1.28	15	2.55	1.28	20	2.98	0.81	21	2.37	0.97	19	2.69	0.91	21
O4	3.17	1.53	12	2.89	1.37	19	3.5	0.86	22	2.95	1.22	19	2.91	1.27	22
O5	3.1	0.81	10	2.87	0.82	17	3.27	0.60	19	2.77	0.69	13	2.89	0.55	14
O	2.51	1.12	15	2.66	0.92	20	2.92	0.83	22	2.23	0.7	20	2.31	0.89	22

4.2.3.3 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกข้อมูลตามกลุ่มอาชีพ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ผลการดำเนินงานของ **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ในกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.66, S.D. = 0.95) ในขณะที่กลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ และ กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.50, S.D. = 0.86 และ ค่าเฉลี่ย = 2.50, S.D. = 0.93 ตามลำดับ) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมืองสูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบด้านระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปีที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภาที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวม

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าค่าเฉลี่ย**ด้านระบบการได้มาข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร**ของกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย**ด้านระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี**ของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย**ด้านกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ** และค่าเฉลี่ย**ด้านความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร** ของกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ย**ด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา**ของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-14

ตาราง 4-14 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
O1	3.10	0.74	16	2.77	1.03	25	2.95	0.81	32
O2	2.66	1.00	19	2.82	1.07	30	2.77	0.98	32
O3	2.74	0.92	21	2.45	1.00	31	2.68	1.15	44
O4	3.16	1.26	19	2.83	1.15	30	3.22	1.28	45
O5	3.08	0.78	16	3.02	0.67	21	2.94	0.70	36
O	2.66	0.95	21	2.50	0.86	31	2.50	0.93	47

4.2.3.4 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกข้อมูลตามกลุ่มอายุ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอายุ พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ในกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี และกลุ่มอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.54, S.D. = 0.89) ในขณะที่กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.52, S.D. = 0.96) ซึ่งทุกกลุ่มช่วงอายุมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านระบบการได้มาข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารของกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปีของกลุ่มอายุ 51-60 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร กลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี และกลุ่มอายุ 51-60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ยด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-15

ตาราง 4-15 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 51 ปี			51-60 ปี			มากกว่า 60 ปี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
O1	2.99	0.75	17	3.08	0.79	28	2.72	1.00	28
O2	2.91	1.20	22	2.73	0.90	30	2.67	0.98	29
O3	2.6	1.13	25	2.63	1.1	36	2.63	0.98	35
O4	3.08	1.21	24	2.89	1.17	36	3.29	1.31	34
O5	3.02	0.76	19	3.08	0.69	28	2.88	0.69	26
O	2.54	0.89	26	2.54	0.89	37	2.52	0.96	36

4.2.3.5 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกข้อมูลตามกลุ่มระดับการศึกษา

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ในกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.86, S.D. = 0.70) ในขณะที่ กลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.19, S.D. = 0.97) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมทุกองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านระบบการได้มาข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และค่าเฉลี่ยด้านกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี ค่าเฉลี่ยด้านความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร และค่าเฉลี่ยด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-16

ตาราง 4-16 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
O1	2.41	1.14	11	3.25	0.62	21	2.89	0.85	41
O2	2.27	1.15	11	3.00	0.72	21	2.77	1.06	49
O3	2.29	1.12	12	2.87	0.79	23	2.59	1.12	61
O4	2.77	1.17	13	3.17	0.83	23	3.12	1.38	58
O5	2.75	0.84	10	3.05	0.52	20	3.02	0.75	43
O	2.19	0.97	13	2.86	0.70	24	2.48	0.94	62

4.2.3.6 ความเห็นจากที่ประชุมกลุ่มต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ความคิดเห็นในภาพรวมด้านการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มในทุกกลุ่มภูมิภาค เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่าการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย การตรวจสอบโดยกลไกกรรมการในการตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้น้อย หรือไม่มีเลย เนื่องจากสมาชิกสภานิติบัญญัติถูกแต่งตั้งมาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นคนกลุ่มเดียวกัน มีความคิดเห็นที่เหมือนกัน แต่งตั้งเข้ามาในสถานการณ์พิเศษ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่มีความหลากหลายในความรู้และประสบการณ์ ที่สำคัญมาจากข้าราชการประจำ และมีตำแหน่งสำคัญด้วย ซึ่งไม่ต้องการให้เกิดความขัดแย้งกับฝ่ายบริหาร นอกจากนี้วัฒนธรรมการทำงานแบบระบบราชการ ที่ไม่ชอบการคัดค้านความคิดเห็นที่ต่างแม้มีเหตุผล

สำหรับการให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาชี้แจงให้ข้อมูลเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานสามารถเข้ามาชี้แจงได้ไม่มีการแทรกแซง ในขณะที่ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มบางจังหวัดให้ข้อมูลว่าเมื่อเข้ามาชี้แจงมีความกดดันให้ทำในสิ่งที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต้องการ อย่างไรก็ตามมีการให้เกียรติผู้มาชี้แจงระบบของการเข้าไปชี้แจงเหมาะสมเป็นระบบงานประจำอยู่แล้ว แต่ผู้เข้ามาชี้แจงพบปัญหาการรอคอยนานกว่าจะได้เข้าชี้แจง

ในเรื่องขั้นตอนการพิจารณาและการตรวจสอบงบประมาณประจำปี สามารถทำได้ไม่มาก ทำตามกระบวนการและระบบที่มีอยู่ รวมทั้งไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลในส่วนนี้

การกลั่นกรองและการตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิผลมีอำนาจครอบงำ

ระบบการตรวจสอบการทำหน้าที่ประธานรัฐสภานั้น เห็นว่าไม่มี ทั้งนี้ ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจากฝ่ายบริหารนั้น เห็นว่ากระบวนการในการดำเนินงานมีความเป็นอิสระและเป็นระบบ แต่มีการกำหนดทิศทางการทำงานตามแนวทางของรัฐบาล อันก่อให้เกิดความไม่เป็นอิสระ

ในส่วนปัจจัยสนับสนุนประเด็นที่ผู้เข้าร่วมประชุมสภาภาพให้ความสนใจมากคือ ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษาประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในอัตราส่วน 1:5 นั้น มีจำนวนมากเกินไปกับขอบเขตงานที่ดำเนินการจริง บุคคลเหล่านี้เชื่อว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ใกล้ชิด และเครือญาติ มีคุณสมบัติไม่เหมาะสม สำหรับปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ เช่น งานวิจัยและงานวิชาการมีอยู่มาก มีระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ แต่ไม่ตอบโจทย์ที่ต้องการ ไม่สามารถนำมาใช้ได้จริง ในส่วนการทำงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการมีคณะผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ที่ให้ความเห็นได้ทันที ในการอภิปราย มีจำนวนมากแต่ก็ยังเห็นว่าไม่เพียงพอโดยเฉพาะการอภิปรายที่เกี่ยวกับด้านแรงงาน พาณิชยและอุตสาหกรรม

4.2.3.7 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ความคิดเห็นในภาพรวมด้านการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการตรวจสอบโดยกลไกของกรรมาธิการในการตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้น้อย เพราะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติถูกแต่งตั้งมาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ ยึดติดกรอบวัฒนธรรมระบบราชการ ไม่ชอบการมีส่วนร่วม ไม่ชอบรับฟังความคิดเห็น ไม่ชอบการคัดค้านแม้จะมีเหตุผล เป็นสภาแบบไม่มีฝ่ายค้าน นอกจากนั้นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่มีความหลากหลาย ไม่ได้เป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหมด แต่ได้นำคนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ข้าราชการซึ่งอยู่ในฝ่ายบริหารศาลเข้ามาเป็นกรรมาธิการในการทำกฎหมาย ทำให้เกิดการปกป้องงานของตนเอง ขาดการตรวจสอบจากประชาชน อย่างไรก็ตามผู้ทรงคุณวุฒิบางส่วนมองการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นแบบมืออาชีพมุ่งการจัดการและเชิงวิชาการมากกว่าเชิงการเมือง เห็นเป้าปฏิรูป ทำเพื่อประชาชน

ในด้านระบบและขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี ผู้ทรงคุณวุฒิส่งส่วนใหญ่เห็นว่ามีการตรวจสอบบ้างแต่ไม่ได้มีความเข้มข้นนัก โดยฝ่ายบริหารสามารถกำหนดให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้

กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระนั้น ไม่เข้มงวดเรื่องความโปร่งใส แต่เข้มงวดเพื่อเลือกคนไปในทิศทางที่ฝ่ายบริหารต้องการ

ประเด็นที่มีการให้ความคิดเห็นกันอย่างมาก คือ ความพอเพียง คุณสมบัติของ ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนใหญ่เห็นว่า มีจำนวนมากเกินกว่าภาระหน้าที่ที่ผู้รับผิดชอบจริงของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในด้านความเหมาะสม ต้องดูเป็นราย ๆ ไป ส่วนใหญ่จะแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวจากคนใกล้ชิดและญาติ เพราะพิจารณาว่าคนใกล้ชิดและญาติสามารถทำงานร่วมกันได้ดี สะดวก รวดเร็ว คล่องตัว และต่อเนื่อง

ด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนใหญ่เห็นว่า มีระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีพร้อม มีข้อมูลและงานวิจัยที่ดีจำนวนมาก แต่ยังไม่ตอบโจทย์สมาชิก เท่าที่ควร และสมาชิกไม่ได้ให้ความสำคัญ ส่วนสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ ทำงานสนับสนุนคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ดี แต่ไม่สามารถให้ความเห็นได้ทุกเรื่อง

4.2.3.8 ข้อเสนอแนะด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

- เพื่อให้งานด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ควรเปลี่ยนที่มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ควรถูกตั้งมาจากฝ่ายบริหารเพื่อให้สามารถคานอำนาจกันได้ ต้องมีความหลากหลายในความรู้และประสบการณ์ มาจากกลุ่มผลประโยชน์ทุกกลุ่ม ในกรณีข้าราชการไม่ควรเลือกจากข้าราชการประจำ เพราะจะเกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เนื่องจากต้องรักษาตำแหน่ง ต้องการได้รับการเลื่อนขั้น ต้องปกป้องงานของตนเอง และไม่สามารถอุทิศเวลาทำงานในสภาได้เต็มศักยภาพ

- ควรมีการเผยแพร่ ถ่ายทอดสด การทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อมีการประชุมสภาในวาระที่สำคัญให้ประชาชนได้รับทราบ และเป็นการกระตุ้นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติแต่ละท่านให้ทำงานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ เพราะถูกจับตามองจากประชาชน นอกจากนั้น ควรสรุปประชุม ทั้งในระดับสภาและกรรมาธิการ โดยมีสาระที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย แฉลงหลังการประชุมทุกครั้งผ่านสื่อให้ประชาชนได้รับทราบ

- การเรียกบุคคลและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาชี้แจง ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้บุคคลระดับที่ตัดสินใจได้ มีความรู้ความเข้าใจจริงในเรื่องที่จะมาชี้แจง และได้รับความร่วมมืออย่างดี ควรเรียกผ่านรัฐมนตรีที่กำกับดูแล นอกจากนั้นการจัดลำดับเวลาที่ถูกต้องเหมาะสมยังจำเป็น ผู้เข้ามาชี้แจงจะได้ไม่ต้องรอเสียเวลานาน

- ในการตรวจสอบการทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ควรมีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุก 3 เดือน หรือทุก 6 เดือน เป็นต้น ให้สมาชิกประเมินการทำหน้าที่ของประธานสภา และในการนี้ควรมีการกำหนดวินัยนักการเมืองด้วย

- ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น ควรลดจำนวนลงเพราะทำงานเฉพาะในส่วนกลาง อัตราค่าจ้างของบุคคลดังกล่าวต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติจริง สำหรับบุคคลที่เหมาะสมในการเลือกเพื่อรับตำแหน่งดังกล่าว ทางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรทำบัญชีรายชื่อบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เช่นเดียวกับกระทรวงการคลัง

กำหนดรายชื่อบุคคลผู้ควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ ให้สมาชิกรัฐสภาเลือกจากบัญชีรายชื่อดังกล่าว

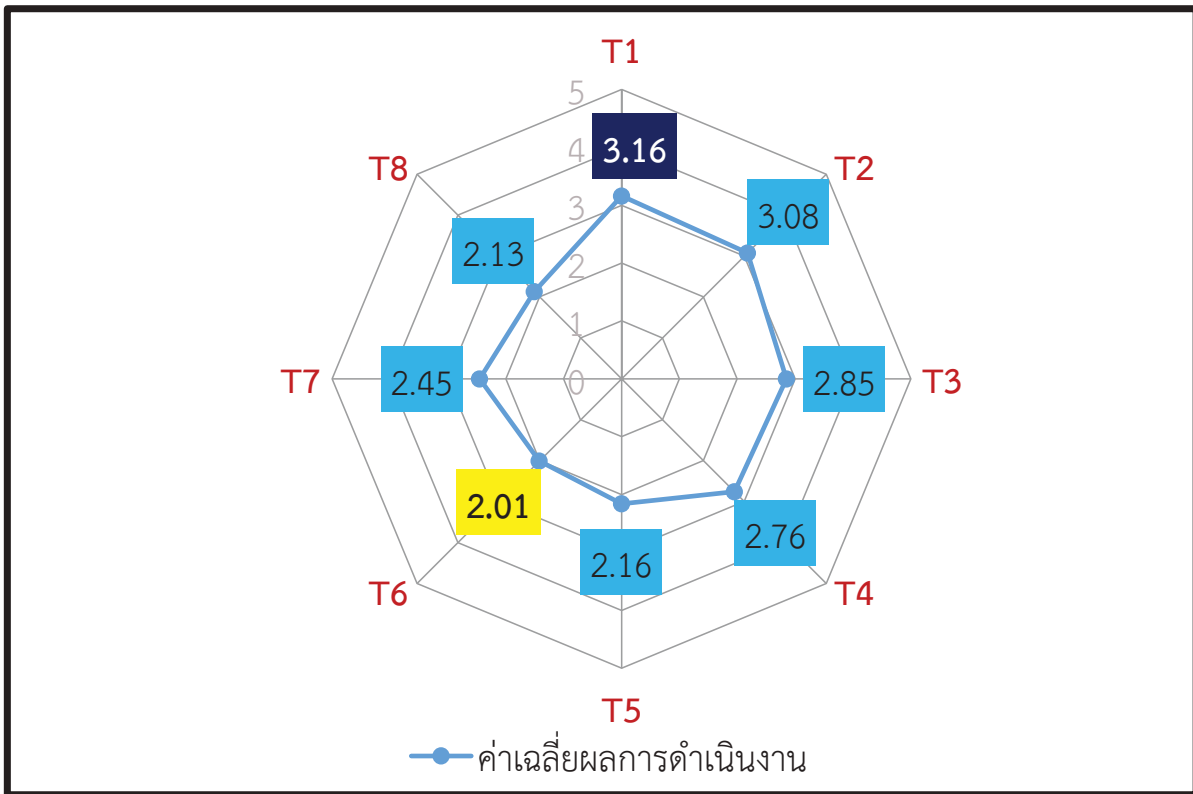
- ในอีกแนวทางคือ นำงบประมาณทั้งหมดในการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวมาตั้งที่มิจัย นำผู้มีความรู้ความสามารถทำงานในส่วนกลาง และแยกตามความสามารถ กำหนดโจทย์ให้ทำ ลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละเรื่อง (กรณีการ) อาทิ ศึกษาเรื่องของแต่ละประเทศ เป็นต้น

4.2.4 พลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้

4.2.4.1 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภาในภาพรวม

ผลการประเมินสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้
ในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.51, S.D. = 0.93) โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า **ด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.16, S.D. = 1.05) รองลงมา คือด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.08, S.D. = 1.17) ด้านการมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.85, S.D. = 0.95) ด้านรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 1.00) ด้านความโปร่งใสและปลอดภัยจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.45, S.D. = 1.31) ด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมการโดยตรง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.16, S.D. = 1.20) ด้านการดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.13, S.D. = 1.24) และ **ด้านโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.01, S.D. = 1.14) สรุปได้ดังภาพ 4-9

ภาพ 4-9 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ในรายองค์ประกอบย่อย

- โดยที่ T1 คือ การเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ
 T2 คือ การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา
 T3 คือ การมีช่องทาง ความถี่ และความครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมการธิการ
 T4 คือ รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมการธิการ
 T5 คือ โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมการธิการโดยตรง
 T6 คือ โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย
 T7 คือ ความโปร่งใสและปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ
 T8 คือ การดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา

4.2.4.2 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ในกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.78, S.D. = 0.70) ในขณะที่ กลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.11, S.D. = 0.74) และ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ สูงกว่าค่าเฉลี่ย

ในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของ รัฐสภาและคณะกรรมการตีสื่อและสาธารณะ, ค่าเฉลี่ยด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและ นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา, ค่าเฉลี่ยด้านการมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมการ, ค่าเฉลี่ย ด้านรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมการ และค่าเฉลี่ย ด้านความโปร่งใสและปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ ของกลุ่มเวที ภาคเหนือ (เชียงราย) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งห้าด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทน และกรรมการโดยตรง และ ค่าเฉลี่ยด้านการดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา ของกลุ่มเวที ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ ในภาพรวม และค่าเฉลี่ยด้านโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไข กฎหมายของกลุ่มเวทีภาคกลาง(กรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-17

ตาราง 4-17 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ จำแนกผู้ประเมินตาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ (เชียงราย)			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี)			ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร)			ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
T1	3.69	1.08	16	2.90	1.17	20	3.17	1.03	23	3.40	0.88	20	2.77	0.92	22
T2	3.60	1.18	15	2.75	1.21	20	3.09	1.08	23	3.60	0.82	20	2.52	1.21	21
T3	3.17	0.79	12	2.67	1.07	18	3.05	1.10	22	3.20	0.63	18	2.21	0.67	17
T4	3.13	0.80	12	2.55	1.16	21	2.95	1.09	22	3.15	0.70	17	2.18	0.80	19
T5	2.95	1.27	13	2.23	1.20	20	2.10	1.23	23	2.24	0.93	15	1.54	1.04	18
T6	2.26	1.19	13	2.04	1.29	17	2.30	1.27	23	1.81	1.06	18	1.65	0.81	19
T7	3.00	1.30	14	2.00	1.41	17	2.76	1.41	21	2.80	1.14	10	1.95	0.97	21
T8	2.67	1.54	15	2.26	1.24	19	1.95	1.25	22	2.21	1.03	19	1.7	1.08	20
T	2.75	1.07	16	2.34	1.10	21	2.66	0.92	23	2.78	0.70	20	2.11	0.74	23

4.2.4.3 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ในกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 0.87) ในขณะที่กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.39, S.D. = 0.92) และ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา, ค่าเฉลี่ยด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง, ค่าเฉลี่ยด้านโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย, ค่าเฉลี่ยด้านความโปร่งใสและปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ และค่าเฉลี่ยด้านการดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา ของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งห้าด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ และค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมาธิการ ของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง และกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ยด้านการมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-18

ตาราง 4-18 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
3.53	T1	3.05	1.32	21	0.88	32	2.96	0.97	48
3.31	T2	3.10	1.21	20	1.06	32	2.91	1.21	47
2.98	T3	2.61	0.94	17	0.99	30	2.86	0.93	40
2.90	T4	2.56	0.97	18	0.83	30	2.74	1.13	43
2.26	T5	2.55	1.22	17	1.18	29	1.95	1.17	43
2.10	T6	2.07	0.92	15	1.08	31	1.93	1.26	44
2.56	T7	2.53	1.50	19	1.15	27	2.32	1.33	37
2.23	T8	2.35	1.31	20	1.23	31	1.95	1.22	44
2.76	T	2.41	1.00	22	0.87	32	2.39	0.92	49

4.2.4.4 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มอายุ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอายุ พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ในกลุ่มอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.62, S.D. = 0.82) ในขณะที่ กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.40, S.D. = 1.04)

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ, ค่าเฉลี่ยด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา, ค่าเฉลี่ยด้านการมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมการ, ค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมการ และค่าเฉลี่ยด้านโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย ของกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งห้าด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมการโดยตรง และค่าเฉลี่ย

ด้านความโปร่งใสและปลอดภัยจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ ของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม และ ค่าเฉลี่ยด้านการดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา ของกลุ่มอายุต่ำกว่า 51 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ ดังตาราง 4-18

ตาราง 4-18 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 51 ปี			51-60 ปี			มากกว่า 60 ปี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
T1	3.18	0.90	28	3.25	1.00	36	3.05	1.20	37
T2	3.11	1.29	28	3.08	1.00	36	3.06	1.26	35
T3	2.89	1.05	25	3.03	0.75	30	2.66	1.03	32
T4	2.94	1.11	25	2.81	0.90	34	2.56	1.02	32
T5	2.02	1.14	22	2.23	0.98	34	2.20	1.43	33
T6	2.12	1.01	23	2.16	1.06	33	1.79	1.29	34
T7	2.30	1.22	20	2.48	1.28	33	2.50	1.43	30
T8	2.04	1.22	27	2.21	1.05	33	2.11	1.43	35
T	2.52	0.93	28	2.62	0.82	37	2.40	1.04	38

4.2.4.5 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา จำแนกตามระดับการศึกษา

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ในกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.56, S.D. = 0.80) ในขณะที่ กลุ่มระดับ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.15, S.D. = 0.85)

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและ นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา, ค่าเฉลี่ยด้านการมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ, ค่าเฉลี่ย

ด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับผู้แทนและ
 กรรมการโดยตรง, ค่าเฉลี่ยด้านโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนา
 และแก้ไขกฎหมาย, ค่าเฉลี่ยด้านความโปร่งใสและปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์
 ของธุรกิจ และค่าเฉลี่ยด้านการดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา ของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่า
 ปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งหมดด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุม
 ของรัฐสภาและคณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ และค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้
 ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมการ ของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มระดับ
 การศึกษาปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-19

ตาราง 4-19 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ จำแนกผู้ประเมินตาม
 กลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
T1	2.75	1.06	12	3.04	1.12	24	3.28	1.01	65
T2	2.62	1.19	13	3.22	1.09	23	3.13	1.18	63
T3	2.10	0.80	12	2.97	0.95	21	2.98	0.92	54
T4	2.29	0.86	12	2.67	1.00	23	2.89	1.02	56
T5	1.76	0.97	11	2.22	0.94	21	2.22	1.31	57
T6	1.36	0.99	12	2.21	0.81	21	2.08	1.24	57
T7	1.70	1.49	10	2.71	1.06	21	2.48	1.34	52
T8	1.64	1.12	11	2.29	0.91	24	2.15	1.36	60
T	2.15	0.85	13	2.56	0.80	25	2.56	0.99	65

4.2.4.6 ความเห็นจากที่ประชุมกลุ่มต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและ การเข้าถึงได้ของรัฐสภา

ความคิดเห็นในภาพรวมของผู้เข้าร่วมประชุมสภาภาคแพ ในทุกกลุ่มภูมิภาค เพศ
 อายุ การศึกษาและอาชีพ ส่วนใหญ่มีความเห็นตามองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและ
 คณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าเฉลี่ยความเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนี้

สูงกว่ากลุ่มอื่นในทุกภาค คือ 3.60 (ดูตาราง 4-13) โดยทั้งกลุ่มเวทีและกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการการได้มีการเปิดเผยผลการประชุมหรือผลการดำเนินงานต่อสื่อ สามารถค้นหาและติดตามผลการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการการจากรัฐสภาได้ แต่สื่อมักไม่เผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ต่อประชาชน โดยผลการประชุมของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพียงรายงานสรุปผลการประชุมเท่านั้น

ในประเด็นการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นว่าสื่อยังมีเสรีภาพจำกัดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารการทำงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พร้อมกันนั้นสื่อเองยังต้องนำเสนอข่าวด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองเป็นช่วงสถานการณ์พิเศษหรือไม่ปกติ

กรณีการมีช่องทาง ความถี่ การครอบคลุมและความเหมาะสมของข้อมูลในการเผยแพร่การดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะกรรมการ เห็นว่าช่องทางและการครอบคลุมในการเผยแพร่การดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการมีความเหมาะสมดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่องทางสื่อของรัฐสภา อาทิ เว็บไซต์ สื่อวิทยุและโทรทัศน์รัฐสภาทั้งผ่านทีวีและผ่านอินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก ซึ่งมีเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่โดยรอบ ทั้งนี้ จุดด้อยยังมีอยู่ คือ การสืบค้น ค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์รัฐสภายังมีความยุ่งยาก การจัดหมวดหมู่ในเว็บไซต์ซับซ้อน อีกทั้งวิธีการสื่อสารของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว

ในด้าน รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นว่า ยังมีความเหมาะสมสำหรับนักวิชาการ ข้าราชการ หรือกลุ่มผู้สนใจงานของรัฐสภา แต่สำหรับประชาชนส่วนใหญ่ เนื้อหาและการนำเสนอยังขาดความเกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ นอกจากนี้ ภาษาที่ใช้ในรายงานการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในรูปแบบต่าง ๆ เป็นภาษาราชการ ภาษาวิชาการ และมีคำเฉพาะสาขาวิชาชีพ อาทิ ด้านพาณิชย์ อุตสาหกรรม กฎหมาย เป็นต้น ซึ่งยากที่ประชาชนทั่วไปจะเข้าใจ และยังไม่มีการอำนวยความสะดวก หรือเอื้อประโยชน์ที่เหมาะสมต่อกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น และความบกพร่องทางการได้ยิน

การให้โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการโดยตรงนั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำ “โครงการ สนช. สัญจร” หรือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติพบประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้พบปะ และเสนอความคิดเห็นปัญหาหรือร้องทุกข์ ต่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการโดยตรง แต่ปรากฏว่ามีประชาชนเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น ที่มีโอกาสได้เข้าพบสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการโดยตรง

ส่วนโอกาสในการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย ส่วนใหญ่กระทำผ่านตัวแทนกลุ่มภาคประชาชน อาทิ ผู้แทนกลุ่มข่าวเป็นผู้แทนที่เข้าไปชี้แจงต่อ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณากฎหมายว่าด้วยข้าว เป็นต้น แต่นับว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องนี้ ยังมีน้อยมาก จะเห็นได้จากจำนวนกฎหมายเสนอโดยประชาชนมีเพียง 1 ฉบับเท่านั้น คือ พระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2562

ในเรื่องความโปร่งใสและปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ ของธุรกิจนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมให้ข้อสังเกตว่าสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติอาจไม่ปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและ กลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ เนื่องจากการได้มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและกระบวนการตรวจสอบ ขาดความโปร่งใสไม่ทราบกระบวนการและเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

และสุดท้าย การดึงดูดเยาวชนสนใจในงานของสถานะนิติบัญญัติแห่งชาตินั้น ผู้เข้าร่วม ประชุมกลุ่มไม่ทราบว่าสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติมีโครงการหรือกิจกรรมใดเพื่อดึงดูดให้เยาวชนหันมาสนใจ ในงานของสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ให้ข้อมูลว่าเยาวชนส่วนใหญ่ไม่รู้จักสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติ ว่าหน่วยงานอะไร มีอำนาจหน้าที่อะไร

4.2.4.7 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและ การเข้าถึงได้ของรัฐสภา

ตัวชี้วัดด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติและ คณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าสื่อทั่วไปมักไม่นำเสนอผลการประชุมของ สถานะนิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการต่อสาธารณะ

การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของ สถานะนิติบัญญัติแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นว่าสื่อยังมีเสรีภาพจำกัดและขาดความเป็น อิสระ

การมีช่องทาง การครอบคลุม และความเหมาะสมของข้อมูลในการเผยแพร่ การดำเนินงานของสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการ เห็นว่ามีความเหมาะสมของข้อมูล ในการเผยแพร่การดำเนินงานของสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการ แต่ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานะนิติบัญญัติแห่งชาติ ต้องได้รับการปรับปรุง และต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในงานของรัฐสภามากยิ่งขึ้น

รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติและ คณะกรรมการ เห็นว่าภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการ เป็นภาษาราชการ ประชาชนเข้าใจได้ยาก และรูปแบบการนำเสนอยังไม่อำนวยความสะดวกและเอื้อประโยชน์ ต่อกลุ่มคนที่มีความบกพร่อง เช่น กลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น และกลุ่มคนที่มีความบกพร่อง ทางการได้ยิน เป็นต้น

ในด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้องทุกข์กับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการโดยตรงนั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดให้มี “โครงการ สนช. สัญจร” ในจังหวัดต่าง ๆ แต่ยังมีช่องทางของการรับเรื่องราวร้องทุกข์ หากเป็นแต่เพียงเพื่อการพบปะกับประชาชนเท่านั้น

สำหรับโอกาสการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและ แก้ไขกฎหมาย เห็นว่ากรณีดังกล่าวจะกระทำผ่านตัวแทนภาคประชาชน แต่ยังมีน้อย จะเห็นได้จาก มีกฎหมายเสนอโดยประชาชนผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพียง 1 ฉบับเท่านั้น จากจำนวนกฎหมาย 432 ฉบับ (ประกาศใช้เป็นกฎหมาย) ได้แก่ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2562

ส่วนความโปร่งใสและปลอดจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของ ธุรกิจ เห็นว่าภาคธุรกิจยังคงมีอิทธิพลต่อการทำงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สุดท้าย การดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีโครงการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้แก่เยาวชน แต่การบริหารโครงการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ลักษณะ การบริหารงานมีลักษณะเป็นแบบราชการ ซึ่งไม่สามารถดึงดูดเยาวชนให้มีความสนใจงานของสภานิติบัญญัติ แห่งชาติได้อย่างคุ้มค่า

4.2.4.8 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ของรัฐสภา

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติควรกำหนดนโยบายการเรียกคืนความเชื่อมั่นศรัทธาของ ประชาชนที่มีต่อรัฐสภา โดยพัฒนาปรับขยายระบบการรายงาน การตรวจสอบ และการลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีที่มีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน

- ต้องพัฒนาและสร้างเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐสภากับสื่อ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน องค์กรที่มีชื่อเสียงหลากหลายในการทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงาน ของสมาชิกรัฐสภา

- สนับสนุนการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างสื่อรัฐสภากับสื่อท้องถิ่นหรือพื้นที่ และสื่อจิตอาสา เพื่อช่วยทำหน้าที่กลั่นกรองเนื้อหา สารและนำเสนอประเด็นหรือผลลัพธ์การดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติให้แก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รวมทั้งเพื่อทำหน้าที่ให้เป็นช่องทางนำเสนอ เรื่องราวร้องทุกข์จากพื้นที่สู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

- ควรปรับปรุงรูปแบบ เนื้อหาสาระ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการ ให้มีความน่าสนใจและน่าติดตาม อีกทั้งแสดงความเชื่อมโยงกับ ประชาชน อาทิ รูปแบบนำเสนอ ทำเป็นรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม แผนที่ อินโฟกราฟฟิค หรือจัดทำเป็นภาพเคลื่อนไหว (animation) เป็นต้น

- จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อออกแบบโครงสร้าง หน้าที่ความรับผิดชอบ เนื้อหาและรูปแบบการสื่อสารให้สอดคล้องกับผู้รับสารที่มีความแตกต่างทางการศึกษา วิทยุวุฒิ พื้นที่ วัฒนธรรม เป็นต้น รวมทั้ง จัดให้มีระบบการสื่อสารแบบสองทาง (Two ways communications)

- สถานิติบัญญัติแห่งชาติควรเข้ามาบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการจัดทำโครงการส่งเสริมความรู้ด้านรัฐสภาให้แก่เยาวชนด้วยตนเอง แทนข้าราชการรัฐสภา โดยปรับปรุงและออกแบบโครงการหรือกิจกรรมสำหรับเยาวชนเพื่อให้มาสนใจในงานรัฐสภา มีเนื้อหา แนวคิด และการลงมือสู่การปฏิบัติ แก่ผู้เข้ารับการอบรม บนพื้นฐานหลักการมีส่วนร่วม

- ให้สถาบันการศึกษา ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานิติบัญญัติแห่งชาติให้แก่เยาวชน รวมทั้งให้จัดสรรงบประมาณแก่สถาบันการศึกษา

- เสนอให้มีการปรับปรุงหลักสูตรเรื่องการเมืองการปกครองของกระทรวงศึกษาธิการ ให้แก่สถาบันการศึกษาแห่งชาติในการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

- ควรเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง แม่นยำ ของสมาชิกรัฐสภาทั้งที่กฎหมายกำหนดและที่พึงมี และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว

- จัดให้มีโครงการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา และการจัดทำโพลสำรวจความเชื่อมั่นต่อรัฐสภา โดยสถาบันการศึกษาและสถาบันพระปกเกล้า เป็นระยะ ๆ

- จัดให้มีฐานข้อมูลการอบรม การดูงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาผู้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานสมาชิกรัฐสภา รายชื่อผู้เข้าอบรม ผลการประเมินการอบรมประจำปีงบประมาณ

- สร้างความร่วมมือกับรัฐสภาประเทศอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา

- จัดให้มีการศึกษาเปรียบเทียบการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ โดยเฉพาะรัฐสภาอาเซียน รวมทั้งการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practices) ว่าด้วยการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา

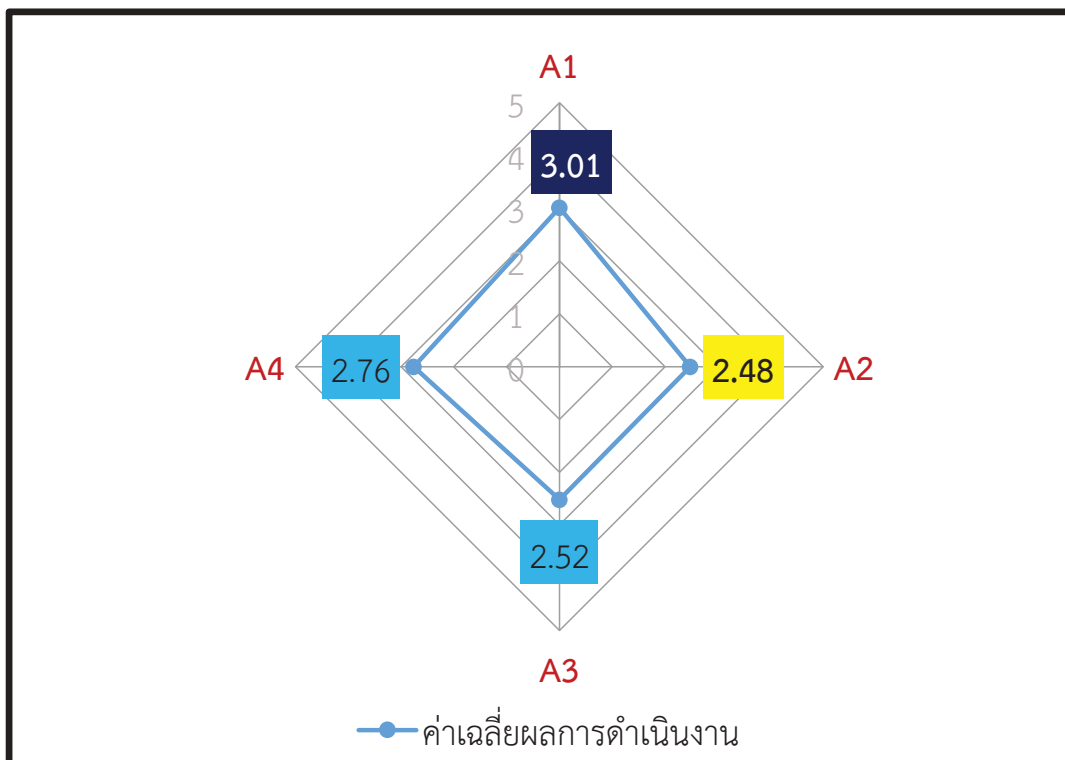
- ทบทวนการได้มาของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ ผู้ช่วยดำเนินงานประจำสมาชิกรัฐสภา โดยพิจารณาถึงปัจจัย ตามหลักการการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management)

4.2.5 ผลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านความสำนึกรับผิดชอบ

4.2.5.1 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภาในภาพรวม

ผลการประเมินรัฐสภา ด้านความสำนึกรับผิดชอบในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.65, S.D. = 0.84) โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่าด้านความสำนึกความรับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.01, S.D. = 1.09) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 1.05) ด้านการสร้างเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.52, S.D. = 0.93) และ ด้านระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.48, S.D. = 1.07) สรุปได้ดังภาพ 4-10

ภาพ 4-10 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความสำนึกรับผิดชอบ ในรายองค์ประกอบย่อย

โดยที่ A1 คือ ความสำนึกความรับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ

A2 คือ ระบบการรายงาน ตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรม หรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน

A3 คือ การสร้างเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา

A4 คือ การพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา

4.2.5.2 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความสำนึกรับผิดชอบ ในกลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.84, S.D. = 0.73) ในขณะที่กลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.35, S.D. = 0.89) และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบเช่นกัน

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านความสำนึกความรับผิดชอบต่อสมาชิก รัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ ของกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน ของกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย), กลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภาของกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ยด้านการพัฒนาการเรียนรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-12

ตาราง 4-20 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความสำนึกรับผิดชอบ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ (เชียงราย)			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี)			ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร)			ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	3.44	1.15	16	2.83	0.92	18	3.09	1.27	22	3.13	0.89	16	2.68	1.09	22
A2	2.62	1.22	13	2.22	1.19	15	2.86	1.01	17	2.36	0.80	11	2.29	1.06	15
A3	2.83	1.01	14	2.56	0.97	16	2.63	0.87	19	2.17	1.08	12	2.33	0.76	15
A4	2.60	1.12	15	2.90	1.02	20	2.86	1.11	21	2.82	1.01	17	2.56	1.04	18
A	2.82	0.96	16	2.56	0.78	21	2.84	0.73	22	2.71	0.84	18	2.35	0.89	22

4.2.5.3 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านสำนักรับผิดชอบของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอาชีพ พบว่าผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความสำนักรับผิดชอบ ในกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.70, S.D. = 0.84) ในขณะที่ กลุ่มอาชีพ นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.61, S.D. = 0.85)

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านความสำนึกความรับผิดชอบของสมาชิก รัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ และค่าเฉลี่ยด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา ของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรม ผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง และกลุ่มอาชีพ ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ย ด้านการพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/ อดีตนักการเมือง และกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-21

ตาราง 4-21 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความสำนักรับผิดชอบ จำแนกผู้ประเมินตาม กลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/ สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	3.05	1.25	22	3.07	1.09	28	2.95	1.03	44
A2	2.47	1.10	17	2.31	1.02	25	2.64	1.12	29
A3	2.75	0.94	16	2.53	0.88	26	2.41	0.98	34
A4	2.55	1.05	20	2.93	0.96	27	2.75	1.10	44
A	2.70	0.84	22	2.66	0.85	30	2.61	0.85	47

4.2.5.4 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านสำนักรับผิดชอบของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มอายุ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอายุ พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความสำนักรับผิดชอบ ในกลุ่มอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.78, S.D. = 0.77) ในขณะที่ กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.50, S.D. = 0.99) และเมื่อวิเคราะห์ ตามองค์ประกอบย่อย พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุก องค์ประกอบด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านความสำนึกความรับผิดชอบของสมาชิก รัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ และค่าเฉลี่ยด้านระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนของกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภาของ กลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม และค่าเฉลี่ย ด้านการพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มอายุ 51- 60 ปี และ กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-22

ตาราง 4-22 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความสำนักรับผิดชอบ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 51 ปี			51-60 ปี			มากกว่า 60 ปี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	2.82	1.14	22	3.19	0.95	36	2.94	1.19	36
A2	2.62	0.89	14	2.67	0.94	29	2.23	1.25	28
A3	2.37	0.94	17	2.62	0.85	30	2.51	1.03	29
A4	2.90	0.94	21	2.72	1.06	36	2.71	1.12	34
A	2.68	0.67	24	2.78	0.77	37	2.50	0.99	38

4.2.5.5 ผลการประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านสำนักรับผิดชอบของรัฐสภา จำแนกตามกลุ่มระดับการศึกษา

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความสำนักรับผิดชอบ ในกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.72, S.D. = 0.77) ในขณะที่กลุ่มระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.24, S.D. = 0.88)

และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านความสำนึกความรับผิดชอบของสมาชิก **รัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ**ของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือ **เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน**ของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา และค่าเฉลี่ยด้านการพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-23

ตาราง 4-23 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านความสำนึกรับผิดชอบ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
A1	2.36	1.03	11	3.21	0.98	24	3.05	1.12	59
A2	2.15	1.17	9	2.42	0.97	16	2.57	1.10	46
A3	2.42	0.89	8	2.60	0.71	19	2.51	1.03	49
A4	2.50	0.85	10	3.05	0.74	21	2.70	1.15	60
A	2.24	0.88	12	2.72	0.77	24	2.70	0.85	63

4.2.5.6 ความเห็นจากที่ประชุมกลุ่มต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านสำนึกรับผิดชอบของรัฐสภา

องค์ประกอบย่อยด้านความสำนึกรับผิดชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อประชาชนทั่วประเทศ นั้น เห็นว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งประเทศ โดยดูจากผลงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้แก่ รายชื่อและจำนวนกฎหมายที่ประกาศบังคับใช้ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นต้น แต่เนื่องจากการได้มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากการแต่งตั้งทำให้ขาดความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกกับประชาชนในพื้นที่ แม้จะมีโครงการสภานิติบัญญัติแห่งชาติพบประชาชนมิได้เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

การมีระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน เห็นว่ามีอยู่แต่ขาดการบังคับใช้อย่างจริงจัง นอกจากนั้น ยังพบว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติกลับไม่มีบทลงโทษพฤติกรรมผิดจริยธรรม เช่น กรณีสมาชิกขาดประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งแม้จะมีความพยายามดำเนินการแก้ไขเรื่องดังกล่าว แต่ประชาชนยังคงติดภาพของกระบวนการตรวจสอบที่มีปัญหาอยู่

ในด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น พบว่าไม่มีการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐสภา ทั้งนี้ แม้จะมีข้อมูลพื้นฐานเพื่อแสดงถึงการทำงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแต่ละท่าน เช่น สถิติการเข้าประชุมสภา สถิติการเข้าประชุมคณะกรรมการ สหิติการอภิปราย และวาระการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการ แต่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ทำให้ในที่สุดเห็นว่าผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่คุ้มค่ากับผลตอบแทนโดยรวม

ส่วนการพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น เห็นว่าควรจัดให้มีกระบวนการพัฒนาสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ต้องประเมินประสิทธิภาพของผลงานอย่างเป็นรูปธรรม

4.2.5.7 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านสำนักรับผิดชอบของรัฐสภา

องค์ประกอบย่อยด้านความสำนักรับผิดชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อประชาชนทั้งประเทศ สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีความสำนักรับผิดชอบต่อประชาชน แต่ก็อยู่ภายใต้การครอบงำต่อฝ่ายบริหารซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากกว่า โดยมีข้อเสนอแนะว่าในการประเมินสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ควรดูที่วัตถุประสงค์การแต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีเกณฑ์ในการประเมิน อาทิ การปฏิบัติหน้าที่ การเข้าร่วมประชุม การออกเสียงลงมติ การออกกฎหมาย การทำหน้าที่เสนอความเห็น การอภิปราย การทุ่มเทต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของสมาชิกในฐานะกรรมการ เป็นต้น

นอกจากนี้ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิยังเสริมว่าประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย อาจให้สมาชิกรัฐสภาประเมินตนเองและให้สมาชิกรัฐสภาทุกคนประเมินตนเองไปพร้อมกัน โดยมีนักวิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภาประกอบด้วย เพื่อให้ได้เนื้อหาและผลการประเมินที่ใกล้เคียงความเป็นจริง

ระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่า การจัดการเพื่อให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติรายงานการทำงานที่ต่อประชาชน ยังไม่เป็นระบบ อาทิ

- สถานที่ประชุม ห้องประชุม ที่พักของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ยังไม่ลงตัว

- รายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รัฐสภา ผลิตวัตถุประสงค์ และหน้าที่ของสถานี อาทิ การเผยแพร่กิจกรรมของฝ่ายบริหาร เป็นต้น
- หน่วยงานทำหน้าที่สนับสนุนต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูล ไม่แน่ใจว่าได้ทำหน้าที่หรือไม่
- การขาดความร่วมมือระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการจัดทำทสรูปการประชุมเพื่อประชาสัมพันธ์สู่สาธารณะผ่านสื่อรัฐสภา

ในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมผิดจริยธรรมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิชี้ให้เห็นถึงประเด็นการแต่งตั้งสมาชิกในครอบครัวเข้ามาทำหน้าที่ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการผู้เชี่ยวชาญประจำสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ แม้อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะได้มีการแก้ไขโดยปรับเปลี่ยนผู้เข้ามาทำหน้าที่มิได้มาจากบุคคลที่มีสถานะความสัมพันธ์ไม่เหมาะสม แต่ก็ยังเป็นภาพจำของสังคมในเรื่องดังกล่าว

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิยังเห็นว่าไม่มีความชัดเจนว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการนำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมมาประยุกต์ใช้ ส่วนการตรวจสอบและการลงโทษเมื่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ แม้จะมีการตรวจสอบและลงโทษ แต่ผลยังไม่เป็นที่ทราบในวงกว้าง ในขณะเดียวกัน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติกลับทำผิดข้อบังคับเอง กรณีการอนุญาตให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขาดการประชุมซึ่งน่าจะเป็นการทำผิด เนื่องจากเชื่อว่าไม่มีกฎหมายกำหนดให้ประธานอนุญาตให้ลาประชุมได้ การเข้าประชุมสภาเป็นหน้าที่ของสมาชิกต้องเข้าประชุม⁵⁴

สำหรับประเด็น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า น่าจะมีเบื้องหลัง อาทิ กรณีการขึ้นเงินเดือน ผลประโยชน์ตอบแทน และ อื่น ๆ ให้แก่หน่วยงานที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เคยดำรงตำแหน่งหรือยังปฏิบัติหน้าที่อยู่

ในด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีทั้งเงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่ม ค่าเบี้ยประชุม และยังมีเงินเดือนประจำอีกในเวลาเดียวกัน ซึ่งน่าจะจัดว่าเป็นการทำงานซ้ำซ้อน ยิ่งไปกว่านี้สมาชิก

⁵⁴ ในกรณีดังกล่าว ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ชี้แจงว่า การลาประชุมของสมาชิกสภานิติบัญญัติเป็นไปโดยถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พุทธศักราช 2557 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกสภานิติบัญญัติ ต้องลงมติด้อยน้อย 1 ใน 3 ของทุกรอบ 90 วัน โดยตนได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทำการตรวจสอบแล้ว ทั้งนี้เงื่อนไขในการลาประชุมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คือ จะต้องเป็นการลาป่วย หรือลากิจ เฉพาะการไปปฏิบัติราชการของสภา หรือส่วนราชการอื่นเท่านั้น ซึ่งในกรณีของลาป่วยสามารถทำเรื่องลาขออนุญาตได้ แต่ต้องมีใบรับรองแพทย์ ส่วนการลากิจส่วนใหญ่ จะทำเรื่องลามายังประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทันที โดยการลาทั้งในกรณีป่วยและไปปฏิบัติราชการสามารถทำเรื่องขอลาได้โดยไม่จำกัด เพียงแต่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของสภานั้น โปรตุเกส “พรเพเซอร์” ซี 7 สนข.ลาถูกต้องไม่ขาดสมาชิกภาพ โต้ขาดกันบ่อยไม่เกี่ยวควหลายเก้าอี้, โดย ผู้จัดการออนไลน์, 2560, สืบค้นจาก <https://mgronline.com/politics/detail/9600000015508>

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ยังได้รับความสนับสนุนด้านบุคลากร ด้วยการให้ค่าตอบแทนแก่บุคคลเพื่อเข้ามาช่วยประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย

สำหรับข้อมูลพื้นฐานเพื่อแสดงถึงการทำงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีปรากฏอยู่ แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้ จากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ทั้งสองสำนักงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน จัดการข้อมูลเป็นระบบ และสามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

การพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกวุฒิสภา ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาการเรียนรู้ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ไม่น่าจะประสบความสำเร็จ ในขณะที่บางท่านกล่าวว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่มีการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ การดูงานเป็นการดูงานที่ไม่ได้ให้ความรู้

4.2.5.8 ข้อเสนอแนะดำเนินงานของรัฐสภา ด้านสำนักรับผิดชอบของรัฐสภา

- ต้องจัดให้มีการตรวจสอบประมวลจริยธรรมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ อาทิ การแต่งตั้งบุคคลเป็นสมาชิกวุฒิสภา เช่น บุคคลที่เคยมีประวัติ หรือ ศาล หรือ องค์กรอิสระ วินิจฉัยว่ามีความผิด ไม่ควรได้รับการแต่งตั้ง

- ต้องจัดให้มีการอบรมอย่างเข้มข้นแก่สมาชิกวุฒิสภา และผู้ให้การอบรมจะต้องเป็นบุคคลตัวอย่างและมีความน่าเชื่อถือด้านจริยธรรม

- จัดให้มีโครงการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง ปีละ 2 ครั้ง

- จัดทำโพลสำรวจความเชื่อมั่นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในแต่ละพื้นที่

- แนวทางการศึกษาและการสำรวจสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต้องนำมาเปรียบเทียบย้อนหลังกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติรัฐประหารทั้งหมด

- ในการประเมินสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ควรดูที่วัตถุประสงค์การแต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีเกณฑ์ในการประเมิน อาทิ การปฏิบัติหน้าที่ การเข้าร่วมประชุม การออกเสียงลงมติ การออกกฎหมาย การทำหน้าที่เสนอความเห็น การอภิปราย การทุ่มเทต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของสมาชิกในฐานะกรรมาธิการ เป็นต้น

- วิธีการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย อาจให้สมาชิกวุฒิสภาประเมินตนเอง ซึ่งมีข้อดี คือ ทำให้สมาชิกวุฒิสภาเห็นผลการทำงานของตนเอง แต่เกรงว่าสมาชิกจะประเมินตนเองอย่างลำเอียง หากต้องการให้สมาชิกวุฒิสภาประเมินตนเอง ต้องให้สมาชิกวุฒิสภาทุกคนประเมินตนเองไปพร้อมกันอย่างไรก็ดี นักวิจัยต้องเข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วย เพื่อให้ได้เนื้อหาและผลการประเมินที่ใกล้เคียงความเป็นจริงด้วย

- ให้นำงบประมาณการแต่งตั้งบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดมารวมเป็น “งบประมาณกองกลาง” เพื่อใช้ในการแต่งตั้งให้บุคคลเหล่านี้ทำงานด้านการวิจัย โดยคณะกรรมการตั้งโจทย์ให้ศึกษาวิจัย พร้อมกับงบประมาณที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละเรื่องและการศึกษาเปรียบเทียบงานของต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ประกอบกับการพิจารณากฎหมาย

- ให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานสนับสนุนงานวิชาการให้รัฐสภาอย่างจริงจัง

- ควรจัดให้มีการอบรมปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกการทำหน้าที่ภารกิจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งนี้หลักสูตรดังกล่าวเป็นการอบรมนักการเมืองในลักษณะ Refresh เพื่อสร้างนักการเมืองที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับวิธีการของประเทศอังกฤษ ตามประมวลจริยธรรมของประเทศอังกฤษ หลักสูตรดังกล่าวจะแนะนำถึงวิธีการตั้งกระทู้ถาม การแปรญัตติ การเสนอกฎหมาย ด้วย

- จัดให้มีโครงการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ช่วยสนับสนุนงานของสมาชิกรัฐสภาแห่งชาติ

- ในการจัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพนั้น ควรยึดหลักการว่า ทุกคนควรจะได้มีโอกาสที่จะฝึกอบรมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในปัจจุบัน ให้ทันต่อสถานการณ์ และทุกคนควรจะมีความรู้ในเรื่องภาษาอังกฤษ สิ่งนี้คือสิ่งที่ควรอบรมในเรื่องนี้ ทั้งของตนเองและสมาชิกด้วย

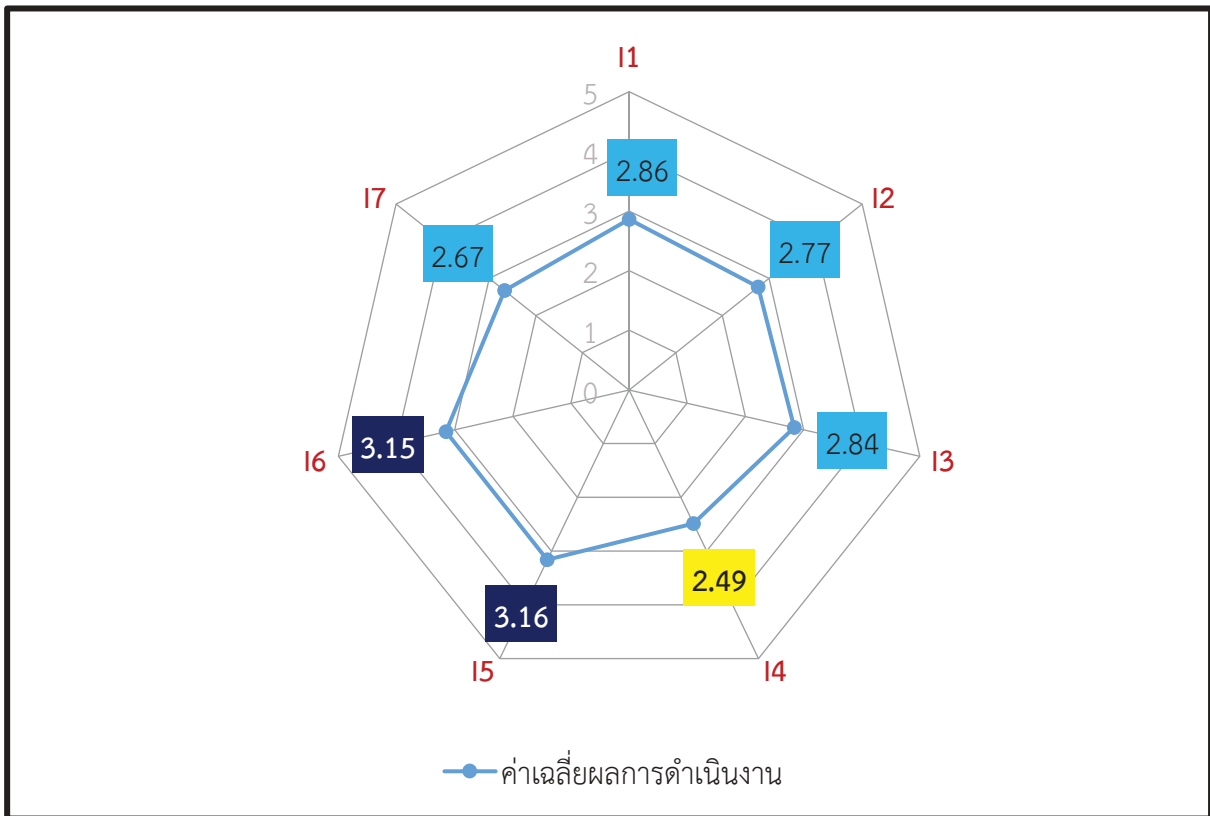
4.2.6 พลการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

4.2.6.1 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศในภาพรวม

ผลการประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.73, S.D. = 0.89) โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า**ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.16, S.D. = 0.93) รองลงมา คือด้านขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.15, S.D. = 1.54) การได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.86, S.D. = 0.99) ด้านบทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือประเทศ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.84, S.D. = 1.00) การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.77, S.D. = 1.13) ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.67, S.D. = 1.06) และ**บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขกฎหมาย**

ความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.49, S.D. = 1.06) สรุปได้ดังภาพ 4-11

ภาพ 4-11 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภาด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ในรายองค์ประกอบย่อย

- โดยที่ I1 คือ การได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี
 I2 คือ การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ
 I3 คือ บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือประเทศ
 I4 คือ บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ
 I5 คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ
 I6 คือ ชีตความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา
 I7 คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ

4.2.6.2 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่าผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ในกลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.78, S.D. = 0.70) ในขณะที่กลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.11, S.D. = 0.74) และ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับภูมิภาคและพหุภาคีของกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะ ด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศของกลุ่มเวทีทุกกลุ่ม ยกเว้น กลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือประเทศของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวมค่าเฉลี่ยด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติของกลุ่มเวทีภาคเหนือ (เชียงราย) กลุ่มเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา และค่าเฉลี่ยด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเวทีภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และกลุ่มเวทีภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-23

ตาราง 4-23 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกผู้ประเมินตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบย่อย	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ภาคเหนือ (เชียงใหม่)			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี)			ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร)			ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช)		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
11	3.04	0.92	13	2.82	1.17	19	2.92	0.9	18	3.10	0.71	15	2.53	1.10	18
12	2.69	1.18	13	2.68	1.29	19	3.10	1.02	20	2.69	0.95	16	2.57	1.22	14
13	2.61	1.15	12	2.87	1.13	18	2.98	1.05	19	3.05	0.79	14	2.60	0.83	14
14	1.39	1.36	9	2.74	0.99	17	2.57	0.80	15	2.72	1.00	9	2.69	0.88	13
15	3.50	0.76	13	3.14	1.11	18	3.12	0.70	17	3.43	0.94	14	2.58	0.9	12
16	2.93	0.85	9	3.25	0.96	17	3.94	2.37	18	2.74	1.17	13	2.42	0.88	12
17	2.60	1.31	10	2.76	1.02	17	3.14	1.04	18	2.43	0.92	14	2.27	0.96	15
I	2.73	0.77	13	2.87	0.95	19	2.98	1.02	22	2.76	0.76	18	2.32	0.80	21

4.2.6.3 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอาชีพ พบว่าผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ในกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.82, S.D. = 0.91) ในขณะที่กลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.66, S.D. = 0.95)

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี และค่าเฉลี่ยด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ ของกลุ่มอาชีพข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/องค์กรอิสระ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธมิตรด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศและค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือประเทศ และค่าเฉลี่ยด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยกับ

รัฐสภานานาชาติของกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ส่วน ค่าเฉลี่ยด้านขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศ ของรัฐสภาของกลุ่มอาชีพนักการเมือง/อดีตนักการเมือง และกลุ่มอาชีพนักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-2

ตาราง 4-24 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนก ผู้ประเมินตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	นักการเมือง/อดีตนักการเมือง			ข้าราชการ/อดีตข้าราชการ/เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ			นักวิชาการ/ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน/อาชีพอิสระอื่น ๆ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
11	2.94	0.85	17	2.81	1.08	29	2.86	0.99	37
12	2.53	1.07	17	2.79	1.13	28	2.86	1.16	37
13	2.87	0.77	18	2.87	0.96	25	2.80	1.15	34
14	2.03	1.03	15	2.55	1.05	21	2.70	1.05	27
15	3.21	0.95	17	3.26	0.9	25	3.06	0.95	32
16	3.02	0.82	16	3.27	2.27	25	3.12	0.99	28
17	2.83	0.77	15	2.57	1.11	29	2.68	1.15	30
I	2.75	0.71	19	2.82	0.91	30	2.66	0.95	44

4.2.6.4 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มอายุ

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มอายุ พบว่า ผลการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ในกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.80, S.D. = 0.95) ในขณะที่กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.65, S.D. = 0.94)

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วม ในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี และค่าเฉลี่ยด้านการสร้างความร่วมมือระหว่าง รัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ ของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี และกลุ่มอายุ 51-60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งสองด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวที

ระหว่างประเทศของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของ รัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือ ประเทศ ของกลุ่มอายุน้อยกว่า 51 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย ด้านบทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ และ ค่าเฉลี่ยด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองด้านนี้ในภาพรวมส่วน ค่าเฉลี่ยด้านขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบาย ระหว่างประเทศของรัฐสภาของกลุ่มอายุ 51-60 ปี และ กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านนี้ ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-25

ตาราง 4-25 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนก ผู้ประเมินตามกลุ่มอายุ

องค์ประกอบย่อย	น้อยกว่า 51 ปี			51-60 ปี			มากกว่า 60 ปี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
I1	2.67	1.06	21	2.78	0.91	30	3.06	1.00	32
I2	2.50	1.36	20	2.84	1.04	31	2.87	1.06	31
I3	2.77	1.09	20	3.00	0.90	29	2.73	1.05	28
I4	2.75	0.69	12	2.63	0.90	26	2.22	1.31	25
I5	3.06	1.04	18	3.09	0.88	28	3.30	0.91	28
I6	3.76	2.49	17	2.89	0.98	27	3.01	1.09	25
I7	2.86	0.90	18	2.67	0.94	29	2.54	1.27	27
I	2.80	0.95	25	2.77	0.81	33	2.65	0.94	35

4.2.6.5 ผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนกตาม กลุ่มระดับการศึกษา

หากพิจารณาผลการประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงาน ของสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ ในกลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.88, S.D. = 0.92) ในขณะที่กลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.21, S.D. = 0.99) และ เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทุกองค์ประกอบด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยด้านการได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วม ในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี, ค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะ ด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ และค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของรัฐสภาในการติดตามและ ตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือประเทศของกลุ่มระดับ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสามด้านนี้ในภาพรวม ส่วนค่าเฉลี่ยด้านบทบาทของรัฐสภา ในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ, ค่าเฉลี่ยด้านการสร้าง ความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ, ค่าเฉลี่ยด้านขีดความสามารถในการมีส่วนร่วม ด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา และค่าเฉลี่ยด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านนโยบายระหว่างประเทศ ของกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสิ้นด้านนี้ในภาพรวม สรุปผลได้ดังตาราง 4-25

ตาราง 4-25 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำแนก ผู้ประเมินตามกลุ่มระดับการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	จำนวนผู้ตอบ
11	2.05	1.14	10	2.91	0.67	22	3.00	1.01	51
12	2.10	1.20	10	2.85	0.81	20	2.87	1.19	52
13	2.58	0.98	11	2.93	0.90	18	2.87	1.05	48
14	2.20	0.98	10	2.47	0.70	17	2.58	1.22	36
15	2.50	1.09	9	3.09	0.75	17	3.31	0.91	48
16	2.52	1.24	9	2.72	0.91	18	3.47	1.74	42
17	2.39	1.02	9	2.59	0.87	22	2.77	1.16	43
I	2.21	0.99	11	2.62	0.68	24	2.88	0.92	58

4.2.6.6 ความเห็นจากที่ประชุมกลุ่มต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วม ในนโยบายระหว่างประเทศ

ความคิดเห็นในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศตามความคิดเห็น ของผู้เข้าร่วมประชุมสภาภาคพื้นในทุกกลุ่มภูมิภาค เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นหน้าที่ ของฝ่ายบริหาร ไม่ใช่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และไม่ค่อยเห็นบทบาทของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการมี ส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ อาจเพราะสภานิติบัญญัติแห่งชาติยังมีข้อจำกัดในเรื่องความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องนโยบายระหว่างประเทศ และภาษาต่างประเทศ

ในกรณีการมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะทางกฎหมายหรือทางการเงินในเวทีระหว่างประเทศ ผู้เข้าร่วมประชุมสภาภาคส่วนใหญ่เห็นบทบาทที่น้อย แต่สิ่งที่ต้องการคือ ต้องการให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มองประเด็นผลกระทบกับประชาชนในพันธกรณีทั้งหลายที่ได้ตกลงไปด้วย

ในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงความช่วยเหลือประเทศ นั้น ต้องการให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มารับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพันธกรณีเหล่านั้น ควรมีการปรับปรุงข้อตกลงที่ล้าสมัยให้ทันสมัย เข้าถึงสถานการณ์มากขึ้น ทำให้ประเทศไทยมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

4.2.6.7 ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินงานของรัฐสภา ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์เห็นว่า เป็นเรื่องของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลโดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม มีการพิจารณาบางเรื่องในชั้นกรรมาธิการ ทั้งนี้ในส่วนของการร่วมมือกับรัฐสภานานาชาตินั้น พบว่าเป็นความร่วมมือที่เข้มแข็ง และรัฐสภาไทยก็เข้าร่วมการประชุมรัฐสภานานาชาติอย่างสม่ำเสมอ

4.2.6.8 ข้อเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ควรมีสมาชิกที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเข้าใจในเรื่องนี้ หรือเชิญผู้มีความรู้มาร่วมทำงาน อาจตั้งในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา เป็นต้น
- ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่เข้าถึงประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการทำงานและผลงานในส่วนของนโยบายต่างประเทศ
- การสร้างพันธกรณีทั้งด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องประเมินผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่มีต่อประชาชนในทุกระดับ
- การสร้างพันธกรณีกับต่างประเทศ ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน สร้างอำนาจต่อรองกับต่างประเทศ และปรับปรุงข้อตกลงให้ทันสมัย เข้าถึงสถานการณ์มากขึ้น
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศของสมาชิกทุกคน

บทที่

5

สรุปผลการศึกษา
และข้อเสนอแนะ

I P U

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษานำเสนอตามวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย และนำเสนอผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของรัฐสภาแก่สมาชิกรัฐสภา (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

5.1.1 เกณฑ์และตัวชี้วัดประสิทธิผลและประสิทธิภาพการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา

คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงจากแบบสอบถามในงานวิจัย เรื่อง สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (IPU) ทั้งนี้ โดยสภาวะที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นสภาที่มาจากกาแต่งตั้งทั้งหมด จึงได้ตัดข้อคำถามที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองออก รวมทั้งได้ลดทอนข้อคำถามที่มีการแยกสอบถามระหว่างการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาให้เหลือเพียงประเด็นละ 1 ข้อ เนื่องจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีบทบาททั้งการเป็นสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็นสองส่วน **ส่วนแรก** เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวน 4 ข้อ **ส่วนที่สอง** เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน จำนวน 11 ข้อ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ จำนวน 13 ข้อ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำนวน 17 ข้อด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 18 ข้อ ด้านความสำนึกรับผิดชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 8 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งสิ้น 82 ข้อ โดยองค์ประกอบหลักและข้อคำถามตามองค์ประกอบย่อยในการประเมินรัฐสภาทั้ง 6 ด้าน นั้นได้แก่การเป็นตัวแทนของประชาชน การตรวจสอบฝ่ายบริหาร การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ความสำนึกรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

5.1.2 สรุปผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในครั้งนี้ เป็นผลที่ได้จากการนำตัวชี้วัดประสิทธิผลและประสิทธิภาพการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไทย ที่สถาบันพระปกเกล้าพัฒนาขึ้นไปใช้ทดลองประเมินจริงกับทุกภาคส่วนทั่วประเทศ **ขอบเขตการประเมิน** ในครั้งนี้ คือ ประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยผลประเมินทั้งหมด มีดังนี้

5.1.2.1 ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยภาพรวม

จากการเก็บข้อมูลระหว่างมีนาคม- พฤษภาคม 2562 โดยใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาให้มีความครอบคลุมอำนาจหน้าที่รัฐสภาไทยที่ดำเนินการโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณจากการตอบแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมประชุม และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมกลุ่ม โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้แทนภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีความรู้

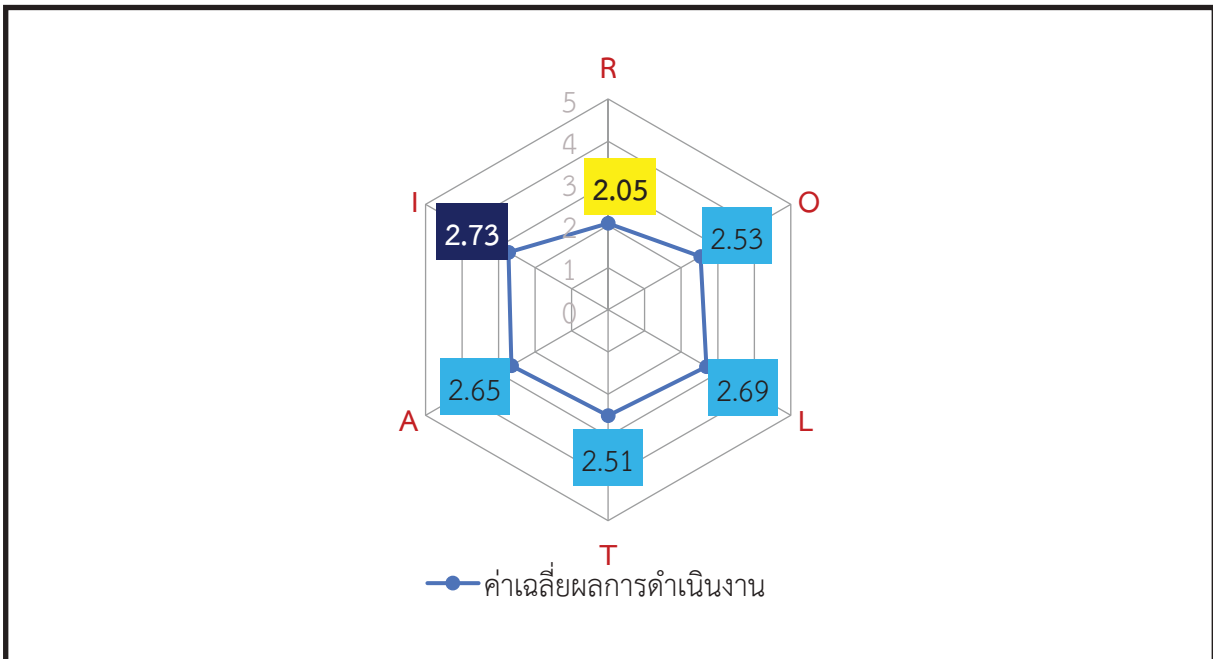
ความเข้าใจในระบบรัฐสภาไทยใน 4 จังหวัดทุกภูมิภาค ได้แก่ NGOs ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สื่อมวลชน นักวิชาการ องค์กรอิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการระดับสูง ข้าราชการรัฐสภา และนักการเมือง

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดระดับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 5 ระดับ ดังนี้ คะแนน 0.00 - 1.00 ระดับต่ำมาก, 1.01 - 2.00 ระดับต่ำ, 2.01 - 3.00 ระดับปานกลาง, 3.01 - 4.00 ระดับสูง, 4.01 - 5.00 ระดับสูงมาก โดยได้ผลดังนี้

ดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	จำนวนผู้ตอบ
ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน (R)	2.05	0.88	101
ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ (L)	2.69	0.93	103
ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร (O)	2.53	0.91	99
ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ (T)	2.51	0.93	103
ด้านความสำนึกรับผิดชอบ (A)	2.65	0.84	99
ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ (I)	2.73	0.89	93

โดยนำเสนอเป็นแผนภูมิได้ตามภาพ 5-1 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติโดยภาพรวมดังนี้

ภาพ 5-1 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติโดยภาพรวม

จากการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามกรอบแนวคิดของ สหภาพรัฐสภา 6 องค์ประกอบในภาพรวม สรุปได้ว่า **ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน** โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า **ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ที่ 2.73** รองลงมา คือ ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ด้านความสำนึกรับผิดชอบ ด้านการตรวจสอบ ฝ่ายบริหาร ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา และ **ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ที่ 2.05**

จากผลดังกล่าว เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบย่อย จำนวน 32 องค์ประกอบ พบว่า **มีองค์ประกอบที่ได้ผลการประเมินในระดับสูง จำนวน 8 องค์ประกอบ** โดยองค์ประกอบย่อยที่ได้รับ ผลประเมินเฉลี่ยสูงสุด คือ **องค์ประกอบย่อย เรื่อง ชัดความสามารถของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ ด้านนิติบัญญัติ (ค่าเฉลี่ย = 3.39 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.79)** องค์ประกอบย่อยที่ได้ผล การประเมินในระดับปานกลาง จำนวน 29 องค์ประกอบ และ **องค์ประกอบย่อยที่ได้ผลการประเมินในระดับต่ำ จำนวน 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อย เรื่อง ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา (ค่าเฉลี่ย = 1.81 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.21)**

5.1.2.2 ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านการเป็น ตัวแทนของประชาชน

การประเมินการทำงานด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน โดยประเมิน 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา ระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภา เพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา และความโปร่งใสในการได้มา ของสมาชิกรัฐสภา ได้ผลในภาพรวมพบว่า **มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างต่ำ (ค่าเฉลี่ย = 2.05, S.D. = 0.88) โดยเป็นด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุดจากทั้งหมด 6 ด้าน** ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตาม องค์ประกอบย่อย พบว่าด้านระบบและกลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาเพื่อสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.93, S.D. = 0.72) โดยทั้งการประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันว่า สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่บริหารจัดการสภาพแวดล้อมการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดำเนินการได้ดี แต่ในแง่การเป็นเวทีที่ให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและแสดง ความห่วงกังวลของ ประชาชนนั้นมีปัญหาด้านประสิทธิภาพการทำงานอย่างเป็นอิสระซึ่งทำไม่ได้เท่าที่ควร ทั้งนี้ ในส่วนของการปกป้องจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารในการแสดงความคิดเห็น การอภิปรายและลงมติ ส่วนใหญ่ เห็นเป็นไปในทางเดียวกันว่าถูกรวบงำจากฝ่ายบริหาร แม้ฝ่ายบริหารจะไม่ได้ควบคุมการแสดงความคิดเห็น อย่างชัดเจน แต่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็เลือกที่จะควบคุมตนเอง ไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง เน้นการแสดงความเห็นสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล รองลงมาคือ **ด้านความหลากหลายของสมาชิก รัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.10, S.D. = 0.86)** โดยผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มและ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าการเป็นตัวแทนประชาชนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่มีความหลากหลายเท่าที่ควร

โดยที่มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มาจากข้าราชการทหารเป็นส่วนใหญ่ ที่เห็นได้ชัดคือ สัดส่วนผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาสที่มีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นตัวแทน บางส่วนเห็นว่าข้อจำกัดด้านความหลากหลายดังกล่าวเกิดขึ้นจากความจำเป็นของสถานการณ์ในขณะนั้น ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าแม้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มิได้ถูกแต่งตั้งโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ แต่ก็เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และไม่มีความเป็นพรรคการเมือง จึงไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกัน อย่างไรก็ตาม **ในด้านความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกรัฐสภา มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำ** (ค่าเฉลี่ย = 1.81, S.D. = 1.21) ทั้งนี้ ทั้งการประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิล้วนแล้วแต่เห็นว่าการระบอบแต่งตั้งนั้น แม้จะเน้นบุคคลที่สามารถทำงานได้ทันที แต่ส่วนใหญ่ไม่ทราบแนวทางการได้มา ไม่สามารถตรวจสอบกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกสภานิติบัญญัติได้ และต้องการทราบข้อมูลในส่วนนี้เช่นกัน

5.1.2.3 ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

การประเมินการทำงานด้านนิติบัญญัตินี้จะเน้นการประเมินใน 5 องค์ประกอบย่อย คือ เรื่องความสามารถของคณะกรรมการในดำเนินนิติบัญญัติ กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย เนื้อหาและคุณภาพของกฎหมายที่ตราออกมา ชีตความสามารถของสมาชิกรัฐสภาในการตรากฎหมาย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย ทั้งนี้ **ผลการประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง** (ค่าเฉลี่ย = 2.69, S.D. = 0.93) และหากเทียบกับเกณฑ์การประเมินในด้านอื่น ๆ แล้ว ในภาพรวมถือได้ว่าการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับที่สอง โดยมีแต่เพียงผลการประเมินด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า **ชีตความสามารถของกรรมการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.39, S.D. = 0.79) สอดคล้องกับการประเมินผลจากการประชุมกลุ่มและจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นตรงกันว่าแม้กรรมการจะมีที่มาที่ไม่มีความหลากหลายเท่าใดนัก แต่ในขั้นการดำเนินงานนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่กรรมการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ อยู่แล้ว ทำให้ตัวชี้วัดนี้สำหรับด้านนิติบัญญัติก็ยังเป็นที่ยอมรับได้ และมีผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ชี้วัดตัวอื่น ๆ โดยเห็นว่าคณะกรรมการยังเป็นองค์สำคัญในการพิจารณากฎหมายก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมใหญ่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอยู่ รองลงมา คือ **คุณลักษณะของกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง** (ค่าเฉลี่ย = 3.13, S.D. = 0.98) ซึ่งทั้งการประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันว่าหากพิจารณาในกรอบเรื่องปริมาณของกฎหมายที่ตราขึ้นในช่วงการทำงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น มีจำนวนมากว่าการดำเนินงานของรัฐสภาปกติอย่างมาก ถือว่ามีประสิทธิภาพในการทำงานสูง อย่างไรก็ตาม ในด้าน กรอบระยะเวลาและงบประมาณในการตรากฎหมาย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.93, S.D. = 1.01) ด้านกรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายในรัฐสภาและคณะกรรมการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.92, S.D. = 0.86) ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับความพยายามในการผลิตกฎหมายที่รัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็นในจำนวนมากทำให้ผลการดำเนินงานสองด้านนี้ลดลงมา ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประเมินส่วนใหญ่เกือบทุกคนไม่ทราบ

ข้อมูลและไม่มีแหล่งข้อมูลให้ค้นหรือมีการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกทราบได้เลยว่ารัฐสภาใช้งบประมาณในการออกกฎหมายแต่ละฉบับเหมาะสมในระดับใด โดยหลักคงเป็นเบี้ยประชุม และค่าตอบแทนของสมาชิกสภานิติบัญญัติเท่านั้นแต่ที่ส่งผลกระทบมากที่สุด คือ **ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.72, S.D. = 1.00) อันเป็นผลจากกระบวนการดำเนินงานที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ทั้งจากการประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันว่าต้องอิงกับความต้องการของรัฐบาลเป็นหลัก แม้จะมีการตรากฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น การแก้พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 โดยกำหนดให้ประชาชนสามารถตัดไม้ยืนต้นได้โดยไม่ผิดกฎหมายในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของตน ทำให้สามารถทำประโยชน์ได้ แต่ก็เป็นส่วนน้อย และกฎหมายส่วนใหญ่จะตราขึ้นเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ และให้ประโยชน์แต่เฉพาะบางกลุ่มมากกว่าจะให้ประโยชน์กับประชาชนโดยรวม มิเพียงเท่านั้น ข้อเท็จจริงที่ว่าร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแก่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา มีจำนวนน้อยมากนั้น เป็นสิ่งที่กระทบต่อความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอย่างมาก

5.1.2.4 ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

การประเมินในด้านนี้ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ระบบการได้มาข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี กระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ ความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร และปัจจัยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา โดยผลการประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร ในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.53, S.D. = 0.91) และมีคะแนนสูงสุดเป็นลำดับที่สี่ โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า **ด้านความเป็นอิสระและเอกเทศในการทำงานของรัฐสภาจากฝ่ายบริหาร มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.09, S.D. = 1.23) ทั้งจากการประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่า สภานิติบัญญัติมีความเป็นอิสระในการจัดการสภาพการทำงานในองค์กร เช่น การกำหนดและการควบคุมงบประมาณของตนเอง การกำหนดวาระการประชุม การแต่งตั้งบุคลากร รองลงมาคือ **ด้านปัจจัยสนับสนุนการทำงานของรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.99, S.D. = 0.70) ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มให้ความสนใจในประเด็น ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษาประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเห็นว่ามีจำนวนมากเกินไป⁵⁵ เมื่อพิจารณากับขอบเขตงานที่ดำเนินการจริง และเชื่อว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ใกล้ชิด และเครือข่าย มิคุณสมบัติไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มองว่าการเลือกคนใกล้ชิดและญาติ เนื่องจากเห็นว่าทำงานร่วมกันได้ดี

⁵⁵ อย่างไรก็ตามก็ ตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกรรมการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญ และผู้ช่วยประจำตัวได้รวม 5 คน ระเบียบรัฐสภา และประกาศวุฒิสภาเกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภา และกรรมการ พ.ศ. 2554 ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา มีผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยประจำตัวได้รวม 8 คน

สะดวก รวดเร็ว คล่องตัว และต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ เช่น งานวิจัยและงานวิชาการนั้น ทั้งจากการประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นพ้องกันว่า มีระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีพร้อม มีข้อมูลและงานวิจัยที่ดีจำนวนมาก แต่ก็เห็นตรงกันว่า สิ่งที่มี ไม่ตอบโจทย์ที่ต้องการ ไม่สามารถนำมาใช้ได้จริง และสมาชิกไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนำไปใช้ ทั้งนี้ ในส่วนการทำงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ มีคณะผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่ให้ความเห็นได้ทันที ในการอภิปราย มีจำนวนมากแต่ก็ยังเห็นว่าไม่เพียงพอและยังไม่สามารถให้ความเห็นได้ทุกเรื่อง ทั้งนี้ **ด้านระบบการได้มา ข้อมูลและการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.92, S.D. = 0.87) ผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการตรวจสอบโดยกลไกของกรรมาธิการในการตรวจสอบฝ่ายบริหารทำได้น้อย เพราะสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติถูกแต่งตั้งมาจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำที่มีตำแหน่งสำคัญ จึงยึดติดกรอบวัฒนธรรมระบบราชการ ไม่ชอบการมีส่วนร่วม ไม่ชอบรับฟังความคิดเห็น ไม่ชอบการคัดค้านแม้จะมีเหตุผล เป็นสภาพแบบไม่มีฝ่ายค้าน นอกจากนี้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่มีความหลากหลาย ไม่ได้เป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหมด ทำให้เกิดการปกป้องงานของตนเอง เมื่อต้องตรากฎหมาย และขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจากประชาชน อย่างไรก็ตามผู้ทรงคุณวุฒิ บางส่วนมองการทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นแบบมีอาชีพมุ่งการจัดการและเชิงวิชาการ มากกว่าเชิงการเมือง เห็นเป้าปฏิรูป ทำเพื่อประชาชน **ด้านระบบและขั้นตอนการพิจารณาและตรวจสอบงบประมาณประจำปี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 1.01) โดยที่ประชุมกลุ่มเห็นว่าในเรื่องนี้ทำได้ไม่มาก ทำตามกระบวนการและระบบที่มีอยู่ รวมทั้งไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลในส่วนนี้ ซึ่งเสริมกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นว่า การตรวจสอบบ้างแต่ไม่ได้มีความเข้มข้นนัก และฝ่ายบริหารสามารถกำหนดให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ส่วน **ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือกระบวนการในการกลั่นกรองและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.62, S.D. = 1.05) ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่เข้มงวดเรื่องความโปร่งใส แต่เข้มงวดในการเลือกคนไปในทิศทางที่ฝ่ายบริหารต้องการ ส่วนความเห็นจากการประชุมกลุ่มเห็นว่าการดำเนินการในเรื่องนี้ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเนื่องจากมีอำนาจครอบงำจากฝ่ายบริหาร

5.1.2.5 ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้

การประเมินผลในด้านนี้ มีองค์ประกอบย่อยถึง 8 ข้อ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูล ผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมการต่อสื่อและสาธารณะ การมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา การมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมาธิการ รูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมาธิการ โอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหาร้องทุกข์กับผู้แทนและกรรมาธิการโดยตรง โอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็น

ในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย ความโปร่งใสและปลอดภัยจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ และการดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของรัฐสภา โดยผลการประเมินสถานิติบัญญัติแห่งชาติ **ด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ ในภาพรวมพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.51, S.D. = 0.93) ได้คะแนนเป็นลำดับที่ห้า โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า **ด้านการเปิดเผยข้อมูลผลการประชุมของรัฐสภาและคณะกรรมการตีสื่อและสาธารณะ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.16, S.D. = 1.05) ทั้งนี้ ผู้ประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ สถานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการได้มีการเปิดเผยผลการประชุมหรือผลการดำเนินงานตีสื่อ สามารถค้นหาและติดตามผลการประชุมของสถานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการจากสื่อของรัฐสภาได้ แต่สื่อหลักมักไม่เผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ต่อประชาชน โดยผลการประชุมของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพียงรายงานสรุปผลการประชุมเท่านั้น **รองลงมา คือ ด้านการมีเสรีภาพของสื่อในการเข้าถึงและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง** (ค่าเฉลี่ย = 3.08, S.D. = 1.17) โดยทั้งสองกลุ่มเห็นว่าสื่อยังมีเสรีภาพจำกัดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารการทำงานของสถานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ และขาดความเป็นอิสระในการนำเสนอ โดยสื่อเองยังต้องนำเสนอข่าวด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองเป็นช่วงสถานการณ์พิเศษหรือไม่ปกติ **ด้านการมีช่องทาง ความถี่ และการครอบคลุมของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาและกรรมการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.85, S.D. = 0.95) ความเห็นจากการประชุมกลุ่มมองว่าช่องทางและการครอบคลุมในการเผยแพร่การดำเนินงานของสถานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการมีความเหมาะสมดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่องทางสื่อของรัฐสภา อาทิ เว็บไซต์ สื่อวิทยุและโทรทัศน์รัฐสภาทั้งผ่านทีวีและผ่านอินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก ซึ่งมีเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่โดยรอบ ทั้งนี้ จุดด้อยยังมีอยู่ คือ การสืบค้น ค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์รัฐสภายังมีความยุ่งยาก การจัดหมวดหมู่ในเว็บไซต์ซับซ้อน อีกทั้งวิธีการสื่อสารของสถานิติบัญญัติมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันว่าควรต้องได้รับการปรับปรุง และต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในงานของรัฐสภามากยิ่งขึ้น

ในด้านรูปแบบ วิธีการ และภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาและกรรมการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 1.00) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมกลุ่มต่างเห็นว่าภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลของสถานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการเป็นภาษาราชการ เหมาะสมสำหรับนักวิชาการ ข้าราชการ หรือกลุ่มผู้สนใจงานของรัฐสภา แต่สำหรับประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจได้ยาก นอกจากนี้ เนื้อหาและการนำเสนอยังขาดความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับประชาชนทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ และรูปแบบการนำเสนอยังไม่อำนวยความสะดวกและเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มคนที่มีความบกพร่อง เช่น กลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น และกลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น ส่วน **ด้านความโปร่งใสและปลอดภัยจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.45, S.D. = 1.31)เช่นกัน ความเห็นจากการประชุมกลุ่มให้ข้อสังเกตว่าสถานิติบัญญัติแห่งชาติอาจไม่ปลอดภัยจากอิทธิพลของนักธุรกิจและกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจ

เนื่องจากการได้มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น ประชาชนไม่ทราบกระบวนการและเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

สำหรับด้านโอกาสและความสะดวกของประชาชนในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา ร้อยทุกข์กับผู้แทนและกรรมการโดยตรง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.16, S.D. = 1.20) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า แม้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะได้จัดให้มี “โครงการ สนช. สัญจร” ในจังหวัดต่าง ๆ แต่ยังมีช่องทางของการรับเรื่องราวร้องทุกข์ หากเป็นแต่เพียงเพื่อการพบปะกับประชาชนเท่านั้น โดยจากการประชุมกลุ่มเห็นว่าโครงการดังกล่าวมีประชาชนเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่มีโอกาสได้เข้าพบสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการโดยตรง ทั้งนี้ด้านการดึงดูดเยาวชนให้สนใจงานของ **รัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.13, S.D. = 1.24) ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีโครงการหรือกิจกรรมใดใดเพื่อดึงดูดให้เยาวชนหันมาสนใจในงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ให้ข้อมูลว่าเยาวชนส่วนใหญ่ไม่รู้จักสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่าเป็นหน่วยงานอะไร มีอำนาจหน้าที่อะไร ซึ่งต่างจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีโครงการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้แก่เยาวชน แต่การบริหารโครงการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีลักษณะการบริหารงานมีลักษณะเป็นแบบราชการ ซึ่งไม่สามารถดึงดูดเยาวชนให้ความสนใจงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อย่างคุ้มค่า เนื่องจากการออกแบบรายการ กิจกรรม เน้นวิชาการมากเกินไป เช่นตอบปัญหา โต้วาที ซึ่งขาดความหลากหลาย น่าสนใจ ขาดเทคนิคในการดึงดูดความสนใจ มีโครงการที่น่าสนใจที่เคยจัดคือ การเยี่ยมชมรัฐสภา แต่ก็ยังอยู่ในวงจำกัด และท้ายสุด **ด้านโอกาสในการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลและความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ไขกฎหมาย มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนไปทางต่ำ(ค่าเฉลี่ย = 2.01, S.D. = 1.14) จากการประชุมกลุ่มเห็นว่าส่วนใหญ่กระทำผ่านตัวแทนกลุ่มภาคประชาชน อาทิ ผู้แทนกลุ่มข่าว เป็นผู้แทนที่เข้าไปชี้แจงต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณากฎหมายว่าด้วยข่าว เป็นต้น แต่นับว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องนี้ยังมีน้อยมาก ซึ่งเห็นได้จากจำนวนกฎหมายเสนอโดยประชาชนมีเพียง 1 ฉบับเท่านั้น คือ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2562 สอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจะเช่นกัน

5.1.2.6 ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านความสำนึกรับผิดชอบ

การประเมินผลด้านนี้แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความสำนึกรับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ ระบบรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิกรัฐสภากรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา และการพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา โดย**ผลการประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านความสำนึกรับผิดชอบ ในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.65, S.D. = 0.84) เป็นอันดับสาม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า **ด้านความสำนึกความรับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภาต่อประชาชนทั่วประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง

(ค่าเฉลี่ย = 3.01, S.D. = 1.09) โดยจากการประชุมกลุ่ม เห็นว่าสถานิติบัญญัติแห่งชาติมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งประเทศ โดยดูจากผลงานของสถานิติบัญญัติแห่งชาติในการตรากฎหมายที่มีจำนวนมากและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นต้น แต่เนื่องจากการได้มาของสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากการแต่งตั้งทำให้ขาดความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกกับประชาชนในพื้นที่ แม้จะมีโครงการสถานิติบัญญัติแห่งชาติพบประชาชน แต่มีลักษณะทำให้เกิดขึ้นมากกว่าจะเน้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ความเห็นนี้แตกต่างจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นว่าสถานิติบัญญัติแห่งชาติมีความสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชน แต่ก็อยู่ภายใต้การครอบงำต่อฝ่ายบริหารซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากกว่า รองลงมา คือ **ด้านการพัฒนาการเรียนรู้และเสริมสร้างขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.76, S.D. = 1.05) โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาในการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตน แต่เห็นว่าแผนงานและโครงการพัฒนาสมรรถนะของสมาชิกรัฐสภายังอยู่มีน้อยมากและไม่ต่อเนื่อง และมีข้อจำกัดจากลักษณะการทำงานที่ไม่สามารถจัดการพัฒนาความรู้ควบคู่ไปด้วยได้ ทั้งนี้ที่ประชุมกลุ่มเห็นว่าเห็นว่าการจัดให้มีกระบวนการพัฒนาสมาชิกรัฐสภา แต่ต้องประเมินประสิทธิภาพของผลงานอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า สถานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาการเรียนรู้ของสมาชิกรัฐสภา แต่ไม่น่าจะประสบความสำเร็จ ในขณะที่บางท่านกล่าวว่า สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่มีการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่สมาชิกรัฐสภา การดูงานเป็นการดูงานที่ไม่ได้ให้ความรู้ ส่วน**ด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.52, S.D. = 0.93) จากการประชุมกลุ่มเห็นว่า แม้จะมีข้อมูลพื้นฐานเพื่อแสดงถึงการทำงานของสถานิติบัญญัติแห่งชาติแต่ละท่าน เช่น สถิติการเข้าประชุมสภา สถิติการเข้าประชุมคณะกรรมการ สถิติการอภิปราย และวาระการประชุมของสถานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการ แต่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ทำให้ในที่สุดเห็นว่าผลการดำเนินงานของสถานิติบัญญัติแห่งชาติไม่คุ้มค่ากับผลตอบแทน โดยส่วนผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติมีทั้งเงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่ม ค่าเบี้ยประชุม และยังมีเงินเดือนประจำอีกในเวลาเดียวกัน ซึ่งน่าจะจัดว่าเป็นการทำงานซ้ำซ้อน ยิ่งไปกว่านี้สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติยังได้รับความสนับสนุนด้านบุคลากร ด้วยการให้ค่าตอบแทนแก่บุคคลเพื่อเข้ามาช่วยประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาด้วย และสุดท้าย**ด้านระบบการรายงานตรวจสอบ และลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.48, S.D. = 1.07) ทั้งนี้จากการประชุมกลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิต่างเห็นว่ารัฐสภาจัดให้มีระบบการรายงาน ตรวจสอบ และลงโทษอยู่ แต่ขาดการบังคับใช้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะกรณีสมาชิกขาดประชุมสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งแม้จะมีความพยายามดำเนินการแก้ไขเรื่องดังกล่าวแล้ว แต่ผลยังไม่เป็นที่ทราบในวงกว้าง ประชาชนยังคงติดภาพของกระบวนการตรวจสอบที่มีปัญหาอยู่ นั้น นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่าการจัดการเพื่อให้สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติรายงานการทำงานที่ต่อประชาชน ยังไม่เป็นระบบ ทำให้เป็นที่เคลือบแคลงสงสัยต่อประชาชน และสำหรับประเด็น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” ผู้ทรงคุณวุฒิเชื่อว่า น่าจะมีเบื้องหลัง อาทิ กรณีการขึ้นเงินเดือน ผลประโยชน์ตอบแทน และอื่น ๆ ให้แก่หน่วยงานที่สมาชิกรัฐสภาเคยดำรงตำแหน่งหรือยังปฏิบัติหน้าที่อยู่

5.1.2.7 ผลการประเมินการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

การประเมินในด้านนี้ มีองค์ประกอบย่อยถึง 7 ข้อ ได้แก่ การได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ บทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธะหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือประเทศ บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ โดย**ผลการประเมินสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ เป็นการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ได้คะแนนสูงที่สุด โดยในภาพรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.73, S.D. = 0.89) ทั้งนี้ แม้เฉลี่ยในการทำงานด้านนี้จะมากที่สุด แต่จากการประชุมกลุ่มและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องนี้เป็นหน้าที่ของรัฐบาล ไม่ใช่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และไม่คอยเห็นบทบาทของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ แต่ที่ผ่านมา บทบาทของรัฐบาลในเรื่องการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศค่อนข้างโดดเด่น โดยเฉพาะ การแก้ไขปัญหาการกักขังเรือของไทยที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ ICAO กำหนด⁵⁶ และการแก้ไขปัญหา การประมงที่ขาดการรายงาน และการประมงที่ขาดการควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IUU))⁵⁷ ซึ่งเป็นการใช้มาตรการออกกฎหมายในฝ่ายบริหาร แต่สภานิติบัญญัติซึ่งในภาพรวมถูกมองว่าเป็นเนื้อเดียวกันกับรัฐบาล ทำให้ได้ผลทางบวกจากการดำเนินงานการต่างประเทศของรัฐบาลไปด้วย ทั้งนี้ หากพิจารณาเฉพาะการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติเฉพาะในเรื่องการต่างประเทศโดยมุมมองจากภายนอก ส่วนใหญ่ไม่ทราบการทำงานในเรื่องนี้เท่าใดนัก ส่วนในมุมมองสมาชิกเอง ก็เป็นไปในทำนองเดียวกันว่า อาจเพราะสภานิติบัญญัติแห่งชาติยังขาดผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนโยบายระหว่างประเทศ รวมถึงความเชี่ยวชาญทางภาษาต่างประเทศในบางภาษา ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการทำงานนี้ได้เต็มที่ โดยเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย พบว่า **ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.16, S.D. = 0.93) อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มส่วนใหญ่เห็นเป็นหน้าที่ของรัฐบาลเป็นหลัก ในขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มองว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สนับสนุนรัฐบาลในประเด็นนี้ รองลงมา คือ **ด้านขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมด้านนโยบายระหว่างประเทศของรัฐสภา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง** (ค่าเฉลี่ย = 3.15, S.D. = 1.54) ซึ่งที่ประชุมกลุ่มส่วนใหญ่ไม่เห็นบทบาทการทำงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ โดยมีบางท่านรับทราบการดำเนินในเรื่องนี้พอสมควร ส่วน**การได้มาข้อมูลและการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศระดับทวิภาคีและพหุภาคี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.86, S.D. = 0.99) ผู้ทรงคุณวุฒิ

⁵⁶ “เบื้องหลังความสำเร็จปลด ‘ธงแดง’ ICAO” <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/776495>

⁵⁷ “ไทยเดินหน้าแก้ปัญหา IUU ยกระดับมาตรฐานการประมง” <https://www.thaipost.net/main/detail/37951>

ในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศจากการสัมภาษณ์เห็นว่า เป็นเรื่องของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลโดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม มีการพิจารณาบางเรื่องในขั้นกรรมาธิการ แต่ความร่วมมือกับรัฐสภานานาชาติเป็นไปอย่างเข้มแข็ง ส่วนความเห็นจากการประชุมกลุ่มทั้งหมดไม่ทราบการดำเนินงานในเรื่องนี้ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ **ด้านบทบาทของรัฐสภาในการติดตามและตรวจสอบนโยบายและการปฏิบัติตามพันธหรือข้อตกลงด้านความช่วยเหลือประเทศ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.84, S.D. = 1.00) โดยที่ประชุมกลุ่มต้องการให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มารับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพันธกรณีเหล่านั้น ควรมีการปรับปรุงข้อตกลงที่ล้าสมัยให้ทันสมัย เข้าถึงสถานการณ์มากขึ้น ทำให้ประเทศไทยมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่นี้ได้ดีพอสมควร ในหัวข้อ**การมีส่วนร่วมในการสร้างพันธะด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.77, S.D. = 1.13) ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มส่วนใหญ่เห็นบทบาทนี้น้อย แต่สิ่งที่ต้องการคือ ต้องการให้ สนช. มองประเด็นผลกระทบต่อประชาชนในพันธกรณีทั้งหลายที่ได้ตกลงไปด้วยส่วนผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่นี้ได้ดีพอสมควรเช่นกัน **ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านนโยบายระหว่างประเทศ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง** (ค่าเฉลี่ย = 2.67, S.D. = 1.06) ผู้ทรงคุณวุฒิมองเป็นเรื่องของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลโดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหลักเช่นกัน ส่วนความเห็นจากการประชุมกลุ่มมองว่าไม่ค่อยเห็นบทบาทของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ **บทบาทของรัฐสภาในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด** โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.49, S.D. = 1.06) โดยทั้งสองกลุ่มต่างเห็นตรงกันว่าบทบาทของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในด้านนี้มีน้อย

5.2 ข้อเสนอแนะ

การจัดทำข้อเสนอแนะในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะนำเสนอสำหรับอนาคตที่ว่าประเทศไทยจะมี “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” เกิดขึ้นอีกครั้ง ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยตระหนักดีว่าการเกิดขึ้นของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผลมาจากสถานะที่ไม่ปกติของการจัดระบบการปกครองของประเทศ โดยข้อเสนอแนะทั้งหลายที่เกิดขึ้น มุ่งหวังให้รัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งและสรรหาในภาวะปกติ จะได้นำข้อเด่นและข้อควรระวังของการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไปปรับปรุงให้การทำงานของรัฐสภามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ หลังจากทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สามารถประมวลข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะด้านการเป็นตัวแทนประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ควรมีการกระจายคนที่ทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับวงงานด้านต่าง ๆ

- ให้มีกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกเพศหญิงมากขึ้น โดยมีสัดส่วนเพศหญิงอย่างน้อยร้อยละ 20
- ควรจัดระบบอย่างเป็นทางการว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติ มีตัวแทนกลุ่มใดบ้าง อาทิ กลุ่มทหาร กลุ่มข้าราชการ ข้าราชการพลเรือน นักธุรกิจ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- การได้มาซึ่งสมาชิกควรมีการปรับปรุงกติกาการคัดเลือกให้หลากหลาย โดยเฉพาะการให้มีฝ่ายที่เห็นต่างเข้ามาร่วมด้วย
- การดำเนินงานต้องเข้าถึงประชาชน ชาวบ้านต้องมีส่วนร่วม ต้องให้ข้อมูลในการลงพื้นที่

5.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ในการพิจารณากฎหมายควรกำหนดกรอบเวลาให้ชัดเจน เพื่อให้การพิจารณาสำเร็จ
- ควรมีการรับฟังความคิดเห็นให้รอบด้านมากขึ้น เพื่อให้การพิจารณากฎหมายมีความรอบคอบ
- ควรดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อย่างเคร่งครัด
- ควรให้โอกาสประชาชนสามารถเสนอกฎหมายได้ดีขึ้น

ข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการ

- ควรชี้แจงให้ประชาชนทราบว่ากฎหมายเรื่องใดถูกพิจารณา ในการพิจารณานั้นเหตุใดจึงพิจารณาช้าหรือเร็ว เรื่องที่พิจารณาผ่านหรือไม่ผ่านเพราะเหตุใด เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบการทำงานได้ดียิ่งขึ้น
- ควรมีแผนจัดลำดับความสำคัญของกฎหมายให้ชัดเจน
- ควรจัดระบบรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- มีการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินการทางนิติบัญญัติโดยเฉพาะข้อมูลด้านงบประมาณในการดำเนินการผ่านช่องทางต่าง ๆ

5.2.3 ข้อเสนอแนะด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- เพื่อให้งานด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ควรเปลี่ยนที่มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ควรถูกตั้งมาจากฝ่ายบริหาร เพื่อให้สามารถคานอำนาจกันได้ ต้องมีความหลากหลายในความรู้และประสบการณ์ มาจากกลุ่มผลประโยชน์ทุกกลุ่ม ในกรณีข้าราชการไม่ควรเลือกจากข้าราชการประจำ เพราะจะเกิดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เนื่องจากต้องรักษาตำแหน่งต้องการได้รับการเลื่อนขั้น ต้องปกป้องงานของตนเอง และไม่สามารถอุทิศเวลาทำงานในสภา ได้เต็มศักยภาพ
- การเรียกบุคคลและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาชี้แจง ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้บุคคลระดับที่ตัดสินใจได้ มีความรู้ความเข้าใจจริงในเรื่องที่จะมาชี้แจง และได้รับความร่วมมืออย่างดีควรเรียกผ่านรัฐมนตรีที่กำกับดูแล นอกจากนั้น การจัดลำดับเวลาที่ถูกต้องเหมาะสมยังจำเป็น ผู้เข้ามาชี้แจงจะได้ไม่ต้องรอเสียเวลานาน

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรมีการเผยแพร่ ถ่ายทอดสด การทำงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อมีการประชุมสภาในวาระที่สำคัญให้ประชาชนได้รับทราบ และเป็นการกระตุ้นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติแต่ละท่าน ให้ทำงานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ เพราะถูกจับตามองจากประชาชน นอกจากนั้น ควรสรุปประชุมทั้งในระดับสภาและกรรมาธิการ โดยมีสาระที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย แฉกหลังการประชุมทุกครั้งผ่านสื่อให้ประชาชนได้รับทราบ
- ในการตรวจสอบการทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ควรมีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุก 3 เดือน หรือทุก 6 เดือน เป็นต้น ให้สมาชิกประเมินการทำหน้าที่ของประธานสภา และในการนี้ควรมีการกำหนดวินัยนักการเมืองด้วย
- การปรับปรุงระบบการทำงาน ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นั้น ควรลดจำนวนลงเพราะทำงานเฉพาะในส่วนกลาง อัตราค่าจ้างของบุคคลดังกล่าวต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติจริง สำหรับบุคคลที่เหมาะสมในการเลือกเพื่อรับตำแหน่งดังกล่าว ทางฝ่ายสภาควรทำบัญชีรายชื่อบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เช่นเดียวกับกระทรวงการคลังกำหนดรายชื่อบุคคลผู้ควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ ให้สมาชิกรัฐสภาเลือกจากบัญชีรายชื่อดังกล่าว
- ในอีกแนวทางหนึ่งคือนำงบประมาณทั้งหมดในการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวมาตั้งที่วิจัย นำผู้มีความรู้ความสามารถทำงานในส่วนกลาง และแยกตามความสามารถ กำหนด

โจทย์ให้ทำ ลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละเรื่อง (กรณีการ
ศึกษาเรื่องของแต่ละประเทศ เป็นต้น

5.2.4 ข้อเสนอแนะด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของรัฐสภา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- สถานิติบัญญัติแห่งชาติควรกำหนดนโยบายการเรียกคืนความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐสภา โดยพัฒนา ยกเครื่อง และปรับขยายระบบการรายงานการตรวจสอบ และการลงโทษสมาชิกรัฐสภา กรณีมีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน
- สร้างความร่วมมือกับรัฐสภาประเทศอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภา
- ต้องพัฒนาและสร้างเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐสภา กับ สื่อ ภาควิชาการภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน องค์กรที่มีใช้กำไร ในการทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง แม่นยำ ของสมาชิกรัฐสภาทั้งที่กฎหมายกำหนด และที่พึงควรมี และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน องค์กรที่มีใช้กำไร สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว
- จัดให้มีโครงการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภา และการจัดทำโพลสำรวจความเชื่อมั่นต่อรัฐสภา โดยสถาบันการศึกษาและสถาบันพระปกเกล้าเป็นระยะ ๆ
- จัดให้มีฐานข้อมูลการอบรม การดูงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกรัฐสภาผู้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานสมาชิกรัฐสภา รายชื่อผู้เข้าอบรม ผลการประเมินการอบรม ประจำปีงบประมาณ
- จัดให้มีการศึกษาเปรียบเทียบการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทยกับรัฐสภานานาชาติ โดยเฉพาะรัฐสภาอาเซียน รวมทั้งการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practices) ว่าด้วยการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา
- ทบทวนการได้มาของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ ผู้ช่วยดำเนินงานประจำสมาชิกรัฐสภา โดยพิจารณาถึงปัจจัย ตามหลักการการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management)

5.2.5 ข้อเสนอแนะด้านสำนักวิจัยของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ต้องจัดให้มีการตรวจสอบจริยธรรมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะจริยธรรมทางเพศ หรือ การทุจริตต่อหน้าที่ อาทิ การแต่งตั้งบุคคลเป็นสมาชิกวุฒิสภา เช่น บุคคลที่เคยมี ประวัติ หรือศาล หรือองค์กรอิสระ วินิจฉัยว่า มีความผิด เข้มงวด ไม่ควรได้รับการแต่งตั้ง
- แนวทางการศึกษาและการสำรวจสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต้องนำมาเปรียบเทียบกับย้อนหลังกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติรัฐประหารทั้งหมด
- ให้สถาบันพระปกเกล้าต้องเป็นหน่วยงานสนับสนุนงานวิชาการให้รัฐสภาอย่างจริงจัง โดยจัดให้มีการอบรมปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกการทำหน้าที่ภารกิจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเป็นงานที่มีเกียรติสูงสุดให้แก่ประเทศ ทั้งนี้ หลักสูตรดังกล่าวเป็นการอบรมนักการเมืองในลักษณะ Refresh เพื่อสร้างนักการเมืองที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับวิธีการของประเทศอังกฤษ ตามประมวลจริยธรรมของประเทศอังกฤษ หลักสูตรดังกล่าวจะแนะนำถึงวิธีการตั้งกระทู้ถาม การแปรญัตติ การเสนอกฎหมาย ด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- จัดให้มีการอบรมอย่างเข้มข้นแก่สมาชิกวุฒิสภา และผู้ให้การอบรมจะต้องเป็นบุคคลตัวอย่างและมีความน่าเชื่อถือด้านจริยธรรม
- วิธีการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย อาจให้สมาชิกวุฒิสภาประเมินตนเอง ซึ่งมีข้อดี คือ ทำให้สมาชิกวุฒิสภาเห็นผลการทำงานของตนเอง แต่เกรงว่า สมาชิกจะประเมินตนเองอย่างลำเอียง หากต้องการให้สมาชิกวุฒิสภาประเมินตนเอง ต้องให้สมาชิกวุฒิสภาทุกคนประเมินตนเองไปพร้อมกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี นักวิจัยต้องเข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วย เพื่อให้ได้เนื้อหาและผลการประเมินที่ใกล้เคียงความเป็นจริงด้วย
- คุณสมบัติกับค่าตอบแทนให้แก่บุคคลเข้ามาช่วยประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่สอดคล้องกัน ค่าตอบแทนน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับภาระหน้าที่
- ให้นางบประมาณการแต่งตั้งบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกวุฒิสภา ทั้งหมดมารวมเป็น “งบประมาณกองกลาง” เพื่อใช้ในการแต่งตั้งให้บุคคลเหล่านี้ทำงานด้านการวิจัย โดยคณะกรรมการตั้งโจทย์ให้ศึกษาวิจัย พร้อมกับ

ลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละเรื่องและการศึกษาเปรียบเทียบงานของต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ประกอบกับการพิจารณากฎหมาย

- จัดให้มีโครงการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ช่วยสนับสนุนงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

5.2.6 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ควรจะมีสมาชิกที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเข้าใจในเรื่องนี้ หรือเชิญผู้มีความรู้มาร่วมทำงาน อาจตั้งในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา เป็นต้น
- การสร้างพันธมิตรด้านกฎหมายและการเงินในเวทีระหว่างประเทศ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องประเมินผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่มีต่อประชาชนในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

- ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่เข้าถึงประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการทำงานและผลงานในส่วนของนโยบายต่างประเทศ
- พันธกรณีกับต่างประเทศ ควรเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน สร้างอำนาจต่อรองกับต่างประเทศ และปรับปรุงข้อตกลงให้ทันสมัย เข้าถึงสถานการณ์มากขึ้น
- รัฐสภาควรจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศของสมาชิกทุกคน

5.2.7 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานของรัฐสภา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- เปิดโอกาส เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน โดยการมีกลไกในการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ เช่น เป็นรัฐสภาแบบเปิด (Open Parliament) โดยมีฐานข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจได้ชัดเจน เช่น ข้อมูลการประชุมรัฐสภากรรมาธิการ ร่างกฎหมาย
- ปรับปรุงระบบบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การแก้ไขข้อบังคับของสภา โดยกำหนดให้ผู้ช่วย อย่างน้อย 1 ใน 4 คนมาจากผู้มีประสบการณ์และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐสภา และเพิ่มค่าตอบแทน โดยอาศัยการประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอเชิงกระบวนการทางวิชาการ

- พัฒนาระบบเก็บข้อมูลที่เชื่อมต่อกับ Big data
- วิจัยวิชาการที่สนับสนุนงานรัฐสภาที่ทันสมัย
- ควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอย่างต่อเนื่อง
- พัฒนาศักยภาพของการผู้ช่วยปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่รัฐสภา ให้มีความสามารถรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการ

- จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของสมาชิกให้พอเพียงและเหมาะสมต่อการทำงาน
- จัดทำฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน
- จัดให้มีประเมินผลการดำเนินงานของผู้ช่วยปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด เพื่อการพิจารณาต่ออายุการทำงาน ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะทั้งรายชื่อและผลงาน
- จัดทำฐานข้อมูลนโยบายต่างประเทศ พันธกรณีต่าง ๆ และให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

โดยสรุป เมื่อเปรียบเทียบการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า 2 ครั้งและเพื่อให้การดำเนินงานของรัฐสภามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น ตลอดจนสอดคล้องกับสากล จึงควรมีการนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงให้เกิดผลต่อไป

បរិស្ថាន

I P U

- กรุงเทพธุรกิจ, (2562). *เบื้องหลังความสำเร็จปลด ‘ธงแดง’ ICAO*, สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/776495>
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, (2548). *รัฐธรรมนูญในแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม [ตอนที่ 1]*, สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2562 จาก, <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=409>
- โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw), (2557). *รู้จัก สนช. และการเดินทางของกฎหมายใน สนช.* สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2562 จาก <https://ilaw.or.th/node/3350>
- ชมพูนุท ตั้งถาวร, (2556), *กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ*, กรุงเทพฯ, สถาบันพระปกเกล้า.
- ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า, (2552). *สภานิติบัญญัติแห่งชาติ*, สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สภานิติบัญญัติแห่งชาติ>
- ถวิลวดี บุรีกุล, (2558). *ธรรมาภิบาล: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ*, ใน *สถาบันพระปกเกล้า, คู่มืออำนาจในการเมืองการปกครองไทย*, กรุงเทพฯ:สถาบันพระปกเกล้า
- ถวิลวดี บุรีกุล, มาณวิภา อินทรทัต, ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ, ศรีสุวรรณ พะยอมยงค์, นิตยา โพธิ์นอก, รัชวดี แสงมหะหมัด, สกล สิทธิกัน, (2559). *การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา-Assessment of Thai Parliament on ของ Inter-Parliamentary Union (IPU) (2559), วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 105-128.*
- _____. *ไทยโพสต์, ไทยเดินหน้าแก้ปัญหา IUU ยกระดับมาตรฐานการประมง*” สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2562 <https://www.thaipost.net/main/detail/37951>
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, (2542). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย*, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนา และ บุญมี ลี, (2544). *รายงานผลการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า
- ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ, (2556). *ข้อสังเกตบางประการในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีของวุฒิสภา*, สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2562 จาก http://library.senate.go.th/document/Ext6028/6028632_0002.PDF
- มนตรี รูปสุวรรณ, (2543). *กฎหมายรัฐสภา (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มานิตย์ จุมปา, (2557). *หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*, กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- เลิศพร อุดมพงษ์, (2562). *การให้เอกชนริเริ่มในการลงทุนแทนรัฐ กรณีเรือนจำเอกชน ประเทศญี่ปุ่น*, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- วรวิทย์ กนิษฐะเสน, (2524). *ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับวิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญในอังกฤษและฝรั่งเศส, วารสารนิติศาสตร์, 9(3).1-9.*

สถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2543). *การปรับปรุงกระบวนการริเริ่ม การนำเสนอ การพิจารณา และการอนุมัติกฎหมายไทย (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันพระปกเกล้า, (2545). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*, (รายงานผลการวิจัย), กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

_____. (2558). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์: การประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา*. (รายงานผลการวิจัย) กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

_____. (2555). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU)*, (รายงานผลการวิจัย), กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันพระปกเกล้า, สำนักวิจัยและพัฒนา, (2561). *หลักธรรมาภิบาล:จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รัฐสภาระหว่างประเทศ, (2552). “การประชุมรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Parliamentary Forum - APPF)” สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2562, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14487&filename=

_____. (2552). “การประชุมสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The General Assembly of the Asia Pacific Parliamentarians’ Conference on Environment and Development - APPCED)” สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2562, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14493&filename=

_____. (2552). “สมัชชารัฐสภาอาเซียน [ASEAN Inter -%oParliamentary Assembly%o(AIPA)” สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562 , จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=35253

_____. (2552). “สมาคมเลขาธิการรัฐสภา (Association of Secretaries General of Parliaments - ASGP)” สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14334&filename=

_____. (2552). “สมาคมสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (International Parliamentarians Association for Information Technology - IPAIT)” สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562 , จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14347&filename=

_____. (2552). “สหภาพรัฐสภา %o(Inter-Parliamentary Union) สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=13753&filename=

สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รัฐสภาระหว่างประเทศ, (2552). “สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก (Asian - Pacific Parliamentarians’ Union)” สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562, จาก https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=13840

_____. (2552). “องค์การสมาชิกรัฐสภานานาชาติเพื่อการต่อต้านการทุจริต (Global Organization of Parliamentarians Against Corruption – GOPAC)” สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=14421&filename=

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, (2557). คณะกรรมาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562 จาก <http://web.senate.go.th/w3c/senate/committees.php>

_____. (2557). บทบาท อำนาจหน้าที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.senate.go.th/view/1/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ/TH-TH>

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ, กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ, (2562). การประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ระเบียบวาระการประชุมและบันทึกการประชุม, สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2562 จาก <https://library2.parliament.go.th/giventake/nla2557.html>

อรณิช รุ่งธิพานนท์, (2553). *รัฐสภาสหราชอาณาจักร: สภาสมาญ์ สภาขุนนาง หน่วยงานสนับสนุน [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]*, เอกสารวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

MGR Online, (2560). “พรเพชร” ชี้ 7 สนช.ลาออกต้องไม่ขาดสมาชิกภาพ โต้ขาดกันบ่อยไม่เกี่ยวควบหลายเก้าอี้, *ผู้จัดการออนไลน์*, สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2562 จาก <https://mgronline.com/politics/detail/9600000015508>

การประเมินผลการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary Union (IPU)

הכנסות

I P U

ภาคผนวก ก.
แบบสอบถามประกอบโครงการวิจัย

แบบสอบถาม
ประกอบโครงการวิจัย
เรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย”

คำชี้แจง

แบบสำรวจนี้จัดทำขึ้น เพื่อการศึกษาการทำงานของรัฐสภา ตามแนวการประเมินขององค์กรรัฐสภานานาชาติ (IPU) โดยเป็นการประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา (สมาชิกรัฐสภา) เพื่อ นำผลการวิจัยไปจัดทำเป็นข้อเสนอเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งสถาบันฯ ได้ทำการประเมินมาแล้วเป็นจำนวน 2 ครั้ง ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการทำงานของรัฐสภาไทยให้สอดคล้องกับแนวทางขององค์กรรัฐสภานานาชาติ (IPU)

สถาบันฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานหรือเกี่ยวข้องกับรัฐสภาอย่างยิ่ง ดังนั้น ความคิดเห็นของท่านจึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้มาก ทั้งนี้ ความคิดเห็นส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และไม่มีการอ้างอิงชื่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด

อนึ่ง แบบสำรวจนี้ใช้สำรวจก่อนการประชุมกลุ่มย่อยเรื่อง **การประเมินการดำเนินงานสมาชิกสมาชิกรัฐสภา** จึงขอความกรุณาจากท่านในการให้ข้อมูลตามความเป็นจริง หรือใกล้เคียงกับประสบการณ์ของท่านมากที่สุด

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา และ สำนักวิจัยและพัฒนา
สถาบันพระปกเกล้า

สถาบันพระปกเกล้า
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี ชั้น 5 (โซนทิศใต้)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0-2141-9550 โทรสาร 0-2143-8174

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในวงกลมที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ ปี

3. การศึกษาสูงสุด 1) ประถมศึกษา 5) ปริญญาตรี

2) มัธยมศึกษาตอนต้น 6) ปริญญาโท

3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. 7) ปริญญาเอก

4) อนุปริญญา/ ปวส. 8) อื่น ๆ

(โปรดระบุ.....)

4. อาชีพปัจจุบัน/หน่วยงานที่ท่านสังกัด

1) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)

8) ข้าราชการ

2) นักการเมืองท้องถิ่น

9) สื่อมวลชน

3) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

10) ประชาสังคม

4) อดีตสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

11) องค์กรพัฒนาเอกชน

5) เจ้าหน้าที่รัฐสภา

12) องค์กรอิสระ

6) อดีตเจ้าหน้าที่รัฐสภา

13) เอกชน

7) นักวิชาการ

14) อื่น ๆ

(โปรดระบุ.....)

ส่วนที่ 2: การเป็นตัวแทนของประชาชน
และการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ส่วนที่ 2: การเป็นตัวแทนของประชาชน

และการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

2.1 การเป็นตัวแทนของประชาชน

**หมายเหตุ รัฐสภา หมายถึง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							หมายเหตุ
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)	ไม่ ทราบ (99)	
1	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบด้วย ผู้แทนที่มีความหลากหลายด้านความคิดทางการเมือง								
2	ความเหมาะสมของสัดส่วนของผู้หญิงในจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทั้งหมด								
3	ความเหมาะสมของสัดส่วนผู้แทนจากกลุ่มคนส่วนน้อย/ผู้ด้อยโอกาสในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ								
4	ความเหมาะสมของสัดส่วนผู้แทนของภูมิภาคในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ								
5	สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีการบริหารจัดการที่มั่นใจได้ว่าจะทำให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ								
6	สิ่งอำนวยความสะดวกและวิธีปฏิบัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เอื้อให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชายหญิงทำงานร่วมกัน								
7	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี								
8	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับการปกป้องจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหาร ในการแสดงความคิดเห็น								
9	องค์กรอื่น ๆ เช่น ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ไม่มีการแทรกแซงในการดำเนินงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม								
10	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเวทีการอภิปรายประเด็นความห่วงกังวลของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ								
11	กระบวนการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความโปร่งใส								

2.2 การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ

***หมายเหตุ* นิติบัญญัติ หมายถึง การทำหน้าที่ด้านการออกกฎหมาย พิจารณากฎหมาย และกลั่นกรองกฎหมายต่าง ๆ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							หมายเหตุ
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)	ไม่ ทราบ (99)	
1	การอภิปรายร่างกฎหมายในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถทำได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง								
2	การพิจารณาร่างกฎหมายและการแปรญัตติของคณะกรรมการสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ								
3	คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตน								
4	กระบวนการนิติบัญญัติมีความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมได้								
5	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามจำนวนขั้นต่ำที่รัฐธรรมนูญกำหนด สามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายเข้าสู่สภาได้								
6	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถตรากฎหมายที่กระชับ ชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจได้								
7	กฎหมายที่ผ่านการกลั่นกรองจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวมอย่างทั่วถึง								
8	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำให้มั่นใจได้ว่า ได้ตรากฎหมายได้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชน								
9	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กลั่นกรองกฎหมายโดยให้ความสำคัญกับประเด็นความเท่าเทียมกันทางเพศ								
10	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กลั่นกรองกฎหมายโดยยึดความต้องการของประชาชนเป็นหลัก								
11	สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีกระบวนการที่เอื้อต่อการให้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อย่างรวดเร็ว								
12	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ใช้เวลาออกกฎหมายแต่ละฉบับ อย่างเหมาะสม								
13	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ใช้งบประมาณในการออกกฎหมายแต่ละฉบับได้อย่างเหมาะสม								

ส่วนที่ 3: การตรวจสอบฝ่ายบริหาร
และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ส่วนที่ 3: การตรวจสอบฝ่ายบริหาร

และการมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3.1 การตรวจสอบฝ่ายบริหาร

**หมายเหตุ ฝ่ายบริหาร หมายถึง รัฐบาลและข้าราชการ ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							หมายเหตุ
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)	ไม่ ทราบ (99)	
1	สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีกระบวนการตั้งกระทู้ถามและการได้มาซึ่งข้อมูลจากฝ่ายบริหารอย่างเป็นระบบและมีความเป็นไปได้								
2	ประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารโดยกรรมาธิการสามัญและวิสามัญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ								
3	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถเข้าไปโน้มน้าวหรือตรวจสอบการจัดทำงบประมาณแผ่นดินในทุกชั้นตอนได้ดี								
4	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กลั่นกรอง และตรวจสอบการแต่งตั้งและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารและข้าราชการระดับสูงบางตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ								
5	สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้กลั่นกรอง และตรวจสอบการแต่งตั้งและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอย่างมีประสิทธิภาพ								
6	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน เช่น การกำหนดและการควบคุมงบประมาณของตนเอง การกำหนดวาระการประชุม การแต่งตั้งบุคลากร								
7	จำนวนผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาประจำตัวของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเพียงพอ								
8	ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาประจำตัวของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเหมาะสม								

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							หมายเหตุ
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)	ไม่ ทราบ (99)	
9	กระบวนการคัดเลือก / มาตรฐานการคัดเลือก ผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้ชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญ และ ที่ปรึกษาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเหมาะสม								
10	โดยภาพรวม คุณสมบัติของผู้ช่วยดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ หรือที่ปรึกษาของ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความเหมาะสม								
11	ปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริมในการทำงานของ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้เกิด ประสิทธิภาพ (เช่น งานวิจัย สารสนเทศ และ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ) มีความเหมาะสม								
12	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่ ฝ่ายเลขานุการมีคณะผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ที่สามารถให้ความเห็นได้ทันทีในการอภิปราย ต่าง ๆ แก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ								
13	บุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชนสามารถเข้ามาชี้แจงให้ข้อมูลกับ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการแทรกแซงจากฝ่ายใด นั้น มีความเพียงพอ								
14	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้เกียรติและ ปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับบุคลากรและผู้แทน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาชี้แจงในระดับที่ เหมาะสม								
15	ระบบการให้บุคลากรและหน่วยงานเข้าไปชี้แจง มีความเหมาะสม								
16	ระบบตรวจสอบการทำหน้าที่ของประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งในระหว่างการทำงาน และระหว่างการประชุมมีความเหมาะสม								
17	กระบวนการพิจารณา การตรวจสอบ และ การจัดสรรงบประมาณของสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ มีความโปร่งใส								

3.2 การมีส่วนร่วมในนโยบายระหว่างประเทศ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น							หมายเหตุ
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)	ไม่ ทราบ (99)	
1	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถพิจารณาและมีส่วนสนับสนุนนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ								
2	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานะและท่าทีการเจรจาของรัฐบาลกับองค์กรระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศอย่างเพียงพอและทันเวลา								
3	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีส่วนร่วมในการสร้างพันธะทางกฎหมายหรือทางการเงินในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ องค์กรสหประชาชาติ								
4	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพในการประกันว่าประเทศไทยได้ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น องค์กรการค้าโลก องค์กรสหประชาชาติ เป็นต้น								
5	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพในการพิจารณาและมีส่วนสนับสนุนการจัดทำรายงานของประเทศตามเงื่อนไขการตรวจสอบระหว่างประเทศ ตลอดจนติดตามให้เกิดการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังกล่าว								
6	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ติดตามและตรวจสอบนโยบายด้านการพัฒนาทั้งในฐานะ “ประเทศผู้ให้” และ “ประเทศผู้รับ” ความช่วยเหลือระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ								
7	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ทำหน้าที่ตรวจสอบการส่งกองกำลังทหารไปยังต่างประเทศอย่างเข้มงวด								
8	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่ส่งเสริมการเจรจาเพื่อระงับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศอย่างรวดเร็ว								
9	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความร่วมมือกับรัฐสภานานาชาติในระดับภูมิภาคและระดับโลกอย่างมีประสิทธิภาพ								
10	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถถ่วงถ่วงนโยบายและการปฏิบัติงานขององค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลสนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ ได้								

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						หมายเหตุ	
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)		ไม่ ทราบ (99)
11	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีการทำหน้าที่เชิง การทูตของรัฐสภา เช่น การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ กฎ ระเบียบขององค์การรัฐสภา ต่างประเทศ การประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ความร่วมมือด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน กฎหมาย ตลอดจนการทำงานในเชิงระหว่าง ประเทศที่สอดคล้องกับฝ่ายบริหาร								
12	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความสามารถเสนอ หรือริเริ่มนโยบายต่างประเทศ (เช่น ปัญหา แรงงานข้ามชาติ เป็นต้น)								
13	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีกลไกที่เอื้อให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในนโยบายต่างประเทศ								
14	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความโปร่งใสในการ สนับสนุนนโยบายต่างประเทศ								
15	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีกระบวนการพิจารณา เรื่องนโยบายต่างประเทศอย่างเหมาะสม (เช่น ระยะเวลา การพิจารณาผลประโยชน์ ของประเทศ เป็นต้น)								

ส่วนที่ 4: ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
และความสำนึกรับผิดชอบ
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ส่วนที่ 4: ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และ ความสำนึกรับผิดชอบของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4.1 ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

**หมายเหตุ ความโปร่งใส หมายถึง ความชัดเจนในการทำงาน การเปิดเผยข้อมูล การไม่มีนอก-ไม่มีใน การตรงไปตรงมา การเข้าถึงได้ หรือ เป็นเรื่องที่ทุก ๆ ภาคส่วนสามารถติดต่อกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						หมายเหตุ	
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มีเลย (0)		ไม่ทราบ (99)
1	สื่อและสังคมสามารถรับทราบผลการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการการ								
2	ผู้สื่อข่าวมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ								
3	สภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ								
4	ความเหมาะสมของจำนวนช่องทางที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อสาธารณะ								
5	ความเหมาะสมของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อสาธารณะ								
6	สภานิติบัญญัติแห่งชาติประสบความสำเร็จในการดึงดูดให้เยาวชนใส่ใจในงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอย่างกว้างขวาง								
7	ประชาชนทั่วไปในเขตตัวเมือง สามารถเสนอความคิดเห็นและปัญหาโดยตรงกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้								
8	ประชาชนทั่วไปในเขตชนบท สามารถเสนอความคิดเห็นและปัญหาโดยตรงกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้								
9	ประชาชนสามารถร้องทุกข์กับคณะกรรมการการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้สะดวก								
10	ประชาชนทั่วไปมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติโดยตรง (อาทิ การริเริ่มเสนอกฎหมาย การลงประชามติ เป็นต้น)								

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						หมายเหตุ	
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)		ไม่ ทราบ (99)
11	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในขั้นตอนของการแปรญัตติ								
12	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการทำงานที่โปร่งใส ปลอดภัยจากอิทธิพลของนักธุรกิจและผลประโยชน์ทางธุรกิจ								
13	สื่อวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐสภา มีเครือข่ายที่ครอบคลุม								
14	ระดับความถี่ของการถ่ายทอดการประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในประเด็นที่มีผลกระทบกับประชาชนส่วนใหญ่								
15	ระดับความถี่ของการถ่ายทอดการประชุม กรรมการธิการในประเด็นที่มีผลกระทบกับประชาชนส่วนใหญ่								
16	ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร สื่ออินเทอร์เน็ต CD ฯลฯ ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดทำให้ประชาชน ได้มีการใช้ภาษาและวิธีการสื่อสาร ที่กลุ่มต่าง ๆ สามารถเข้าใจได้ง่าย								
17	ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร สื่ออินเทอร์เน็ต CD ฯลฯ ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดทำให้ประชาชนตามข้อ 16 มีความแพร่หลาย								
18	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เข้ามาให้ข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมายอย่างเปิดเผย								

4.2 ความสำนึกรับผิดชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						หมายเหตุ	
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี เลย (0)		ไม่ ทราบ (99)
1	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานการทำงานที่ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต่อประชาชน								
2	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อประชาชนทั่วประเทศ								
3	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีการตรวจสอบ และ ลงโทษเมื่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม								
4	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีกระบวนการที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและกระทำการอย่างโปร่งใส ในการป้องกันมิให้สมาชิกกระทำการที่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน								
5	อัตราเงินเดือน ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์ รวมจากการปฏิบัติงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน								
6	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดให้มีการสำรวจความ เชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐสภาอย่างเป็นระบบ								
7	สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อมูลพื้นฐาน เพื่อแสดงถึงการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและ รับผิดชอบต่อ เช่น สถิติการเข้าประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สถิติการเข้าประชุม กรรมการธิการ สถิติการอภิปรายอย่างมีสาระ นำเชื่อถือของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ละท่าน สถิติการประชุมและวาระการประชุม ของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและกรรมการ ธิการ เป็นต้น								
8	กระบวนการพัฒนาสมาชิกสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ หรือการพัฒนาเพื่อเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ สร้างความรับผิดชอบต่อปฏิบัติ หน้าที่ เช่น การจัดสัมมนา อบรม ดูงาน เป็นต้น มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง								

ภาคผนวก ข.
รายชื่อผู้ที่คุณวุฒิต่างที่สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์แก่คณะผู้วิจัย
เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

ลำดับ	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง	วันที่ให้สัมภาษณ์
1	นายจรุ พันธ์เป็รื่อง	อดีตผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	28 กุมภาพันธ์ 2562
2	นางนรรัตน์ พิมพ์เสน	อดีตผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	4 มีนาคม 2562
3	นางเรืองรวี พิชัยกุล	ประชาสังคม	11 มีนาคม 2562
4	รองศาสตราจารย์ตระกูล มีชัย	อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	12 มีนาคม 2562
5	พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	13 มีนาคม 2562
6	ดร.เชวณะ ไตรมาศ	เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	15 มีนาคม 2562
7	นายบุรณ์ ฐาปนกุลย์	ผู้ตรวจการแผ่นดิน	21 มีนาคม 2562
8	นายปกรณ์ พึ่งเนตร	สื่อสารมวลชน	3 เมษายน 2562
9	พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	อดีตสมาชิกวุฒิสภา	19 เมษายน 2562
10	นายนิกร จำนง	อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	22 เมษายน 2562
11	นางไพไลพรรณ สมบัติศิริ	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	23 เมษายน 2562
12	นายไพบูลย์ นิติตะวัน	อดีตสมาชิกวุฒิสภา	24 เมษายน 2562
13	ดร.รัชดา ธนาดิเรก	อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	25 เมษายน 2562
14	พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	14 พฤษภาคม 2562
15	นางสุวิมล ภูมิสิงหาราช	สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	22 พฤษภาคม 2562
16	รศ.ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	อดีตสมาชิกวุฒิสภา/นักวิชาการ	1 กรกฎาคม 2562

ภาคผนวก ก.
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่ม 4 ภูมิภาค

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา
เรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)”
วันที่ 4 มิถุนายน 2562 ณ จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1	นายจักรา นามรัตน์	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลสันทราย เขต 1/ เทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย
2	นางจุฬาฟ้า หอมจันทร์	ภาคประชาสังคม
3	นายชูชาติ สุขสงวน	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดเชียงราย
4	นางณัชชา ชัยวงศ์	เทศบาลตำบลสันทราย
5	นางทรงศรี คมขำ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย
6	นางนิภา สีมาพันธ์	เทศบาลตำบลสันทราย
7	นายบรรเจ็ด ภูสมศรี	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย
8	นายบุญเลื่อน สุภาชิต	เทศบาลตำบลสันทราย
9	นายพรเทพ อินทะชัย	หอการค้าจังหวัดเชียงราย
10	นางพัชรินทร์ สุภาวรรณ	เทศบาลตำบลสันทราย
11	พันโท ภาณุมาศ ทองคำเปลว	มณฑลทหารบกที่ 37
12	นายวรสุภษฎ์ ปิงเมือง	นักวิชาการ/ศูนย์การเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
13	นายสมบูรณ์ ศรีไพศาลเจริญ	สำนักงานจังหวัดเชียงราย
14	นายสมชาย อุภาพิเศษกุล	ชมรมธนาคารพาณิชย์จังหวัดเชียงราย
15	นายสมชาย ธรรมสุทธิสวัสดิ์	อาจารย์/สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
16	นางสาวณชพัฒน์ ไชยภาพ	สำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงราย
17	นายแสง ปันแก้ว	เทศบาลตำบลสันทราย
18	นายอานูภาพ เจริญไชย	อดีตข้าราชการกรมป่าไม้/ภาคประชาสังคม
19	นางสาวกัณธารัตน์ ทีปพจพิพัฒน์	
20	นายวัชรพงศ์ จอมวงศ์	
21	นายบุญส่ง ศรีจุมปา	
22	นายเอกชัย ใจมาธิ	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงราย
23	นางสาวกฤษกมล ใจสิทธิ	

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา
เรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)”
วันที่ 18 มิถุนายน 2562 ณ จังหวัดอุดรธานี

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1	นายกรณัณเศรษชัย ชินมawangค์	อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
2	นายการุณ ตระกูลพุทธรักษา	สมาคมวิทยุท้องถิ่นอุดรธานี
3	นายกิตติคุณ ศิริโยธา	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดอุดรธานี
4	พลอากาศเอก ขวัญชัย เอี่ยมรักษา	อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปประเทศ (สปท.)
5	นายคณิศร ชูริรัง	อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปประเทศ (สปท.)
6	นายฉัตรชัย เคนสุวรรณ	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดอุดรธานี
7	นายชัยฤทธิ์ เขาวงศ์ทอง	ทนายความ/ประชาสังคม
8	พันโท ภูววัฒน์ วงศ์วุฒิลาการ	มณฑลทหารบกที่ 24 ค่ายประจักษ์ศิลปาคม
9	นายนวม เสมา	
10	นายปราโมทย์ ธีญพืช	รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
11	นายปัญญา พรหมวิอินทร์	
12	อาจารย์พัชรินทร์ ทีระชา	ประชาสังคม
13	นายไพ เสนาไชย	อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
14	ร้อยตำรวจตรี มนต์รี พ่วงโพธิ์	ประชาสังคม
15	มว.ต.หญิง ดร.ยงฤดี พูลทรัพย์	สมาคมสตรีจังหวัดอุดรธานี
16	นายชัยยุทธ หลักทอง	สื่อสารมวลชนท้องถิ่น
17	พันตำรวจเอก ศักดิ์ดา เหมือนโพธิ์	ตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี
18	นายสมควร น้อยหลานเมือง	ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จังหวัดอุดรธานี
19	ผศ.ดร.สุขุมวิทย์ ไสยโสภณ	อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
20	รศ.ดร.สุกักริ์ สมอนา	ประธานศูนย์การเมืองภาคพลเมือง จังหวัดอุดรธานี
21	นายสุรศักดิ์ พิทักษ์บ่อแก้ว	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี
22	นายอุทัย ประทีป	
23	นางสาวนุชนาถ เลิศสำโรง	
24	นางสาวหยกมณี โสภา	
25	ทันตแพทย์หญิงสุปราณี เอี่ยมรักษา	

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา
เรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)”
วันที่ 21 มิถุนายน 2562 ณ กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1	นายกาญจน์ จิระวุฒิพงศ์	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
2	พันตำรวจโทหญิง เกณิกา สอนองนาค	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3	พันตำรวจโทหญิง ฐิชาลักษณ์ ณรงค์วิทย์	
4	นายณรงค์ชัย ทิพย์มณี	ประชาสังคม
5	นางสาวณัฐกานต์ จูทามาต	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
6	นางสาวดวงพร ศิริสัมพันธ์	อดีตผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์
7	นางสาวทัศนีย์ ยกศิริ	กรมการพัฒนาชุมชน
8	นายธนูคม บำรุงผล	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
9	นางนวลนิจ หงส์วิวัฒน์	
10	ดร.นิลสุวรรณ ลีลารัตน์	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
11	นางสาวพรทิพย์ รัตนพันธ์	กรมที่ดิน
12	นายวีโรจน์ อารังนาวาสวัสดิ์	อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชาติ
13	นางสาวสิภาณี นาคมี่	สำนักงานกิจการยุติธรรม
14	นายวิชรกฤษณ์ รัตนวิเชียร	ทนายความ
15	นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ /มูลนิธิ 14 ตุลา
16	นายวิชาญ ผิวบาง	อดีตสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ม.7(1) จังหวัดอ่างทอง
17	นางสาวศุภพรรัตน์ สุขพุ่ม	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
18	นายอัญญะรัฐ เอ่งฉ้วน	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
19	พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา	อดีตสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ม.7(2)

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา
เรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย (สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)”
วันที่ 25 มิถุนายน 2562 ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1	นายจรัญ ชุนอินทร์	ชมรมธนาคารพาณิชย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2	นายณรงค์ นุ่นทอง	อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช
3	นายธรรมรงค์ โสมล	ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
4	นางปราณี พูนเอียด	ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
5	นายบุญยวัจน์ ชูแก้ว	สภาพลเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
6	นายพลภัฏฐ์ นิลเนาวรัตน์	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช
7	นายภูริทัต รัตนพาหุ	เทศบาลนครนครศรีธรรมราช
8	นางพิมพ์ชนก ทิพย์มุสิก	สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช
9	นายมนูญ ศิริธรรม	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
10	นายวิสุทธิ์ บุญชูวงศ์	เทศบาลนครนครศรีธรรมราช
11	นายวิสูตร อะหลี่	ภาคประชาสังคม
12	พันตำรวจเอก สมเกียรติ รมโพธิ์ขวัญ	ตำรวจภูธรจังหวัดนครศรีธรรมราช
13	ศ.ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร	สำนักวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
14	นายอุส่าห์ ดวงจันทร์	อดีตสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ม.7(1) จ.นครศรีธรรมราช
15	พันเอก ธนัช ฉิมพาลี	มณฑลทหารบกที่ 41 ค่ายวชิราวุธ
16	ร้อยตรี สมศักดิ์ สุธงการมรัตน์	มณฑลทหารบกที่ 41 ค่ายวชิราวุธ
17	นายमितพงษ์ ปลไพรัช	
18	นายสวัสดิ์ กฤตรัชตนันต์	
19	ดร.ดำรง โยธารักษ์	
20	นางสาวชฎารัตน์ ปรีชา	
21	นางเนตรมณฑา อะหลี่	
22	นางเสาวลักษณ์ กักดีประเมิน	
23	นายณัฏวีร์ ภูมิ	
24	คุณนงเยาว์ จันทร์ภักดี	
25	คุณปณิตา...	

**ภาคผนวก ก.
ภาพบรรยากาศ
การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม**

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 (โซนทิศใต้)

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02-141-9567-70 โทรสาร 02-143-8175

www.kpi.ac.th

การประเมินผลการดำเนินงานของรัฐสภาไทย
(สถาบันบัญญัติแห่งชาติ) โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัดของ
Inter-Parliamentary Union (IPU)
ISBN : 978-616-476-145-2